

**КОМИСИЯ ЗА
РЕГУЛИРАНЕ НА
СЪОБЩЕНИЯТА**

Определяне, анализ и оценка на

**ПАЗАРА НА ЕДРО
НА РЕЗЕРВИРАН КАПАЦИТЕТ**

Приложение към Решение № XX/XX.XX.XXXX г.

Резюме

Съгласно действащата нормативна уредба националният регулаторен орган в лицето на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/регулатора) е длъжен периодично да анализира доколко е ефективна конкуренцията на пазарите на електронни съобщения, с което да осигури подходяща регулация в условията на променяща се пазарна среда.

С настоящия документ КРС определя и анализира пазар на едро на резервиран капацитет (Wholesale dedicated capacity), който е пазар 2 от Препоръката на Европейската комисията от 18 декември 2020 година относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране *ex ante*. Този пазар съответства на пазар 4 (пазар на висококачествен достъп на едро) от предходната Препоръката 2014/710/ЕС, определен и анализиран от регулатора с Решение № 412 от 11.08.2016 г., поради което настоящият анализ представлява трети кръг на анализ на съответния пазар. Оценката на условията на конкуренция на съответния пазар е извършена на база на данни за периода от 2016 г. до 2020 г., като е отчетено изменението спрямо 2015 г. (последната година от периода на предходния анализ) и е направена прогноза за бъдещото му развитие.

За целите на определянето, анализа и оценката на съответния пазар на едро на резервиран капацитет, КРС е определила продуктовия и географския обхват на свързания пазар на дребно, както и е извършила анализ на конкурентните условия при липса на регулация на пазара на едро (Раздел III на документа). Определянето, анализът и оценката на съответния пазар на едро на резервиран капацитет са разгледани в Раздел IV на документа. Разгледаният продуктов пазар е с географски обхват територията на Република България.

В съответствие с разпоредбите на националното законодателство и европейската регулаторна рамка (чл. 67 от Европейския кодекс за електронни съобщения и Препоръка (ЕС) 2020/2245), КРС извърши анализ на пазара на едро, като приложи теста на трите критерия за определяне на пазар, подлежащ на *ex ante* регулиране и оцени развитието на конкуренцията на свързания пазар на дребно. В резултат на това регулаторът установи, че съответният пазар на едро не подлежи на *ex ante* регулиране, тъй като не изпълнява теста на трите критерия и свързаният пазар на дребно се характеризира с устойчива във времето конкуренция при липса на регулация на съответния пазар на едро.

Съгласно разпоредбата на чл. 152, ал. 6 от Закона за електронните съобщения, КРС може да не извършва анализ на съответен пазар, посочен в приложим акт на ЕК, когато установи, че поне един от критериите по чл. 152, ал. 5 от закона не е изпълнен.

Съдържание

Резюме	2
I. Въведение.....	5
1. Регулаторна рамка.....	5
1.1. Европейска регулаторна рамка	5
1.2. Национално законодателство	6
2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция	7
2.1. Определяне на пазарите	8
2.2. Анализ и оценка на съответния пазар	9
3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения.....	9
II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия и с Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията	11
III. Определяне, анализ и оценка на пазара на дребно на резервиран капацитет	50
1. Въведение	50
2. Услуги за свързаност, предоставяни на пазара на дребно	51
3. Предприятия, предоставящи услуги на пазара на дребно	54
4. Развитие на националната инфраструктура	57
5. Определяне на продуктовия и географски обхват на пазара на дребно	60
5.1. Определяне на продуктовия обхват на пазара на дребно	60
5.2. Определяне на географския обхват на дефинирания пазар на дребно на резервиран капацитет	77
5.3. Заключение	82
6. Състояние, анализ и оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г. при липса на регулация на свързания пазар на едро	82
6.1. Състояние на пазара на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г..	83
6.2. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г. при липса на регулация на свързания пазар на едро	86
IV. Определяне, анализ и оценка на пазара на едро на резервиран капацитет.....	94
1. Определяне на продуктовия обхват на пазара на едро на резервиран капацитет	94
1.1. Взаимозаменяемост при търсенето и предлагането	96

1.2. Заключение относно продуктивния обхват на пазара на едро на резервиран капацитет.....	108
1.3. Определяне на географския обхват на пазара на едро на резервиран капацитет.....	109
1.4. Заключение	112
2. Анализ и оценка на пазара на едро на резервиран капацитет	112
2.1. Въведение	112
2.2. Състояние и развитие на пазара на едро на резервиран капацитет	113
2.3. Прилагане на теста на трите критерия	117
2.4. Заключение	127
V. Приложения	128

I. Въведение

1. Регулаторна рамка

1.1. Европейска регулаторна рамка

Европейската регулаторна рамка, кодифицирана с Директива (ЕС) 2018/1972 за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (Европейски кодекс за електронни съобщения), дава приоритет на ролята на *ex ante* регулирането на сектора с цел осигуряване на условия за развитие на конкуренцията и на прилагане на принципите на конкурентното право при определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Въвеждането на хармонизиран подход в регулацията на електронния съобщителен сектор изисква от държавите-членки на ЕС да съобразят регулаторните си актове и с конкурентното право на ЕС.

Европейската регулаторна рамка въвежда механизъм за постоянен периодичен преглед на пазарите, на които са наложени регулаторни задължения. Съгласно чл. 67(б) от Европейския кодекс за електронни съобщения, НРО извършват анализ на съответния пазар и изпращат нотификация относно съответния проект за мярка в рамките на пет години от приемането на предходна мярка, когато националният регулаторен орган е определил съответния пазар и е установил предприятията, имащи значителна пазарна сила, съответно в рамките на три години от приемането на преработена препоръка за съответните пазари за пазари, които по-рано не са били предмет на нотификация до Европейската комисия (ЕК).

Съгласно чл. 64 (3) от Директива (ЕС) 2018/1972 при определянето на съответните пазари НРО отчитат максимално препоръката на ЕК за съответните пазари, приета на основание чл. 64(1) от същата директива. ЕК е приела Препоръка (ЕС) 2020/2245 на Комисията от 18 декември 2020 година относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране *ex ante* в съответствие с Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (Препоръка (ЕС) 2020/2245, Препоръка за съответните пазари от 2020 г.). В препоръката на ЕК е включен пазара на едро за резервиран капацитет (пазар № 2 от Препоръка (ЕС) 2020/2245), като той отговаря на пазар 4 (пазар на висококачествен достъп на едро) от Препоръката от 2014 г. С актуалната Препоръка за съответните пазари от 2020 г. се редуцира списъкът от пазари, за които ЕК счита, че има основания да бъдат предмет на *ex ante* регулиране. От друга страна, разпоредбата на чл. 64 (3) от Директива (ЕС) 2018/1972 дава право на НРО да определят пазари, различни от посочените в Препоръката за съответните пазари в случаите, когато това е оправдано от гледна точка на националните особености на сектора.

Предвид изложеното, предмет на настоящото решение е трети кръг на анализ на пазара на едро за резервиран капацитет (пазар 2 от Препоръка (ЕС) 2020/2245).

Насоките за извършване на пазарни анализи¹ определят принципите, на които НРО трябва да базират определянето и анализирането на пазарите на електронни

¹ Насоки за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила съгласно регулаторната рамка на ЕС за мрежите за електронни съобщения и услугите (2018/C 159/01).

съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция и определяне на предприятия със значително въздействие на съответния пазар.

Съгласно Насоките, НРО правят анализ дали конкуренцията на съответните пазари е ефективна. Заключение, че е налице ефективна конкуренция на съответния пазар е еквивалентно на заключението, че никой оператор не притежава значително въздействие самостоятелно или съвместно с друго(и) предприятие(я) на този пазар. Следователно за целите на прилагане на новата регулаторна рамка, ефективна конкуренция означава, че няма предприятие на съответния пазар, което да притежава самостоятелно или с друго господстващо положение. Когато НРО установи, че съответният пазар не е ефективно конкурентен, определя предприятие със значително въздействие върху пазара и налага или продължава или изменя наложените специфични задължения на предприятието/предприятията в съответствие с чл. 67(4) от Европейски кодекс за електронни съобщения.

Както и при предишните варианти на препоръката за съответните пазари, ЕК е публикувала Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г.² Разяснителната бележка съдържа мотивите на ЕК, които са довели до приемането на Препоръката за съответните пазари от 2020 г., както и насоки към НРО за прилагането на новата препоръка за съответните пазари.

На основание чл. 38(1) от Директива (ЕС) 2018/1972 и като отчита в максимална степен становището на Органа на Европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС), ЕК приема препоръки за хармонизираното прилагане на разпоредбите от Европейската регулаторна рамка с оглед подпомагане постигането на нейните цели. ЕК приема тези актове, в случай че стигне до заключението, че различията в осъществяването на регулаторните задачи може да създаде бариера за вътрешния пазар. Съгласно чл. 38(2) от Директива (ЕС) 2018/1972 НРО имат за задължение да отчитат в максимална степен тези препоръки при изпълнение на своите задачи. Когато НРО предпочете да не следва дадена препоръка, той уведомява ЕК, като мотивира своята позиция. Към момента на приемане на настоящото решение няма относими препоръки на ЕК по отношение на регулаторните подходи спрямо пазара на едро на резервиран капацитет.

В допълнение, като част от ОЕРЕС, КРС отчита и прилага в максимална степен и при съобразяване с националните особености на разглежданите пазари общите позиции на ОЕРЕС по относими към настоящото решение въпроси. Съгласно чл. 4(4) от Регламент (ЕО) № 2018/1971, НРО и ЕК отчитат в най-висока степен всяко становище, препоръка, насока, консултативна помощ или най-добра регулаторна практика, приети от ОЕРЕС.

1.2. Национално законодателство

Европейският кодекс за електронни съобщения е въведен в българското законодателство с последните изменения в Закона за електронните съобщения (ЗИД на ЗЕС, Обн. ДВ., бр. 20 от 9 март 2021 г.). За определяне, анализ и оценка на пазарите на

² Насоки за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила съгласно регулаторната рамка на ЕС за мрежите за електронни съобщения и услугите (2018/C 159/01)

електронни съобщителни мрежи и/или услуги на национално ниво се прилагат разпоредбите на ЗЕС (глава девета „Пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги“) и на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г., изм. и доп., ДВ, бр. 101 от 7.12.2018 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 2 от 7.01.2022 г., наричана по-нататък Методиката). Съгласно чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, във връзка с чл. 30, т. 1-4 от закона, Комисията определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, определя предприятия със значително въздействие върху пазара и след преценка на необходимостта от това налага, продължава, изменя и/или отменя специфични задължения на предприятията, предоставящи на съответните пазари обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги за постигане целите на този закон.

КРС осъществява своите правомощия в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, като условията и редът за събиране на необходимата информация за определяне, проучване и анализ на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за извършване на анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, критериите за дефиниране на съответни пазари, за оценка за наличието на ефективна конкуренция и за определяне на предприятия със самостоятелно или съвместно значително въздействие върху съответните пазари, са регламентирани в ЗЕС и Методиката.

2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на *ex ante* регулиране, се извършва съобразно чл. 64 и чл. 67 от Директива (ЕС) 2018/1972, чл. 150-157б от ЗЕС и приложимите разпоредби на Методиката. Съгласно чл. 152, ал. 1 от ЗЕС, КРС определя съответните пазари в съответствие с изискванията на правото на Европейския съюз и националните условия. При изпълнение на тази разпоредба КРС е задължена да отчита в максимална степен Препоръката за съответните пазари от 2020 г. и Насоките за извършване на пазарни анализи, като оценката относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар се определя от НРО въз основа на изготвен анализ на съответния пазар.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от Методиката КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в приложимата препоръка на Европейската комисия относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, и съгласно сроковете, посочени в чл. 157а от ЗЕС.

КРС може да определи и други съответни пазари – обект на *ex ante* регулиране, различни от определените в Препоръката за съответните пазари, като отчита особеностите на националния пазар.

Съгласно чл. 3, ал. 2 от Методиката комисията определя съответните пазари и извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция на тях, като отчита в максимална степен приложимите насоки на Европейската комисия за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила и специфичните национални особености.

2.1. Определяне на пазарите

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или на дребно, като съответният пазар има продуктово и географско измерение (чл. 152, ал. 2 от ЗЕС във връзка с чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от Методиката). Разделянето на пазарите на едро и дребно е в съответствие с Препоръката за съответните пазари. По отношение на продуктовото измерение на съответния пазар, ЕК посочва в Насоките за извършване на пазарни анализи, че съответният пазар на продукти или услуги включва всички онези продукти или услуги, които са взаимозаменяеми или заместими в достатъчна степен не само поради техните обективни характеристики, благодарение на които са особено подходящи за задоволяване на постоянните нужди на ползвателите поради техните цени, характеристики и предназначение, но и поради условията на конкуренция и/или структурата на търсенето и предлагането на въпросния пазар. Продуктите или услугите, които са взаимозаменяеми в ниска степен или в относително неголяма степен, не спадат към един и същи пазар. Следователно КРС следва да започне определянето на съответния пазар на продукти или услуги с групиране на продуктите или услугите, които ползвателите използват за една и съща цел (крайна употреба).

В съответствие с европейското законодателство, Методиката регламентира, че съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането (чл. 5 от Методиката).

След определяне на съответния продуктов пазар следва да се определи и неговото географско измерение. При определяне на географското измерение на посочените в Препоръката за съответните пазари от 2020 г. пазари, КРС се ръководи от актуалните Насоки за извършване на пазарни анализи на ЕК. Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите условия са значително по-различни (чл. 4, ал. 4 от Методиката).

Съответният географски пазар се определя при отчитане на следните два критерия (чл. 10, ал. 1 от Методиката):

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

При определяне на географския обхват на пазара комисията отчита степента на инфраструктурна конкуренция, както и когато е приложимо, резултатите от географското проучване от глава десета, раздел V от ЗЕС³.

Въз основа на тези два основни критерия географските пазари могат да бъдат определени като местни, регионални, национални или покриващи територията на две или повече страни (например общоевропейски пазари, пазари, съвпадащи с територията на Европейското икономическо пространство или глобални пазари).

С препоръката ЕК принципно е приела, че пазарът на едро на резервиран капацитет (*dedicated capacity*) отговаря на трите критерия, които обосновават налагането на регулаторни задължения, както следва:

1. наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;

2. структурата на пазара не предполага постигане на ефективна конкуренция в рамките на съответен времеви хоризонт, като се отчита състоянието на конкуренцията по отношение на инфраструктурата и други източници на конкуренция отвъд бариерите за навлизане;

3. недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на установените проблеми на пазара.

Отчитайки разпоредбите на препоръката на ЕК в максимална степен и националните особености, КРС следва да разгледа дали пазарът на едро на резервиран капацитет отговаря на тези три критерия.

Съгласно разпоредбата на чл. 152, ал. 6 от ЗЕС, КРС може да не извършва анализ на съответен пазар, посочен в приложим акт на ЕК, когато установи, че поне един от критериите по чл. 152, ал. 5 от закона не е изпълнен.

2.2. Анализ и оценка на съответния пазар

Целта на анализа и оценката на съответния пазар е КРС да установи наличието или липсата на ефективна конкуренция, т.е. да установи дали има предприятия със значително въздействие върху съответния пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС). Предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, ползватели и крайни ползватели (§1, т. 51 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС).

3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения.

Наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара се установява въз основа на редица критерии. Преценката се основава на перспективен анализ на пазара (*ex ante*), като се вземат предвид съществуващите пазарни условия.

³ Чл. 10, ал. 3 от Методиката

Като отправна точка на анализа и показател за пазарна мощ често се използват пазарните дялове, но този критерий не е определящ. КРС може да установи възможността на едно предприятие да следва поведение до голяма степен независимо от своите конкуренти, клиенти и ползватели, като за целта използва набор от критерии, посочени в т. 58 от Насоките за извършване на пазарни анализи.

В Методиката е посочено, че изборът на критерии и тежестта на всеки от тях в общата оценка на пазара зависи от особеностите на съответния пазар. Наличието на значително пазарно въздействие се установява на базата на съвкупност от използваните критерии, които, взети самостоятелно, могат да не бъдат определящи. Във връзка с посоченото, при определяне на дадено предприятие като предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид неговия пазарен дял на съответния пазар и всички или някои от критериите, посочени в чл. 31 от Методиката. При определяне на дадени предприятия като предприятия със съвместно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид всички или някои от критериите по чл. 32 от Методиката.

Съгласно чл. 67(4) от Директива (ЕС) 2018/1972, в случай, че дадено предприятие бъде определено като предприятие със значително въздействие върху пазара, КРС следва да наложи поне едно регулаторно задължение на предприятието, определено като притежаващо значително въздействие върху съответен пазар.

Съгласно чл. 30, т. 4 и чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, КРС е компетентният орган, който може да налага специфични задължения в случаите, когато след извършен анализ на съответен пазар е установена необходимостта от налагането на такива.

Съгласно чл. 154, ал. 1 от ЗЕС, КРС анализира ефективността на конкуренцията на съответния пазар в съответствие с методите и принципите на конкурентното право. Ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС).

В случаите, в които въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че не е налице ефективна конкуренция, КРС определя предприятие или предприятия със значително въздействие върху пазара и налага на предприятието/предприятията специфични задължения. Ако вече са били наложени специфични задължения на предприятието или предприятията със значително въздействие върху пазара, КРС може да продължи действието им или да ги измени (чл. 156, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС). В случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, КРС не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар, а ако такива са били наложени на предходен етап, КРС ги отменя (чл. 155, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС).

II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия и с Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията

С Решение № 413 от 09.12.2021 г. КРС откри процедура по обществено обсъждане на проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на резервиран капацитет (dedicated capacity). В рамките на процедурата в КРС са постъпили становища от „А1 България“ ЕАД (А1)⁴, „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК)⁵ и „Теленор България“ ЕАД⁶ (Теленор/Йеттел)⁷. Изготвеният проект е съгласуван от Комисия за защита на конкуренцията (КЗК)⁸.

В настоящия раздел са отразени бележките на заинтересованите лица, постъпили в хода на общественото обсъждане, с мотивирана позиция на КРС по всеки от повдигнатите въпроси.

Постъпилите становища от предприятията и КЗК са представени в цялост в Приложение № 1 към проекта на анализа, тъй като са част от процедурата по приемане на окончателния текст на решението на КРС.

СТАНОВИЩА НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

А. Общи бележки, постъпили в рамките на процедурата за обществено обсъждане

1. БТК: *„БТК извърши цялостен и задълбочен анализ на проекта на решение, като извършеният анализ води до следните изводи:*

- *проектът на решение кореспондира изцяло с реалната пазарна ситуация и отчита в максимална степен тенденциите при предоставяне на услуги от обхвата на пазара;*
- *приложеният за целите на анализа подход е в пълно съответствие с правилата за извършване на пазарни анализи съгласно европейската регулаторна рамка;*
- *развитието на ефективна конкуренция на разглеждания пазар не обосновава необходимост от ex-ante регулация.*

Преди всичко бихме искали да посочим, че БТК достигна до същите изводи при самостоятелно изследване на пазара. Предприятието анализира данните, с които разполага, както и пазарната ситуация на търсене и предлагане на услугата. Заключение на БТК от извършеното изследване напълно се припокрива с изводите на

⁴ Писмо с вх. № 10-02-5/28.01.2022 г.

⁵ Писмо с вх. № 10-01-53/28.01.2022 г.

⁶ Считано от 01.03.2022 г. наименованието на предприятието е „Йеттел България“ ЕАД

⁷ Писмо с вх. № 10-03-9/28.01.2022 г.

⁸ Писмо с вх. № 04-10-2/24.01.2022 г.

КРС за липса на необходимост от налагане на ex-ante регулация на разглеждания пазар. Ето защо считаме, че Регулаторът е осъществил структуриран, последователен и задълбочен анализ при изследване на пазара на едро на резервиран капацитет.“

2. Теленор: *„Теленор е на мнение, че в представения на обществено обсъждане анализ на пазар 2, Комисията не е отчела в пълнота технологичното развитие на пазара, не е изследвала детайлно, в съответствие с Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г. и Насоките за извършване на пазарни анализи, географския обхват на пазара на дребно, определен за целите на дефиниране на вертикално свързания пазар на едро. Налице са и пропуски при изследването на пазарните дялове на участниците, както на пазара на дребно, така и на пазара на едро.“*

Становище на КРС

Становищата на КРС по конкретните бележки са изразени по-долу на систематичните места.

Б. По проекта на решение

Теленор: *„Обръщаме внимание, че е налице некоректно цитиране на приложимата Методика за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (SMP Методика). Видно от приложението към проекта на решение, КРС е използвала актуалната към момента на изготвяне на анализа версия на SMP Методиката, която е публикувана в бр. 101 от 7.12.2018 г. на ДВ, а не както е посочено в бр. 89 от 13.11.2012 г. на ДВ. Този недостатък се проявява и в приложението към проекта на решение, в което се цитират остарели текстове от SMP Методиката, като подробните ни мотиви са представени в коментарите по-долу.*

Считаме твърдението, че анализираният пазар 2 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г. отговаря на пазар 4 (пазар на висококачествен достъп на едро) от Препоръката от 2014 г., за некоректно. В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. изрично е посочено, че пазар 2 съответства на пазар 4 от Препоръката от 2014 г. единствено за да се прецени изтичането на 5-годишният срок, посочен в чл. 67(5)(а) от Директива (ЕС) 2018/1972 за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (ЕКЕС) за следващ преглед на съответния пазар. Подробните ни мотиви са представени в коментарите по приложението към проекта на решение.“

Становище на КРС

Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху

пазара (Методиката) е приета с Решение № 2076 от 23.10.2012 г. на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС, комисията), обнародвана е в Държавен вестник, бр. 89 от 13 Ноември 2012 г. и е в сила от 13 ноември 2012 г. Съответно Методиката с последните изменения, обнародвани в ДВ. бр. 101 от 7 Декември 2018 г., сочени от Теленор в становището, е предишното нейно изменение и допълнение, в сила от 13.11.2012 г. Независимо дали са посочени в пълнота всички изменения на Методиката, в текста на решението се посочва като приложим един и същи нормативен акт. В този смисъл в проекта на решение, приложение към Решение № 413 от 09.12.2021 г., коректно е посочена Методиката, обнародвана в ДВ. бр. 89 от 13 Ноември 2012 г. При всички положения, измененията в Методиката, които са в сила от 2021 г., се прилагат и спрямо настоящото решение, но не водят до необходимост от изменения в анализа на пазара. В тази връзка, навсякъде в приложението КРС допълва последните изменения на Методиката.

В текста на приложението е посочено, че анализираният пазар 2 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г. отговаря на пазар 4 (пазар на висококачествен достъп на едро) от Препоръката от 2014 г. и е именно в смисъла на цитираната от Теленор Разяснителна бележка на Европейската комисия. При положение, че дефиницията на съответния пазар винаги е въпрос на приложение на рамката при отчитане на Препоръката за съответните пазари, КРС не посочва, че автоматично приема пазар 2 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г. като еквивалентен на пазар 4 от Препоръката от 2014 г. в неговото продуктово измерение. Това не би отговаряло на ЗЕС и Европейския кодекс за електронни съобщения и би направило излишно дефинирането на продуктовия пазар, както е направено в приложението към проекта на решение на комисията.

В. По отношение на правна рамка

Теленор: „Необходимо е актуализиране на т. 1 от Раздел I. Въведение, предвид наличието на некоректно цитиране на текстове от SMP Методиката (чл. 4, ал. 4) и предвид измененията в текстовете от ЗЕС, относими към извършването на пазарните анализи (напр. процесът по определяне на географският обхват на пазара е допълнен с отчитане степента на инфраструктурна конкуренция, както и, когато е приложимо, резултатите от географското проучване по чл. 181а от ЗЕС).“

Становище на КРС

В посочената от предприятието т. 1 от Раздел I „Въведение“ от проекта на пазарен анализ, приложение към проекта на решение, не се съдържат препратки към конкретни разпоредби на Методиката (включително и цитираните от Теленор чл. 4, ал. 4.). В т. 1.2. „Национално законодателство“ от Раздел I са посочени националните нормативни актове, въвеждащи Европейския кодекс за електронни съобщения, както и правомощията на Комисията за регулиране на съобщенията при определяне, анализ и оценка на

съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, включително налагане, продължаване, изменение и/или отменяне на специфични задължения на предприятията, предоставящи на съответните пазари обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

В проекта на пазарен анализ, подложен на обществено обсъждане с Решение на КРС № 413/09.12.2021 г. е посочено, че се прилагат разпоредбите на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Обн., ДВ. бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г., изм. и доп., бр. 101 от 7.12.2018 г., Методиката) тъй като към датата на решението, в сила са измененията и допълненията от 2018 г. Впоследствие, с Решение на КРС № 420 от 16.12.2021 г., са приети изменения и допълнения на Методиката (ДВ. бр. 2 от 7 Януари 2022 г.), като в тази връзка текстът в т. 1.2. на проекта на пазарен анализ е допълнен.

Що се отнася до бележката на Теленор за наличие на некоректно цитирани текстове в проекта на пазарен анализ, конкретно чл. 4, ал. 4 от Методиката, следва да се отбележи, че в документа тази разпоредба е цитирана в т. 2.1. от Раздел I, както и в т. 5.2. от Раздел III, като и на двете места позоваването към конкретната разпоредба е в контекста на определянето на географското измерение на съответните пазари, какъвто е и смисълът на разпоредбата.

По отношение на посочените от Теленор *„изменения в текстовете от ЗЕС, относими към извършване на пазарните анализи (напр. процесът по определяне на географският обхват на пазара е допълнен с отчитане степента на инфраструктурна конкуренция, както и когато е приложимо, резултатите от географското проучване по чл. 181а от ЗЕС“* следва да се отбележи, че тези разпоредби са част от измененията и допълненията на чл. 10, ал. 3 от Методиката, приета с Решение на КРС № 420 от 16.12.2021 г., съответно ще бъдат отразени в текста на приложението, отчитайки бележката на Теленор. Следва да се отбележи, че при изготвяне на настоящия пазарен анализ не се отчитат резултати от географско проучване, предвид че към момента не са налице данни от такова проучване. Съгласно чл. 22(1) от Европейския кодекс за електронни съобщения предвижда: *„Националните регулаторни органи и/или другите компетентни органи провеждат географско проучване за покритието на електронните съобщителни мрежи, които могат да осигуряват широколентов достъп („широколентови мрежи“) до 21 декември 2023 г. и след това го анализират най-малко на три години.“*

С цел постигане на пълно съответствие с измененията и допълненията на Методиката, текстове в проекта на пазарен анализ, цитиращи конкретни разпоредби са актуализирани на систематичните места в документа, в съответствие с измененията на Методиката.

В настоящият документ на систематичните им места са отчетени и промени, настъпили след публикуването на проекта на пазарен анализ за обществено обсъждане с Решение на КРС № 413/09.12.2021 г., както следва: промяна на наименованието на „Теленор България“ ЕАД на „Йеттел България“ ЕАД от 01.03.2022 г. и прехвърляне на търговско предприятие - считано от 13.12.2021 г. „Енджълсофт“ ООД е правопреемник на ЕТ „Енджълсофт – Ангел Гаров – Кирил Гаров.

Г. По определяне, анализ и оценка на пазара на дребно на резервиран капацитет

***A1:** На първо място, считаме че КРС правилно започва анализа и оценката на пазар на едро на резервиран капацитет с разглеждане на свързания пазар на дребно и оценка на конкурентната среда на него. Извършването на прецизен анализ и коректна оценка на нивото на конкуренцията на пазара на дребно е от изключително значение за последващата стъпка, а именно анализа на пазара на едро.*

Г.1. Продуктов обхват на пазара на дребно

***1. A1:** „От представената информация в документа се установява, че свързаният пазар на дребно включва услуги, които могат да се използват за предоставяне на интернет достъп с гарантирано качество между отдалечени офиси, като тези услуги отговарят на специфичните изисквания на големите бизнес ползватели, а именно - линии под наем на дребно и MAN достъп на дребно.“*

***2. БТК:** „Напълно споделяме мнението, че спецификата на предоставяне на услуги на пазара на резервиран капацитет определят като отправна точка за целите на анализа извършването на оценка за динамиката и степента на разгръщане на мрежите за предоставянето на тези услуги. Видно от представените в анализа данни, за периода след втория кръг на пазарен анализ на пазара на висококачествен достъп броят на предприятията, предоставящи услуги в този пазарен сегмент остава относително постоянен, като за определени области, отличаващи се с по-висока икономическа активност дори се отчита ръст. Именно повишеното търсене на тези услуги е причина за вземане на решение от страна на предприятията, предоставящи такива услуги да разгръщат мрежите по начин, който им осигурява присъствие на територията на повече областни центрове и съответно им предоставя възможност да отговарят адекватно на повишеното търсене. Тази пазарна ситуация е ясна индикация за това, че изграждането на инфраструктура за предоставяне на услуги за резервиран капацитет не се явява бариера за навлизане в този пазар.“*

„Изводите, до които КРС достига при изследване на отделните видове взаимозаменяемост се подкрепят изцяло от дългогодишния опит на БТК при предлагането на продукти от обхвата на разглеждания пазар. Установената при предходните два кръга на пазарни анализи трайната тенденция на миграция към линии под наем с алтернативен интерфейс на пазара на дребно се потвърждава и в рамките на настоящия анализ. Изборът на крайните потребители е преди всичко към продукти, базирани на Ethernet протокол - линии под наем с алтернативен (Ethernet) интерфейс и линии за MAN достъп, които възприемат за взаимозаменяеми от гледна точка функционални характеристики и цени.“

***3. Теленор:** „В съответствие с разпоредбите на регулаторната рамка КРС коректно започва пазарния анализ с определянето на пазара на дребно на резервиран капацитет.*

Комисията правилно посочва и че определянето на пазара на дребно трябва да се извърши „от перспективна гледна точка за определен времеви хоризонт, като то се основава на правото на конкуренцията. Считаме обаче, че:

- Комисията не е отчела в пълната технологичните изменения след втория кръг на пазарен анализ, както и очакваните изменения в периода до следващия преглед на пазара. Комисията се ограничава единствено до преглед на „всички предлагани услуги за висококачествен достъп на дребно, дефинирани в приложението към Решение № 412/11.08.2016 г.“⁹. В Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г. ЕК е разгледала детайлно очакваните изменения в технологиите, които биха оказали значително влияние върху разглеждания пазар – дигитализацията на работно място и индустрията, необходимостта от терабитова дедикарана свързаност, не само за големия бизнес, но и при обществените услуги, увеличаването на свързаните машини и използването на интернет на нещата, все по-голямото разгръщане на мрежите от типа FTTH/FTTB, навлизането на 5G и засилване на конвергенцията между технологиите. Във връзка с посоченото намираме за необходимо КРС да разгледа не само предлаганите към края на периода (2015 г.), обхванат от предходния пазарен анализ, услуги, но и задълбочено да изследва услугите, които притежават сходни характеристики към момента на извършване на настоящия пазарен анализ, както и влиянието, което биха оказали върху дефиницията на пазара очакваните технологични изменения в страната за периода до 2026 г. За пример за такива услуги може да се посочат услугите, предлагани от цитираните на стр. 19 от проекта на анализ предприятия – това са IP VPN услуги, които се характеризират с прозрачен и симетричен капацитет, осигуряващи дедикарана линия за пренос на данни, свързаност „точка-точка“, „точка-много точки“ и SLA и предоставяни върху собствена мрежа, каквато е практиката при предоставянето на тези услуги. Обръщаме внимание и че при анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на цените, е изследвана единствено ценовата взаимозаменяемост на услугите на дребно за MAN достъп с традиционните и алтернативните линии под наем, но не и тази на IP VPN.
- По отношение на разгледаната в т. 4 национална инфраструктура отбелязваме, че са налице някои неясноти, които е редно да бъдат отстранени.
 - ✓ При анализа на данните, представени в таблица 2 КРС прави извод, че се наблюдава динамика в разгръщането на мрежите на предприятията, участници на пазара на резервиран капацитет (на едро), като посочва, че всички конкуренти на БТК, с изключение на едно предприятие, са разширили обхвата на изградените мрежи по отношение на областите, които обхващат. Такова несъответствие се наблюдава и

⁹ Стр. 13 от проекта на пазарен анализ

по отношение на посоченото за присъствието по населени места на БТК – „запазва присъствие във всички административни области в страната, като броят на населените места нараства в две области (.....(Търговска тайна) и (Търговска тайна)), докато във всички останали области този брой остава непроменен или **намалява**“¹⁰. За Теленор е неясно на каква база са направени посочените изводи – на база покритие (при което е нелогично предприятие, което е сред основните участници на пазара, да закрие точката си на присъствие в определена област/населено място) или на база реалното предоставяне на услугата в определен период.

- ✓ Некоректно е представянето и на броя активни предприятия (таблица 3 от проекта на анализ) като съвкупен брой на предприятията на пазара на едро и/или на пазара на дребно, като се има предвид, че част от участниците на пазара на дребно предоставят услуги чрез ползване на услугите на едро. Считаме, че така представената информация не дава реална представа за покритието на мрежите и за националната инфраструктура като цяло.“

Становище на КРС

По отношение на определянето на продуктивния обхват на пазара на дребно

КРС не може да се съгласи с твърдението на Теленор, че комисията не е отчетла в пълнота технологичните изменения след втория кръг анализ на пазара при определянето на продуктивния обхват на пазара на дребно. Продуктивният обхват на пазара на дребно на резервиран капацитет е определен въз основа на анализ на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането, като са разгледани различни услуги, осигуряващи физическа или логическа свързаност, които са предназначени за специфичните нужди на големите и/или технологично напреднали бизнес ползватели, в това число на традиционни и алтернативни линии под наем, MAN достъп и IP VPN (т. 5.1.2 от Раздел III). За целите на определяне на продуктивния обхват на пазара на дребно първо е анализирана взаимозаменяемостта на услугите, предназначени за различни категории бизнес ползватели – малки и средни бизнес ползватели и големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели (т. 5.1.1 от Раздел III). В резултат на анализа и отчитайки различията в ценовите и функционалните характеристики на услугите, предназначени за различни категории бизнес ползватели, както и липсата на взаимозаменяемост при предлагането, КРС стигна до заключението, че пазарът на дребно на резервиран капацитет не включва продуктите за малки и средни бизнес ползватели, т.е. не включва продуктите, предназначени за масовия пазар. По

¹⁰ Стр. 20 от проекта на пазарен анализ

отношение на посочените в становището на Теленор мрежи, които се разглеждат подробно на пазара на дребно на достъп до интернет, виж становището на КРС по т. Е.

Във връзка с мнението на Теленор, че комисията е необходимо „да разгледа не само предлаганите към края на периода (2015 г.), обхванат от предходния пазарен анализ, услуги, но и задълбочено да изследва услугите, които притежават сходни характеристики към момента на извършване на настоящия пазарен анализ, както и влиянието, което биха оказали върху дефиницията на пазара очакваните технологични изменения в страната за периода до 2026 г.“ и посочения пример за предлаганите IP VPN услуги, осигуряващи прозрачен и симетричен капацитет и SLA, КРС обръща внимание, че в т. 5.1.2 от Раздел III подробно е анализирана взаимозаменяемостта на IP VPN услугите от гледна точка на характеристиките и предназначението им. В анализа се посочва, че тези услуги се реализират в мрежовия слой на OSI модела и че качеството на услугата при пренос на данни на IP ниво зависи от качеството на интернет достъпа. В тази връзка е констатирано, че в множество случаи доставчиците на интернет достъп и IP VPN се различават, поради което доставчиците на IP VPN не могат да гарантират качеството на предлаганата услуга. Например някои предприятия предоставят отдалечен IP VPN достъп, като „услугата може да бъде ползвана независимо от технологията на достъп до Интернет - dial-up, DSL, кабелна, безжична или мобилна връзка¹¹“ или да изпращат по куриер конфигурирано устройство готово за използване¹². Други IP VPN услуги се предоставят от доставчици на услуги, които не предоставят електронни съобщителни услуги или от доставчици на мрежово оборудване (например в интернет има редица публикации¹³ за начина на конфигуриране на IP VPN свързаност за целите на бизнеса, като за целта бизнес ползвателите следва да разполагат със съответното мрежово оборудване).

По отношение на „цитираните на стр. 19 от проекта на анализ предприятия“, които предоставят IP VPN услуги с гарантирано качество (SLA), КРС отбелязва, че същите предоставят и Ethernet базирани продукти, които са включени в обхвата на пазара на дребно на резервиран капацитет. На следващо място предприятията¹⁴ посочват, че доставят услугата IP VPN до адрес на клиента чрез „Layer-2 и Layer-1“ или в допълнение към L2 VPN. В тези случаи IP VPN услугите не би следвало да се разглеждат като услуги за достъп, а като допълнителни¹⁵ услуги към Ethernet базираните услуги на

¹¹ <https://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/prenos-na-danni/mobilen-vpn#tab-otdalechen-dostyp-do-ip-vpn>

¹² <https://neterra.net/bg/prenos-na-danni/otdalechen-vpn-dostap>

¹³ https://www.cisco.com/c/en/us/td/docs/security/vpn_modules/6342/vpn_cg/6342site3.html; https://www.tp-link.com/us/configuration-guides/configuring_vpn/?configurationId=18575;

<https://eu.dlink.com/uk/en/support/faq/routers/wireless-routers/dir-series/dir-878/how-to-setup-vpn-connection>

¹⁴ <https://www.telehouse.bg/bg/clients/vpn/>; <https://neterra.net/bg/prenos-na-danni/layer-2-uslugi>;

<https://bulgartel.bg/l3-vpn-ip-базирани-услуги/>

¹⁵ Това е видно и примерното приложение на услугата за MAN достъп на „Телехаус“ АД за „VPN услуги (Multipoint-to-Multipoint)“ (<https://www.telehouse.bg/bg/clients/man/>)

предприятието. Предвид посоченото, КРС счита, че IP VPN услугите се различават значително по характеристики и предназначение от традиционните и алтернативни линии под наем на дребно и MAN достъпа на дребно.

Във връзка с бележката, че не е изследвана ценовата взаимозаменяемост на IP VPN услугите, регулаторът отбелязва, че въз основа на резултатите от анализа и както е посочено по-горе, IP VPN решенията не отговарят на предназначението и функционалните характеристики на линиите под наем и MAN достъпа на дребно. Съгласно т. 33 от Насоките, при определянето на обхвата на съответния пазар регулаторът групира продуктите или услугите, които потребителите ползват за една и съща цел. В този смисъл, КРС счита, че не е налице основание да се изследват ценовите равнища, на които се предлагат услуги, които не се приемат от ползвателите за взаимозаменяеми по отношение на характеристиките и предназначението им с линиите под наем и MAN достъпа.

В допълнение, следва да се има предвид, че поради различията в условията за предоставяне на този тип услуги (например IP VPN може да бъде допълнителна услуга към предоставяните услуги за достъп, отделна услуга независима от вида и технологията за достъп до интернет или реализацията чрез свои мрежови съоръжения на база на достъпа до обществената интернет мрежа) цените на същите варират в големи граници, като в интернет се предлагат и безплатни услуги за VPN. На следващо място ценовият анализ на линиите под наем и MAN достъпа на дребно е извършен на база на приходите за дадена скорост, докато IP VPN услугите не могат да се разглеждат като услуги за достъп, а предоставяните скорости зависят от достъпа до обществената интернет мрежа.

В подкрепа на заключенията на КРС при определянето на обхвата на пазара на дребно на резервиран капацитет могат да се посочат и становищата на А1 и БТК, че линиите под наем на дребно и MAN достъп на дребно отговарят на специфичните изисквания на големите бизнес ползватели и че изборът на последните е преди всичко към продукти, базирани на Ethernet протокол.

По отношение на разгледаната национална инфраструктура

По отношение на данните, представени в таблица 2, КРС потвърждава тяхната коректност. Изменението, което Теленор цитира в своето становище, е в резултат на преустановяване от страна на БТК на предлагането по търговски начин на услугата линии под наем в някои от населените места, като тези линии преобладаващо са предоставяни чрез традиционната мрежа на предприятието. Направеният извод кореспондира с извода, направен в т. 6.1. от приложението към проекта на решение по отношение на намаление дела на традиционните линии под наем.

По отношение на представените данни в таблица 3 от проекта на анализа, КРС е разглеждала мрежите на предприятията, предоставящи услуги на едро и/или на дребно.

Дали предприятието предоставя услуга на дребно или услуга на едро или двете едновременно, мрежата която се използва е една и съща. КРС не е отчитала едно предприятие двойно, като имащо мрежа за услуги на дребно и мрежа за услуги на едро, ако това е притеснението на Теленор.

Г.2. Географски обхват на пазара на дребно

1. А1: „Географският обхват на пазара е национален (територията на Република България). Комисията е достигнала до същите заключение и на предходния кръг на анализ и той е одобрен от Европейската комисия.“

2. БТК: „Както се посочва в анализа, услугите за резервиран капацитет преобладаващо са част от комплексни решения, изискващи техническа реализация според нуждите на даден бизнес клиент. Интересът към заявяването на услуги за резервиран капацитет в по-големи обеми е по-силно изразен от страна на големи бизнес ползватели, чиито искания може да включват и свързване на национално ниво (напр. за свързване на офиси, банкови клонове и т.н). Тези тенденции при търсенето са отчетени от страна на предприятията, предоставящи услуги за резервиран капацитет посредством плановете им за развитие на мрежите. Това се потвърждава и от изложените в анализа данни, според които предприятията продължават да разширяват покритието на мрежите си, осигурявайки си присъствие в все повече административни области. Това от своя страна им позволява да са по-гъвкави при предлагането на услуги в този пазарен сегмент, включително да изпълняват изисквания за свързаност на национално ниво. В тази връзка и с оглед спецификите на услугите считаме, че не са налице предпоставки за сегментиране на пазара на географски принцип и споделяме изводите на КРС за дефиниране на този пазар като такъв с национален обхват.“

Г.2.1. Избор на географска единица

Теленор: „Отправната точка за извършване на анализа относно географския обхват на определения продуктов пазар е изборът на географската единица, която следва да бъде с подходящ размер, т.е. а) достатъчно малка, за да се избегнат значителни вариации на условията за конкуренция в рамките на всяка единица, но и достатъчно голяма, за да се избегне обременяващ и изискващ много ресурси микроанализ, който би могъл да доведе до разпокъсаност на пазара, б) да отразява мрежовата инфраструктура на участниците на пазара и в) да има ясни и стабилни граници във времето.

В постановеният на обществено обсъждане проект на анализ, за да обоснове избора си на географска единица – област, КРС се позовава на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., приета с Решение № 696 на Министерския съвет от

24.08.2012 г. , цитирайки, че „По-благоприятно е общото социално-икономическо състояние в общините на средно големите градове, предимно областни центрове, и прилежащите към тях урбанистични ареали, благодарение на по-добрите условия за предприемачество и бизнес и по-добрите условия в социалната сфера. В малките градове и техните общини, които не разполагат с по-значителен финансов и човешки потенциал, икономическите дейности са силно ограничени и се изчерпват със сферата на услугите и търговията.“. Следва се посочи обаче, че в цитираната стратегия е направен подробен анализ на социално-икономическото и териториално развитие на шестте района на планиране в страната, като по отношение на телекомуникационната инфраструктура се посочва, че „Степента на изграденост на телекомуникационните мрежи и системи е ниска“ и „Необходимо е да се осигурят условия за разширяване на проникването на ИКТ и в по-слабо населените места и селски райони, което ще създаде възможности за по-широк достъп до услуги и информация за населението и бизнеса от периферните територии“, както и че се наблюдават различия в степента на развитие в различните области и общини. Констатирано е също така и че „Мрежата от големи градове, които са ключови центрове и генератори на растеж и развитие, е неравномерно развита в територията на страната. Това поражда и акумулира проблеми от типа “център-периферия” и обуславя възникването на междурегионални и вътрешнорегионални неравенства“. В Стратегията също така се посочва и че „По-сериозни и по-ясно са изразени констатираните отпреди различия/неравенства вътре в районите (различията между областите и общините) и те са едни от основните проблеми за постигането на устойчиво регионално развитие“. Точно тези констатации (за наличието на различни условия между областите и общините) са довели до изводите, че „е необходимо да се обърне сериозно внимание на проблема и той да попадне във фокуса на целите на НСРР с оглед да бъде търсено смекчаване на тези неравенства“ и че „Всичко това е в подкрепа на необходимостта от прилагане на диференциран териториален подход при водене на регионалната политика в отделните райони и от прилагане на специална политика за подпомагане на тези изоставащи общини (райони за целенасочена подкрепа)“. Посочва се също така, че за постигане на визията на Стратегията е необходимо усилията да са насочени в един общ фокус – сближаване, като едно от нивата му е вътрешнорегионално – между общините в отделните райони. Очевидно държавата е възприела действия не само на ниво райони (NUTS 2), но и предвижда конкретни мерки на ниво области и общини, дори и отделни населени места. Въз основа на гореизложеното Теленор счита, че изборът на географска единица – област, не отговаря на първата част от първото условие – да е достатъчно малка, за да се избегнат значителни вариации на условията за конкуренция в рамките на всяка единица и че е целесъобразно географската единица, използвана за определяне на географския обхват на пазара, да бъде сведена до по-ниско ниво – община.

Считаме, че предвид установените в НСРР 2012-2022 г. вътрешнорегионални различия и предвидените мерки за смекчаване на неравенствата на ниво община, предложението

ни за избор на географска единица – община отговаря на втората част от първото условие - достатъчно голяма, за да се избегне обременяващ и изискващ много ресурси микроанализ, който би могъл да доведе до разпокъсаност на пазара.

Не е изпълнено и другото условие, на което следва да бъде подчинен изборът на географска единица – тя да има ясни и стабилни граници във времето. В Междинния доклад за изпълнение на националната стратегия за регионално развитие за периода 2012-2022 г. е посочено че „демографските промени определят необходимостта от извършване на промени в обхвата на районите от ниво 2 (райони на планиране) и районите от ниво 3 (области), с оглед осигуряване на съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 1059/2003 г. В този контекст е препоръчително усилията да бъдат съсредоточени върху устойчиво определяне на обхвата на районите от ниво 1, 2 и 3 – най-малко за целия следващ програмен период...“ Видно от изложеното, районите от ниво 3 (област) ще претърпят промяна, което води до извода, че в рамките на настоящия анализ, който следва да обхваща периода до 5 години напред, избраната географска единица (област) няма да се характеризира със стабилни граници.

Допълнителната обосновка в проекта на анализ, че определянето на географската единица на ниво област е в съответствие с пар. 97 от Общата позиция на ОЕРЕС относно географските аспекти на пазарните анализи, където е посочено, че съответната географска единица следва да е съвместима и с дефиницията на продуктовия пазар, по-специално по отношение на различията в предоставянето на електронни съобщителни услуги, свързани с определени сегменти на клиентите, е неотносима. Този параграф от позицията на ОЕРЕС има за цел да уточни, че при разглеждането на географския обхват на пазара, не следва да се излиза извън продуктовия обхват, т.е. не трябва да се включват други сегменти – като например за конкретния пазар – не следва да се разглеждат заедно услугите, предназначени за масовия пазар и услугите за големи бизнес клиенти, предоставяни в избраната географска единица.

В заключение, считаме че определената в проекта на анализ географска единица (област) не отговаря на два от критериите, посочени в Насоките за извършване на пазарни анализи – да е с подходящ размер и да има ясни и стабилни граници във времето и в тази връзка КРС е необходимо да изследва по-детайлно и на по-ниско ниво състоянието на конкуренцията на пазара на дребно на резервиран капацитет, а именно, на ниво община.

Теленор е на мнение, че изборът на географска единица община, които в България са 265 на брой, няма да доведе до свръхтежест за регулатора, предвид практиката и на националните регулаторни органи (НРО), осъществили детайлен географски анализ на разглеждания пазар – Австрия, Финландия, Франция, Италия, Испания и в които броят

на общините е значително по-голям от този в България (на база брой общини на единица площ).

В последния кръг на анализ на пазар 2/2020, Португалия, за разлика от предходния кръг, определя географската единица, като обхващаща една енория (parish – общо 4240), която представлява подразделение на една община. Ирландският НРО приема за географска единица WPZ (workplace zone), дефинирани от статистическия институт на Ирландия и които към момента на извършване на анализа са 7219. В своите коментари по преписка HR/2020/2247 ЕК приканва хърватския регулатор да извърши по-детайлен географски анализ, по-конкретно на база на общини.

Видно от доклада на ОЕПЕС за прилагането на Общата позиция на ОЕПЕС относно географските аспекти на пазарните анализи¹⁶, НРО събират и анализират информация от няколко стотици до хиляди географски единици. “

Становище на КРС

Видно от становището, Теленор няма възражения, свързани с обосновката на избора на географска единица, а именно че крайните клиенти на разглеждания пазар са концентрирани около големите градове, предимно областни центрове и прилежащите към тях урбанистични ареали, благодарение на по-добрите условия за предприемачество и бизнес и по-добрите условия в социалната сфера. Предприятието акцентира върху текстове от Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) на Република България, отчитащи различията в степента на развитие в отделните области и общини, и наличието на междурегионални и вътрешнорегионални неравенства, които са породени от неравномерното развитие на мрежата от големи градове - ключови центрове и генератори на растеж и развитие. В този контекст и без да бъдат отчетени различните цели на двата документа е направен изводът, че след като НСРР предвижда мерки за смекчаване на междурегионалните и вътрешнорегионалните неравенства, вкл. на ниво община, то и в географския анализ на пазара за резервиран капацитет изборът на географска единица следва да е на ниво община. КРС не счита за обосновано предложението на Теленор за прилагане на такъв подход, предвид че анализираният пазар е насочен към определена категория ползватели на услуги с гарантиран капацитет, които, както е посочено, осъществяват дейност около големите градове, предимно областни центрове и прилежащите към тях урбанистични ареали.

В допълнение, КРС обръща внимание, че посочените от Теленор цитати от НСРР, а именно, че във връзка с направения „подробен анализ на социално-икономическото и териториално развитие на шестте района на планиране в страната, като по отношение на телекомуникационната инфраструктура се посочва, че „Степента на изграденост на телекомуникационните мрежи и системи е ниска“ и „Необходимо е да

¹⁶ BoR (18) 213, стр. 17

се осигурят условия за разширяване на проникването на ИКТ и в по-слабо населените места и селски райони, което ще създаде възможности за по-широк достъп до услуги и информация за населението и бизнеса от периферните територии“, са обвързани с държавната политика в областта на електронните съобщения, която се осъществява от Министерски съвет. Дейностите по отношение изпълнението на политиката са публично достъпни на страницата на Министерството на транспорта и съобщенията¹⁷. В края на 2020 г., в съответствие с Решение № 558 от 6 август 2020 г. на Министерския съвет е изготвен доклад¹⁸, според който свободният капацитет на оптичните мрежи, контролирани от органите на публичния сектор, да бъде предоставен за използване на търговски оператори, там където те нямат интерес от изграждането на такива мрежи или обмислят възможности за намаляване на инвестиционните си разходи. Със същото решение се установява, че по време на изпълнението на инфраструктурни проекти с публични средства, изискванията ще задължат бенефициентите, когато е възможно, да изготвят инвестиционни проекти, включващи изграждането на защитни тръби и кабелни шахти, положени в подземна инфраструктура, които могат да се използват от всички мрежови оператори.

Във връзка с избора на географска единица Теленор изразява становище, че избраната единица на ниво NUTS 3 не отговаря на условията да има ясни и стабилни граници във времето, тъй като „демографските промени определят необходимостта от извършване на промени в районите на ниво 2 (райони на планиране) и районите от ниво 3 (области) с оглед осигуряване на съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.“ КРС счита, че доводите на предприятието, че границите на ниво община са по-стабилни от тези на ниво област са некоректни. Посоченият от предприятието регламент установява прагове, измерени в показателя брой на населението в отделните единици, които служат за осигуряване на среден мащаб при определяне на съответния клас административни единици, като в документа е посочено също, че класификацията по NUTS не трябва да се изменя прекалено често и настоящият регламент цели да осигури по-голяма стабилност във времето (т. 8 от преамбюла), включително има разпоредби, които определят в кои случаи са допустими изменения в NUTS (чл. 5 от Регламента). На национално ниво възможността и редът за извършване на промени в административно-териториалното устройство на Република България са регламентирани в глава четвърта на Закона за административно-териториалното устройство на Република България (ЗАТУРБ). Във връзка с тези разпоредби Министерството на регионалното развитие и благоустройството прилага „Методически правила за оформяне на преписки за извършване на административно-териториални промени по Закона за административно-териториалното устройство на Република България“¹⁹, в които е

¹⁷ <https://www.mtc.government.bg/bg/category/157>

¹⁸ <https://www.mtc.government.bg/bg/category/46/pravitelstvoto-odobri-merki-za-efektivno-izpolzване-na-publichnata-optichna-infrastruktura>

¹⁹ <https://www.mrrb.bg/bg/informacionna-baza-za-administrativno-teritorialni-promeni/>

посочено, че административно-териториалните промени, касаещи общините имат най-масов характер. Това е видно и от таблицата на извършените административно-териториални промени, публикувана на сайта на Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

По отношение на бележката на Теленор, във връзка с обосновката на географската единица и съвместимостта ѝ с дефиницията на продуктовия пазар, следва да се отбележи, че в извършеният пазарен анализ е приложен посоченият от предприятието подход при разглеждането на географския обхват на пазара, а именно: да не се излиза извън продуктивния обхват на разглеждания пазар. Разглеждани са само услугите, включени в пазара за резервиран капацитет, без да се разглеждат услуги за масовия пазар. Данните, относно линии под наем и MAN достъпа, предоставяни на едро в периода 2015-2020 г. показват, че 87% от линиите (линии под наем и MAN), предоставени през 2020 г. имат крайна точка в град, който е областен център. В анализирания период, този дял варира от 85% до 87%, като през 2015 г., последната година от предходния период, възлиза на 86% - т.е. не се отчитат изменения в това разпределение в периода на анализа.

Във връзка с изразеното от предприятието мнение, че изборът на община за географска единица няма да доведе до свръхтежест за регулатора, предвид че други регулатори, съгласно посоченото в доклада на ОЕРЕС за прилагането на Общата позиция на ОЕРЕС относно географските аспекти на пазарните анализи, събират и анализират информация от няколко стотици до хиляди географски единици, КРС посочва, че съгласно разпоредбите на чл. 150 от ЗЕС комисията определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия. КРС счита, че директното сравнение на националните пазари на различни държави – членки на ЕС и машиналното прилагане на практика на други регулатори не е подходящ подход, тъй като всеки отделен национален пазар има своите специфики и различия в тенденциите на развитие.

Г. 2.2. Географски анализ

Теленор: „В своя анализ на характеристиките на търсенето и предлагането на пазара на дребно регулаторът стига до извода, че най-голям брой нефинансови предприятия са концентрирани в административните области с големите градове в България и че като цяло броят на доставчиците по административни области отразява териториалното разпределение на потенциалните ползватели на услугата. Посоченото не изключва наличието на нефинансови предприятия и в по-малките населени места и търсенето на услуги за резервиран капацитет, което е неясно дали може да бъде удовлетворено, поради избраният прекалено голям обхват на географската единица. Предпоставки за това търсене са дигитализацията на индустрията и услугите от обществен интерес,

които могат да окуражат увеличаващ се брой бизнеси, болници и училища също да се нуждаят от резервирана свързаност²⁰.

Като цяло в анализа относно наличието на сходни конкурентни условия, под наименованието „характеристики на търсенето и предлагането“, е изследван само един от критериите, който всъщност показва броя на предприятията с изградени мрежи по области, т.е. покрива само показателя „брой на конкуриращи се мрежи“, посочен в Разяснителната бележка към Препоръка 2020 като един от всички, които да послужат за определяне на предварителния географски обхват на пазара²¹. Въпреки че е разгледан обаче, този показател не отразява размера на тези предприятия и дали биха били в състояние да се конкурират с водещите оператори на този пазар. Както подчертава ЕК в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г., броят на конкуриращите се мрежи е важен индикатор за оценка на конкурентните условия, но НРО следва да анализира и други критерии и да не прави заключение единствено на базата на броя мрежи. В допълнение в бележката се посочва, че мрежите следва да се отчитат, ако те позволяват достъп до крайните ползватели независимо (т.е. тези мрежи не трябва да разчитат, дори частично, на мрежата на друг оператор). Предвид факта, че се използва съвкупният брой на предприятията на пазара на едро и/или на пазара на дребно (данните в таблица 4 относно броя на активните предприятия по области, които имат изградени мрежи съответстват на данните в таблица 3 относно броя активни предприятия през 2020 г.), считаме, че това условие не е отчетено при изследвания критерий и следователно анализът на данните е нерелевантен. В Разяснителната бележка се посочва също така, и че трябва да се обърне внимание и на идентичността на основните доставчици, т.е. ако броят на доставчиците е еднакъв в географските зони, но идентичността им се различава – особено за основните доставчици – НРО трябва да определи тези зони като различни пазари. Важни критерии, относими към разглеждания пазар са и пазарните дялове на тези предприятия в разглежданата географска единица, както и поведенческите модели, напр. различия в търсенето по отношение на скорости.

Важността на географския анализ и необходимостта от хармонизиран подход по този въпрос с оглед осигуряване на последователност сред държавите-членки, е изтъкната в доклада на ОЕРЕС по прилагането на Общата позиция за географските аспекти. **Значимостта на географския анализ на пазара на дребно в държави, при които Директивата за намаляване на разходите в широколентови мрежи е счетена за достатъчна, за да не се регулира предварително достъпа до каналната мрежа и стълбовете, е подчертана и в изследването²² на консултантската компания WIK-Consult, послужило за основа на актуализираната Препоръка за съответните пазари от 2020 г. (Изследването на WIK).**

²⁰ Стр. 38 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г.

²¹ Стр. 19 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г.

²² Future electronic communications product and service markets subject to ex-ante regulation, Recommendation on relevant markets, [Future relevant markets \(wik.org\)](https://www.wik.org/wiki/Future_relevant_markets) – „A geographic analysis of the retail market absent any SMP regulation, may also be a useful exercise in countries in which there is extensive self-deployment of ducts and poles and/or where the Broadband Cost Reduction Directive is considered to be sufficient to avoid the need for SMP regulation of duct and pole access.“

Въз основа на гореизложеното, Теленор призовава КРС да извърши детайлен географски анализ на условията на конкуренцията на дребно на база община, като вземе предвид посочените по-горе аргументи.“

Становище на КРС

КРС счита, че избраната географска единица съответства на състоянието и развитието на пазара на услуги за резервиран капацитет в България, както е посочено по-горе. Следва да се отбележи, че препратката на Теленор (бележка под линия № 7) към конкретни текстове от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари, касае разграничението между пазара, включващ услуги, предназначени за масовия пазар и пазара, относим към големи и технологично напреднали бизнес ползватели, предвид дигитализацията и развитието на услуги, изискващи резервирана свързаност, а не касае евентуално нарастване на търсенето в малките населени места. Но във връзка с бележката на предприятието, е удачно да се отбележи, че в контекста на осигуряване на свързаност на училищата, предвид регионалното им разпределение, е разработена националната програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“ на Министерството на образованието и науката (МОН)²³, която цели изграждането на трайна високоскоростна свързаност, интегрираща регионалните комуникационни центрове с центровете за данни, иновативни ресурси и съдържание на МОН, свързвайки ги към електронната съобщителна мрежа на държавната администрация.

Конкретно по отношение на географския анализ на пазара на дребно следва да се уточни, че този анализ следва общата структура на документа и поради това е приложен по отношение на пазара на дребно и на пазара на едро. Частта, отнасяща се до пазара на дребно, представлява предварителен анализ на териториалното разпределение на потенциалните клиенти на този пазар, в съответствие с дефиницията на пазара и националните специфики при предоставяне на услугата, и съответния брой на активни и потенциални доставчици на услугата, разпределени на същото териториално ниво. КРС не споделя мнението на Теленор, че анализът е нерелевантен, понеже информацията от таблица 3 (от т. 4., разглеждаща развитието на националната инфраструктура) се използва и в таблица 7²⁴ (от т. 5.2., отнасяща се до определяне на географския обхват на пазара), тъй като те са пряко свързани. КРС счита за относимо съпоставянето на териториалното разпределение на потенциалното търсене с разпределението на доставчиците на разглежданите услуги, независимо дали към момента на анализа те предоставят услуги на дребно и/или услуги на едро. Както е посочено в т. 2.3.1.3., т. 2.3. от раздел IV. за периода на настоящия анализ броят на предприятията, които са декларирали дейност по предоставяне на услуги за резервиран капацитет, както на дребно, така и на едро варира между 17 и 20 предприятия. През 2020 г. 18 предприятия, от 60 активни на пазара на едро, предоставят и услуги за резервиран капацитет на дребно.

²³ <https://www.mon.bg/bg/100927>

²⁴ Реферирането към табл. 4 в становището на Теленор вероятно е техническа грешка, предвид че табл. 4 представя информация за ценови оферти при анализа на взаимозаменяемостта между услугите, предназначени за различни видове бизнес ползватели, и не е пряко свързана с географския анализ.

В допълнение, КРС обръща внимание, че Теленор неправилно е интерпретирано информацията, представена в таблица 3 (относно броя на активните предприятия по области, които имат изградени мрежи), като уточнява, че представените данни са въз основа на информацията, събрана от предприятията за собствените им мрежи, като разграничението между активни и неактивни предприятия (които са потенциални конкуренти на пазара на резервиран капацитет), е направено въз основа на наличието на данни за предоставяна услуга съответно на пазара на едро и/или на пазара на дребно. Както е посочено и по-горе в отговора по т. Г.1. по отношение на националната инфраструктура, в данните, представени в таблицата, не се дублират предприятията, участници на пазара на резервиран капацитет без значение дали предоставят услуги на едро и/или дребно. Във връзка с гореизложеното, считаме че заключението на Теленор относно нерелевантността на анализа на данните е несъстоятелно.

При извършване на географския анализ КРС отчита и спецификата при предоставяне на услуги за резервиран капацитет в контекста на това, че реализацията следва изискванията на всеки отделен клиент, включително и изграждане на свързаност между различни административно-териториални единици, което прави нерелевантно сравнението на търговски оферти и цени по отделни териториални единици.

След първоначалната оценка на потенциалното търсене и предлагане, поместена в т. 5 от Раздел III, в т. 1.3. на Раздел IV е представена информацията относно пазарните дялове на основните доставчици на пазара на едро през 2015 г. (последната година на предходния анализ) и 2020 г., в съответствие с определената географска единица, като е отчетено тяхното изменение на географско ниво в периода след предходния анализ.

Предвид посоченото по-горе КРС счита, че избраната географска единица и извършеният географски анализ са в съответствие с характеристиките и развитието на пазар на едро на резервиран капацитет и свързания с него пазар на дребно в България. КРС е отчела изцяло значимостта на определянето на географския обхват на пазара, като вземайки предвид националните особености на разглеждания пазар се е съобразила в максимална степен с Препоръката за съответните пазари от 2020 г., Насоките за извършване на пазарни анализи, както и с Общата позиция на ОЕПЕС, относно географските аспекти на пазарните анализи.

Г.3. Конкурентни условия на пазара на дребно

1. А1: „През разглеждания в новия кръг на анализ период (2015 г. - 2020 г.) се наблюдава нарастване на броят линии с резервиран капацитет на дребно с над 15%, докато приходите се запазват на същите нива. Това би следвало да показва намаление на средните цени на услуги, което е породено от силната конкуренция на дребно. В края на разглеждания период броят на предприятията, предоставящи услуги на дребно е 37, като 12 от тях са новонавлезли участници.“

2. БТК: „...анализ на резултатите от реализираните миграции показва, че все по-често крайните потребители избират линии със съществено по-високи скорости в сравнение

с ползваните до момента, което обяснява и отчитания по-висок среден приход от линия. Основна причина затова е големият брой на участници на пазара, които се конкурират помежду си, а в стремежа да затвърдят пазарните си позиции предприятията продължават да развиват оптични си мрежи, както и да проявяват гъвкава ценова политика, водеща до по-ниски цени като цяло. Изложените в приложението към проекта на решение данни подкрепят тези изводи по безспорен начин.

Следователно, протичащите пазарни процеси потвърждават изцяло изводите на КРС по отношение определяне обхвата на продуктовия и географски пазар на дребно, както и за наличието на конкурентна среда при предоставяне на услуги на дребно на този пазар.“

3. Теленор: „Въпреки представените положителни тенденции в броя и развитието на предприятията, предоставящи услуги на определения от КРС пазар на дребно на резервиран капацитет, при анализа на пазарните дялове и тяхната динамика впечатление правят следните факти:

- Увеличаване на концентрацията на пазара, като коефициентът на концентрация (CR3) нараства с 3 единици за разглеждания период и за 2020 г. достига стойност 95;
- Намаляване на дела на останалите конкурентни предприятия – с 3 п.п. на база брой линии и със 7 п.п. на база приходи.

Високото ниво на концентрация на разглеждания пазар на дребно, намаляващите пазарни дялове на останалите конкуренти, изкупуването от страна на БТК на участници на пазара, водят до затвърждаване на лидерските позиции на двете основни предприятия на пазара на дребно. Сама по себе си, тази тенденция на пазара засилва негативните за конкурентната среда последици, произтичащи от пазар с висока степен на концентрация, а оттук води и до намаляване на алтернативите за упражняване на достатъчен конкурентен натиск, който да е в състояние ефективно да въздейства върху поведението на водещите участници. Недостатъчната пазарна мощ на останалите конкуренти, която да е в състояние да упражни натиск върху поведението на водещите предприятия се потвърждава и от посоченото на стр. 51 от проекта на пазарен анализ: „По отношение на останалите участници на пазара темпът на изменение в дяловете на база брой линии остава относително стабилен без съществени флуктуации, а при дяловете на база приходи се наблюдава темп на ръст с по-малко от 1 процентен пункт на годишна база до 2018 г., и рязък спад от 9 процентни пункта през последните три години от разглеждания период.“

Считаме, че няма и клиенти със силни позиции при водене на преговори, които да ограничават способността на двете предприятия да следват поведение, независимо от своите потребители – тези предприятия са вертикално интегрирани, предоставят услуги чрез мрежите си с национален обхват, възползват се от предимствата, които им осигурява участието и на редица свързани хоризонтално и вертикално пазари (напр. на пазара на дребно на фиксиран широколентов достъп, където двете предприятия притежават близки пазарни дялове) и произтичащите съответно от това икономии

от мащаба и от обхвата. Дори и да са налице такива клиенти (напр. банки с множество клонове на територията на страната), то те не биха преминали лесно и без значителни разходи към услуги за резервиран капацитет, предоставяни от други предприятия, поради всеобхватността на мрежите на двата водещи оператора и поради допълнителните услуги, които могат да предложат в пакет, предвид участието им на свързани пазари.

В допълнение, предвид придобиването от страна на БТК на шест²⁵ (от общо 37 през 2020 г.) от участниците на пазара на дребно, което не само би довело до увеличаване на клиентската база, но и до намаляване на конкуренцията и до увеличаване на пазарния дял, КРС също така трябва, освен представената динамика в пазарните дялове, да извърши оценка в перспектива на вероятното развитие на пазарните дялове в периода до следващия пазарен анализ²⁶.

Въз основа на гореизложеното, Теленор изразява известни опасения относно извода на КРС, че „отчетеният положителен баланс в изменението на броя отдадени линии и реализираните приходи от болшинството от предприятията, осъществяващи дейност на пазара на дребно на резервиран капацитет от една страна, и наблюдаваният спад в същите индикатори по отношение на историческото предприятие от друга, са признаци за наличие на устойчива конкуренция на изследвания пазар.“

В този смисъл, Теленор не споделя изцяло и заключението, че изменението в пазарните дялове на водещите предприятия само по себе си е показателно за устойчивост на конкурентната среда на разглеждания пазар. КРС следва да обърне внимание на данните, представени на фигура 6 и фигура 7 и изчисленият въз основа на тях коефициент на концентрация, които водят до извода, че пазарът на дребно на резервиран капацитет следва да се определи като слабо конкурентен пазар с високо ниво на концентрация. Би следвало да се оцени и възможността на водещите участници да увеличат над конкурентното ниво цените на предлаганите на разглеждания пазар на дребно на резервиран капацитет услуги.

Не споделяме извода на КРС „за отслабване на бариерите за навлизане и разширяване на пазара“. Конкурентните предимства, изразяващи се в икономии от обхвата и мащаба, лесен и привилегирован достъп до финансови ресурси, добре развита дистрибуторска и пласментна мрежа, изграден имидж и разпознаваемост на марката, от които се възползват водещите спрямо останалите участници на пазара на дребно на резервиран капацитет, водят до повишаване на бариерите за навлизане и разширяване, което от своя страна, заедно с недостатъчната покупателна сила на купувача, води до извода, че конкурентната среда не е достатъчно устойчива и ефективна.

Следователно, при липса на регулация на свързания нагоре по веригата пазар на едро на резервиран капацитет, на пазара на дребно на резервиран капацитет, особено в определени райони в резултат от изкупуването на основни участници на пазара, са

²⁵ Нетуоркс-България“ ЕООД, „Онлайн Директ“ ЕООД; „Нет 1“ ЕООД, „Нет ис сат“ ЕООД, „КомНет София“ ЕАД, вкл. и обявеното намерение на БТК за придобиване на „Телнет“ ООД, публикувано на 03.12.2021 г. ([Новини - VIVACOM](#))

²⁶ Стр. 24 от документа, придружаващ Насоките на ЕК за извършване на пазарни анализи

налице предпоставки от увреждане на конкуренцията, изразяващи се в налагане на прекалено високи цени, например.“

Становище на КРС

КРС не приема извода на Теленор, че конкурентната среда на дребно не е достатъчно устойчива и ефективна и поддържа аргументите си, изложени в приложението към проекта на решение, поставен на обществено обсъждане.

В анализа на пазара на дребно комисията е взела предвид динамиката в размера на пазарните дялове на всички участници на пазара. Цитираният в становището на Теленор коефициент CR3²⁷ показва само позициите на първите три предприятия с най-голям пазарен дял и не взема предвид позициите на всички останали участници на разглеждания пазар. Индекс, който взема предвид позициите на всички участници на пазара и който се използва за оценка на пазарната концентрация на даден пазар е индексът на Херфиндал-Хиршман²⁸. Независимо, че стойността му за 2020 г. попада в интервала, който определя пазара като такъв с високо ниво на концентрация, трябва да се отбележи, че в разглеждания период се отчита намаление с 10%, като данните сочат, че позициите на по-малките предприятия на пазара на дребно се засилват.

В допълнение, по отношение на коефициента на концентрация, посочен като един от аргументите на предприятието за недостатъчно устойчива и ефективна конкурентна среда на пазара на дребно, КРС отбелязва, че в предходния кръг на пазарен анализ²⁹, с което регулаторът отмени всички специфични задължения, наложени на БТК, стойността на коефициента на концентрация на първите три предприятия също попада в интервала, който определя пазара като такъв с високо ниво на концентрация. Въпреки това, в рамките на втори кръг на пазарния анализ Теленор не оспорва окончателните изводи на КРС за нивото на конкуренция на свързания пазар на дребно и дерегулацията на пазара на едро.

КРС счита, че е некоректно Теленор да адресира бележките по отношение на пазара на дребно в становището си по приложението към проекта на решение, едновременно към историческото предприятие БТК и основния му конкурент на пазара на дребно А1. Регулаторът обръща внимание, че анализът на пазара на дребно се извършва, за да се отчетат наличните пазарни условия и очакваното развитие на пазара при липса на регулиране, основано на констатиране на значителна пазарна сила на свързания пазар на едро³⁰. В тази връзка, в анализа на пазара на дребно на резервиран

²⁷ Чл. 30, ал. 5 от Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г., изм. и доп., бр. 101 от 7.12.2018 г. 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 7 Януари 2022 г.)

²⁸ Чл. 30, ал. 3 от Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г., изм. и доп., бр. 101 от 7.12.2018 г. 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 7 Януари 2022 г.)

²⁹ Приет с Решение № 412/11.08.2016 г.

³⁰ Т. 17 от Насоките за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила.

капацитет, КРС е изследвала дали вследствие на отмяната на задълженията на БТК с Решение на КРС № 412/11.08.2016 г. е настъпило увреждане на конкуренцията на пазара на дребно. Тъй като специфичните задължения на едро са били наложени на историческото предприятие (БТК), комисията изследва как отмяната на тези задължения е повлияло върху позициите и поведението на останалите участници на пазара на дребно, в това число и основният конкурент на БТК – А1, отчитайки факта, че БТК е вертикално интегрирано предприятие. В този смисъл, и твърдението на Теленор, че пазарните дялове на останалите конкуренти намаляват е некоректно. Действително, съвкупният дял на част от конкурентите на БТК на пазара на дребно намалява, както е отбелязано и в становището на Теленор, но съгласно декларираните данни, през 2020 г. спрямо 2015 г. се отчита нарастване в пазарните дялове, изчислени на база брой отдадени линии, при 24 предприятия (или 65% от участниците на пазара), а на база приходи - при 22 предприятия (или 60%). Това е индикация, че след дерегулацията на пазара не е настъпило увреждане на конкуренцията на ниво на дребно. Точно обратното, както е отбелязано и в т. 6.2. от пазарния анализ, основният конкурент на историческото предприятие засилва своите позиции на пазара на дребно, като увеличава значително пазарния си дял в изследвания период. Посочените факти по-горе, в допълнение към отчетения в анализа устойчив спад в дяловете на БТК, са индикация за регулатора, че пазарната структура на разглеждания пазар на дребно е достатъчно конкурентна.

Във връзка със становището на Теленор, че липсват клиенти със силни позиции при водене на преговори, които да ограничават способността на БТК и А1 да следват поведение, независимо от своите потребители, следва да се отбележи, че това е характерно за предприятия със значително въздействие върху пазара, което се определя след оценка на съответни критерии, посочени в раздел 3 „Оценка на ЗПС“ от Насоките. По отношение на анализа на разглеждания в документа пазар на дребно не е необходимо да бъде доказано наличието на самостоятелна или съвместна значителна пазарна сила, за да се установи, че предприятие или предприятия разполагат със самостоятелна или съвместна значителна пазарна сила на съответния пазар на едро³¹. В този смисъл, КРС е изследвала относими към анализа на пазара на дребно на резервиран капацитет критерии, за да оцени пазарните условия и очакваното развитие на пазара. Регулаторът счита за целесъобразно и оправдано да използва критерии, които са съпоставими с използваните при предходния кръг на пазарен анализ с оглед последователност при оценката на конкурентните условия на дребно. Изводът, че конкурентната среда на дребно продължава да е достатъчно устойчива и ефективна е направен въз основа на задълбочено изследване не само на динамиката в развитието и разпределението на пазарните дялове на участниците на пазара, но и на други фактори с не по-малко значение като развитие на инфраструктурата на конкурентните предприятия, наличие на национално законодателство, което улеснява и стимулира изграждането на електронни съобщителни мрежи, развитие на технологиите, провокиращо търсене на линии с по-

³¹ Т. 21 от Насоките за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила.

високи скорости, навлизане на нови предприятия и наблюдавания процес на намаляване на цените.

В становището на Теленор е посочено също, че придобиването от страна на БТК на участници на пазара на дребно би довело не само до увеличаване на клиентската база, но и до намаляване на конкуренцията и увеличаване на пазарния дял на БТК. Във връзка с това, според Теленор, КРС трябва освен представената динамика в пазарните дялове да извърши оценка в перспектива на вероятното развитие на пазарните дялове в периода до следващия пазарен анализ, позовавайки се на работния документ, придружаващ Насоките на ЕК за пазарни анализи. КРС отбелязва, че на фигура 6 и фигура 7 от настоящия анализ е представила както индивидуалните пазарни дялове на БТК за съответния период, така и агрегираните му дялове, включващи и дела на предприятията, върху които историческото предприятие придобива контрол през 2021 г., независимо, че в края на изследвания период тези предприятия са осъществявали дейност като отделни юридически лица. В становището са цитирани шест участника на дребно, които са придобити или са в процес на придобиване от БТК, а именно „Нетуоркс-България“ ЕООД, „Онлайн Директ“ ЕООД, „Нет 1“ ЕООД, „Нет Ис Сат“ ЕООД, „КомНет София“ ЕАД, и „Телнет“ ООД. За последното е обявено намерение от страна на БТК за придобиването му. В тази връзка КРС обръща внимание, че КЗК разреши³² на БТК да придобие пряк контрол през 2021 г. върху следните дружества, участници на разглеждания пазар на дребно: „Нет 1“ ЕООД, „КомНет София“ ЕАД и „Нетуоркс-България“ ЕООД. Решенията са обжалвани от Теленор пред Административен съд София-област. С Решение № 1100 от 29.10.2021 г. Административен съд София-област (АССО) е отменил Решение № 402/15.04.2021 г., с което КЗК разрешава придобиването от БТК на „Нет 1“ ЕООД и „КомНет София“ ЕАД. Решението на АССО е обжалвано и не е влязло в сила. Административното дело по жалбата на Теленор срещу Решение на КЗК № 690/01.07.2021 г. е висящо към месец февруари 2022 г.

По отношение на „Телнет“ ООД, в КЗК е образувано производство по преписка № КЗК/21/2022 за придобиването на пряк едноличен контрол от страна на БТК върху „Телнет“ ООД, но към настоящия момент³³ все още няма решение на конкурентния регулатор по тази преписка. Във връзка с горепосоченото и отчитайки произнасянето на КЗК с административни актове, които подлежат на изпълнение, към настоящия момент следва да се приеме, че цитираните сделки ще бъдат осъществени. Независимо, че ще се стигне до известно консолидиране на пазара, пазарните дялове на БТК ще запазят низходящата си тенденция за сметка на дяловете на останалите пазарни участници, макар и с по слаб темп на спад. А1 ще остане основен конкурент на историческото предприятие,

³² С решения № 402/15.04.2021 г., № 403/15.04.2021 г. и № 690/01.07.2021 г.

³³ Месец февруари 2022 г.

а към основните играчи на пазара се очаква да се присъедини и „Цетин България“ ЕАД³⁴, след обявеното придобиване на „София Комюникейшънс“ ЕАД в средата на 2021 г.

В своето становище Теленор е посочило, че не подкрепя извода на КРС за отслабване на бариерите за навлизане и разширяване на пазара, като е изразило неаргументирана позиция, че конкурентните предимства, изразяващи се икономии от обхвата и мащаба, лесен и привилегирован достъп до финансови ресурси, добре развита дистрибуторска и пласментна мрежа, изграден имидж и разпознаваемост на марката, от които се възползват А1 и БТК, водят до повишаване на бариерите за навлизане и разширяване. Регулаторът от своя страна поддържа аргументите си, изложени в анализа на пазара на дребно, като подчертава, че е изследвал дали са налице препятствия за навлизане и разширяване на пазара от гледна точка на необходима инфраструктура за предоставяне на услугите на дребно, отчитайки характеристиките на пазара и с оглед съпоставимост и последователност при избора на критерии за оценка на пазарните условия на дребно. Посочените от Теленор критерии са относими към оценката на предприятие със значително въздействие върху съответен пазар на едро. Както беше посочено по-горе, на пазара на дребно не е необходимо да бъде доказано наличието на самостоятелна или съвместна значителна пазарна сила. В допълнение, регулаторът счита, че част от посочените от Теленор критерии не са относими към пазара на резервиран капацитет предвид неговата специфика. Други критерии като икономии от обхвата и мащаба са разгледани задълбочено в анализа на теста на трите критерия на пазара на едро, към който са относими.

КРС не споделя извода на Теленор, че при липса на регулация на свързания нагоре по веригата пазар на едро на резервиран капацитет, на пазара на дребно на резервиран капацитет, особено в определени райони в резултат от изкупуването на участници на пазара, са налице предпоставки за увреждане на конкуренцията, изразяващи се в налагането на прекалено високи цени например. Регулаторът е доказал, че пазарът на дребно е национален и не са налице основания за географското му сегментиране. В тази връзка анализът на дребно е направен на национално ниво, като е доказано, че конкурентните условия са достатъчно устойчиви и ефективни не при условно, а при реално оттегляне на регулацията на свързания пазар на едро в предходния кръг на пазарен анализ. За регулатора не е налице риск историческото предприятие да прилага на пазара на дребно прекалено високи цени с оглед извличане на висока печалба, тъй като всички участници на пазара на дребно на резервиран капацитет определят цените на предоставяните от тях услуги за всеки конкретен случай на базата на свободно търговско договаряне, вземайки предвид множество фактори, които влияят върху ценообразуването. Предвид заключението на регулатора, че не е налице риск от

³⁴ Предприятието, в което Теленор отдели своята мрежова инфраструктура през 2020 г.

увреждане на конкуренцията на дребно, КРС счита, че бележката на Теленор, касаеща налагането на прекалено високи цени е неоснователна.

Д. По определяне, анализ и оценка на пазара на едро на резервиран капацитет

Д.1. Продуктов обхват на пазара на едро

1. А1: „А1 смята, че КРС се е опитала в максимална степен да спази изискванията на Препоръка на ЕК 2020/2245 от 18 декември 2020 г. относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex ante регулиране и Разяснителната бележка към нея, като оценява влиянието на различните продукти и/или услуги, които могат да се считат за взаимозаменяеми, от гледна точка на търсенето и предлагането. КРС стига до коректното заключение, че IP VPN решенията не отговарят напълно на предназначението и функционалните характеристики на линии под наем и не следва да бъдат разглеждани като част от пазар на едро.“

2. БТК: „Наблюдаваните тенденции при търсенето и предлагането на пазара на дребно на резервиран капацитет се потвърждават и анализа на данните за свързания пазар на едро. Предприятията, предоставящи услуги на едро в този пазарен сегмент изцяло са съсредоточили вниманието си към обезпечаването на все по-високи скорости. Следвайки тази тенденция е резонно предприятията, предоставящи услуги на пазара на дребно на резервиран капацитет да се ориентират към ползването на MAN услуги на едро, доколкото от гледна точка на функционални характеристики последните отговарят на индивидуалните изисквания на бизнес потребителите, а в същото време са свързани и с по-ниски разходи. Повишеното търсене на такива алтернативни продукти за достъп на едро в последните години, осигуряващи еквивалентни характеристики на терминиращите сегменти линии под наем е стимулирало допълнително тяхното предлагане, особено когато това е свързано с ниски разходи за миграция за предоставящото достъпа предприятие. В тази връзка сме на мнение, че изводите на КРС относно обхвата на продуктовия пазар кореспондират изцяло с изискванията на Препоръката и отразяват в пълна степен наблюдаваните пазарни тенденции.“

3. Теленор:

3.1 „Теленор не приема твърдението на Комисията, че анализираният пазар 2 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г. отговаря на пазар 4 (пазар на висококачествен достъп на едро) от Препоръката от 2014 г. – направеното отъждествяване е единствено за целите на преценка относно изтичането на 5-годишният срок, посочен в чл. 67(5)(а) от ЕКЕС за следващ преглед на съответния пазар. Обръщаме внимание, че в списъка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. не просто е направена промяна в наименованието на пазара, която автоматично

да бъде отразена в проекта на анализ. В Препоръката изрично е посочено, че този пазар е частично предефиниран, като той може да включва по-широк кръг продукти за достъп, необходими да удовлетворят нуждите на доставчиците на бизнес услуги (терминиращи сегменти на линии под наем, битстрийм бизнес продукти, както и тъмно влакно). Водещото при определяне на продуктовия обхват на пазара са не техническите детайли, а характеристиките на услугите.

3.2 „В Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г. е посочено, че въз основа на подходящ анализ на взаимозаменяемостта при определени условия и в определени географски райони, тъмното влакно може да бъде включено в продуктовия обхват на пазара на резервиран капацитет, предвид гъвкавостта по отношение на техническите характеристики, цена и скорост. Посочва се също така, че тъмното влакно може да бъде включено в обхвата на пазара в случаи, когато не е наличен достъп до физическа инфраструктура или в области, където няма достатъчно стимули за разгръщане.

Считаме, че Комисията не е изследвала задълбочено наличието на взаимозаменяемост при търсенето между линиите под наем и МАН достъпа от една страна и тъмното влакно от друга, като изцяло стъпва върху отговорите по общественото обсъждане на първия кръг на пазарен анализ, приет преди 10 години. В Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г., както и в Изследването на WIK, са представени достатъчно аргументи в полза на наличието на взаимозаменяемост между тези услуги от гледна точка на характеристики, цени и предназначение, които Комисията не е анализираща. КРС е използвала теоретични аргументи, без да представи данни и доказателства в подкрепа. Неясно е на каква основа е направено и заключението, че „... КРС счита, че не може да се очаква в случай на малко, но трайно повишаване на цената на терминиращите сегменти на линии под наем, да настъпят промени в търсенето на тъмно влакно с цел предоставянето на резервиран капацитет на дребно“ при положение, че Комисията не е изследвала и дали тъмното влакно оказва съществен конкурентен натиск върху цените на линиите под наем/МАН достъпа.

Теленор счита направеният анализ на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането също за непълен и некоректен. Например, неясно е защо за да се докаже липсата на интерес към предлагане на тъмно влакно, за база се използват единствено предприятията, предоставящи терминиращи сегменти с гигабитови скорости. Според Теленор би следвало да се разглежда пасивната инфраструктура на предприятията в цялост, а не само на тези, които предлагат гигабитови скорости, тъй като например БТК най-вероятно не попада в обхвата на тези пет предприятия с най-голям дял от избраната съвкупност, но разполага с най-голямата пасивна мрежа в страната. В допълнение, некоректно е да се правят заключения относно намерения за предоставяне на каквато и да било услуга (в случая тъмно влакно) единствено въз основа на отчетени приходи от предоставянето ѝ. Фактът, че в определен период тази услуга не е предоставяна, не означава че предприятията няма да бъдат в състояние да започнат

да я предоставят в краткосрочен план, до 1 (една) година, както е посочено на стр. 25 от проекта на пазарен анализ.

В Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г. се обръща внимание, че от гледна точка на предлагането съществуват относително ниски бариери пред доставчик на тъмно влакно да започне да предоставя активна свързаност и обратното и че много доставчици на резервиран капацитет предоставят и двете възможности в областите, в които присъстват. Това заключение в бележката се потвърждава и от информацията в цитираните от КРС на стр. 19 от проекта на анализ сайтове на предприятия, участващи на пазара на резервиран капацитет – тъмно влакно предлагат „Телехаус“ АД, „Нетера“ ЕООД, „Булгартел“ АД, „Глобъл Комюникейшън Нет“ АД. Тази възможност на предприятията, предоставящи тъмно влакно, да започнат в кратки срокове предоставяне на висококачествен достъп, е припозната и отчетена от КРС във втория кръг на анализ на пазара за висококачествен достъп, приет с Решение № 412/11.08.2016 г. – „В допълнение, основните конкуренти на БТК предоставят и тъмно влакно, като през 2015 г. генерират 65% от приходите от предоставянето на тази услуга, което повишава потенциалните им възможности за предоставяне на услуги за висококачествен достъп.“

Изграждането на LTE и въвеждането на 5G доведоха до по-високи изисквания за мрежите за пренос на данни, както и до нарастваща употреба на оптични мрежи и за свързване на приемно-предавателните станции. Транспортната мрежа (backhaul) (особено тази за фиксиран достъп и в нарастваща степен, за мобилен достъп) изисква много високи и симетрични скорости и висока степен на надеждност. В тази връзка, считаме, че КРС трябва да изследва и нуждата от обезпечаване със сигурна и с висок капацитет свързаност на приемно-предавателните станции с оглед предоставяне на 5G.

3.3 При изготвяне на анализа НРО следва да отчете и въздействието на други видове (специфично секторно) регулиране, решения или законодателство, което е приложимо към съответния пазар на дребно и вертикално свързания с него пазар на едро в перспектива (т. 17 от Насоките за пазарни анализи). Доколкото ефектът на ЗЕСМФИ е отчетен в рамките на трети кръг на анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение³⁵, като „предвидените в закона разпоредби припокриват в значителна степен наложеното задължение на БТК за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), като разширяват обхвата на физическите инфраструктури, до които операторите на електронни съобщителни мрежи имат право на достъп до и/или съвместно ползване“, то на разглеждания пазар на едро на резервиран капацитет не са налице други видове регулиране, които да

³⁵ Приет с Решение № 235/18.06.2019 г. на КРС

окажат въздействие при възникване на конкурентен проблем на свързания пазар на дребно, още повече, че тъмното влакно е изрично изключено от обхвата на ЗЕСМФИ.

Във връзка с гореизложеното, Теленор счита, че включването на достъпа до тъмно влакно, както и линии за транспортната мрежа (backhaul) в дефиницията на пазара на едро на резервиран капацитет е реална възможност, която не е анализирана от КРС детайлно в процеса по определяне на разглеждания пазар.“

Становище на КРС

По отношение на отъждествяването на пазар 2 от Препоръката от 2020 г. и пазар 4 от Препоръката от 2014 г.

Във връзка с посоченото от Теленор, че „*направеното отъждествяване е единствено за целите на преценка относно изтичането на 5-годишният срок, посочен в чл. 67(5)(а) от ЕКЕС за следващ преглед на съответния пазар*“ следва да се има предвид, че независимо от посоченото в Препоръката за съответните пазари от 2020 г. КРС е анализирала подробно взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането, като са разгледани всички продукти на едро, които биха могли да се приемат като взаимозаменяеми на пазара на едро на резервиран капацитет (т. 1.1 от Раздел IV) и заключенията на КРС се базират именно на този анализ. Във връзка с това дефиницията на пазара е определена въз основа на резултатите от посочения анализ на взаимозаменяемостта, където подробно са разгледани функционалността и характеристиките на различните услуги.

По отношение на анализа на взаимозаменяемостта на тъмното влакно

КРС не може да се съгласи с мнението на Теленор, че „*Комисията не е изследвала задълбочено наличието на взаимозаменяемост при търсенето между линиите под наем и MAN достъпа от една страна и тъмното влакно от друга*“. Като отправна точка в анализа на взаимозаменяемостта на тъмното влакно (т. 1.1.4 от Раздел IV) са посочени основните мотиви в отговора на общественото обсъждане на първи кръг анализ на пазара, въз основа на които тази услуга не може да се разглежда като взаимозаменяема от гледна точка на търсенето на линиите под наем на едро, а именно при услугата „тъмно влакно“ не се използват активни мрежови съоръжения и характеристиките на същата не отговарят на преносните характеристики на линиите под наем. Във връзка с бележката на Теленор, че комисията стъпва изцяло върху мотивите от пазарен анализ, приет преди 10 години, следва да се има предвид, че функционалността и характеристиките на тъмното влакно не са променени откакто съществува тази услуга.

Посочените съображения, поради които КРС счита, че тъмното влакно не е взаимозаменяемо от гледна точка на търсенето на терминиращите сегменти на линии под наем, се отнасят и за MAN услугите. В подкрепа на посоченото могат да бъдат

съпоставени основните характеристики на услугите на едро „тъмно влакно“³⁶ и „Ethernet пренос“³⁷, предоставяни от „Телехаус“ АД (едно от посочените предприятия в становището на Теленор). Видно от представената информация основните характеристики при предоставянето на тъмно влакно са вид, брой и дължина на влакната, физическо местоположение на крайните точки и продължителност на договора. Характеристиките на тъмното влакно не включват скорост, симетричност на връзката, загуба на пакети, закъснение, колебание на закъснението, каквито са включени в офертата за Ethernet пренос. Важно е да се отбележат и разликите в ценообразуването на двата вида услуги. Обичайно при линиите под наем и MAN достъпа месечният абонамент се определя на база на капацитета на линията, докато при тъмното влакно не съществува подобна характеристика. Тъмното влакно може да се заплаща на базата на месечен абонамент (наем) или еднократно предварително плащане за целия период на ползване, като цената се определя на база на посочените по-горе основни елементи при предоставянето на тъмно влакно. Не на последно място предприятието посочва примерни приложения за двата вида услуги. Съгласно представената информация тъмното влакно може да се използва за реализирането на традиционни (SDH) и алтернативни (Ethernet) линии под наем, докато Ethernet преносът може да се използва за достъп до интернет чрез MAN, свързване на отдалечени офиси в една мрежа и организиране на VPN. Във връзка с гореизложеното, услугите „тъмно влакно“ и „Ethernet пренос“ имат различни функционалност, характеристики и предназначение и същите не могат да се разглеждат като взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето.

Във връзка с мнението на Теленор, че „за да се докаже липсата на интерес към предлагане на тъмно влакно, за база се използват единствено предприятията, предоставящи терминиращи сегменти с гигабитови скорости“, КРС отново обръща внимание на описанието на услугата, предоставяна от „Телехаус“ АД, а именно предоставяне на услугата „без ограничение в скоростта“. В този смисъл скоростта на преноса, организиран върху тъмното влакно, не зависи от доставчика на тази услуга, а от избора на съответно оборудване за пренос от страна на ползвателя на услугата. КРС анализира намеренията за предоставяне на тъмно влакно от предприятията, предоставящи терминиращи сегменти на линии под наем на едро с гигабитови скорости, т.к. същите отговарят на скорости близки до максималните, които биха могли да бъдат постигнати при наем на тъмно влакно. КРС счита, че не е ефективно да се използва тъмно влакно за организирането на пренос със значително по-ниски от постижимите скорости в оптичната мрежа. Както КРС отбелязва в анализа на взаимозаменяемостта, съгласно Разяснителната бележка тъмното влакно представлява алтернативна възможност за осигуряване на свързаност с цел предоставяне на резервиран капацитет поради

³⁶ <https://www.telehouse.bg/web/files/operators/10/bg-BG/2012-12-01%20-%20TeleHouse%20-%20Services%20description%20-%20Dark%20Fiber%20-%20v5.0%20-%20BG.pdf>

³⁷ <https://telehouse.bg/web/files/operators/9/bg-BG/2012-12-01%20-%20TeleHouse%20-%20Services%20description%20-%20Carrier-Business%20Ethernet%20-%20v5.0%20-%20BG.pdf>

нарастването на цените за симетрични гигабитови връзки (т. 1.1.4 от Раздел IV). Във връзка с посочения пример, че *„БТК най-вероятно не попада в обхвата на тези пет предприятия с най-голям дял от избраната съвкупност, но разполага с най-голямата пасивна мрежа в страната“*, в анализа на взаимозаменяемостта е отбелязано, че намеренията за предоставяне на тъмно влакно зависят от инвестиционната и търговска политика на предприятията да развиват своя пасивна инфраструктура с достатъчен капацитет да покрие техните нужди, както и неизползвани влакна за продажба (т. 1.1.4 от Раздел IV). КРС счита, че заключенията на Теленор не са коректни, т.к. наличието на голяма пасивна мрежа (канална мрежа) не може да се приеме като достатъчно условие едно предприятие да започне да предлага тъмно влакно при наличието на малко, но трайно повишаване на цената на тъмното влакно. Във връзка с посоченото от Теленор, че *„в Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г. се обръща внимание, че от гледна точка на предлагането съществуват относително ниски бариери пред доставчик на тъмно влакно да започне да предоставя активна свързаност и обратното и че много доставчици на резервиран капацитет предоставят и двете възможности в областите, в които присъстват“* следва да се вземат предвид нивата на достъп, на които се предоставят двете услуги. В анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането КРС отбелязва, че съгласно дефиницията терминиращите сегменти на линии под наем включват селищни и междуселищни линии под наем в рамките на една административна област, докато тъмното влакно се предлага предимно на локално ниво, т.е. двете услуги се предлагат на различно ниво на достъп. В този смисъл направеното предположение от Теленор, че доставчиците на тъмно влакно биха могли да започнат да предоставят в кратки срокове продукти за резервиран капацитет, може да бъде прието за вероятно, само в случай че двете услуги се предоставят на локално ниво.

Некоректно е да се твърди, че КРС прави заключение за намерение за предоставяне на услуга въз основа на отчетени приходи за предоставянето ѝ. Комисията е уточнила (в т. 1.1.4. на Раздел IV), че намеренията за предоставяне на тъмно влакно зависят от инвестиционната и търговска политика на предприятията да развиват своя пасивна инфраструктура с достатъчен капацитет да покрие техните нужди, както и неизползвани влакна за продажба. Освен това, в т. 4. „Развитие на националната инфраструктура“, КРС е изследвала мрежите на всички предприятия, като е определила тези, които разполагат с мрежа, подходяща да навлязат на пазара на едро на резервиран капацитет, но не са го направили. Също така, по-малко от 42% от предприятията, предоставящи тъмно влакно предоставят услуги на едро на резервиран капацитет, същевременно 40% от предприятията, предоставящи услуги на едро на резервиран капацитет предоставят услугата „тъмно влакно“, което показва, че предприятията се ориентират към различни сегменти на пазара на електронни съобщителни услуги. В тази връзка е некоректно и становището на Теленор, че причината конкретни предприятия, участващи на пазара на резервиран капацитет, да предоставят и тъмно влакно („Телехаус“ АД, „Нетера“ ЕООД, „Булгартел“ АД, „Глобъл Комюникейшън Нет“ АД) се

дължи на взаимозаменяемостта на двете услуги. Съществуват и други причини едно предприятие, разполагащо с достатъчно развита мрежа или предоставящо услуги на едро за резервиран капацитет, да не предоставя услугата “тъмно влакно”. Подобен пример е даден по-горе, че по този начин няма да се използва оптимално оптичната мрежа за предоставяне на други услуги за резервиран капацитет или за капацитет, необходим на самото предприятие за неговата опорна мрежа.

В допълнение Теленор изтъква, че на втория кръг на анализ на пазара за висококачествен достъп (Решение № 412/11.08.2016 г.) е посочено, че „*основните конкуренти на БТК предоставят и тъмно влакно, като през 2015 г. генерират 65% от приходите от предоставянето на тази услуга, което повишава потенциалните им възможности за предоставяне на услуги за висококачествен достъп.*“. Посочената от Теленор тенденция е променена през обхванатия период на настоящия кръг анализ на пазара, като за 2020 г. основните конкуренти на БТК генерират само 28% от приходите от предоставянето на тъмно влакно. Предвид посоченото тази тенденция не би следвало да се използва за доказването на възможността, предприятията, предоставящи тъмно влакно, да започнат в кратки срокове да предоставят услуги за резервиран капацитет.

Във връзка с предложението на Теленор, КРС да изследва нуждата за обезпечаване със сигурна и с висок капацитет свързаност на приемно-предавателните станции с оглед предоставяне на 5G, следва да се посочи че ОЕРЕС публикува доклад³⁸ (BoR (22) 33) за регулаторното третиране на преноса (backhaul). Съгласно представената информация в доклада за целите на мобилен пренос (backhaul) европейските оператори използват свой радиочестотен пренос, своя оптична мрежа, линии под наем, Ethernet услуги, тъмно влакно и други услуги на едро (необвързан достъп, битстрийм, xWDM). Видно от представените данни за пренос (backhaul) могат да се използват включените на пазара на едро терминиращи сегменти на линии под наем и MAN достъпа на едро. По отношение на тъмното влакно в проекта на доклада се посочва, че същото се ползва предимно на базата на свободно търговско договаряне (например за мобилен пренос със скорости до 1 Gbps делът на тъмното влакно на базата на свободно търговско договаряне е 6,9%, а на регулираните продукти за тъмно влакно – 0%; при мобилния пренос със скорости над 1 Gbps делът на тъмното влакно на базата на свободно търговско договаряне е 26,4%, а на регулираните продукти за тъмно влакно – 2,2%).

По отношение на въздействието на други видове (специфично секторно) регулиране

В т. 6.2. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г. при липса на регулация на свързания пазар на едро, КРС е изследвала всички фактори, които оказват влияние върху конкуренцията. В това число е разгледано и влиянието на ЗЕСМФИ върху пазара на едро на резервиран

³⁸ https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/10205-berec-report-on-the-regulatory-treatment-for-fixed-and-mobile-backhaul

капацитет, доколкото то се отнася до изграждане на мрежата за достъп като част от мрежовата инфраструктура за предоставяне на услугата.

Д.2. Географски обхват на пазара на едро

Теленор: „Аргументите на Теленор относно по-задълбочено изследване на по-ниско ниво – община, на пазара на дребно са относими и към пазара на едро, като тук е необходимо да се изследва детайлно покритието на мрежите на участниците на дефинирания пазар на едро, характеристиките на търсенето и предлагането на услугите, броя и размера на предприятията, цени и ценови различия. Обръщаме внимание, че при изследването на пазарните дялове по области³⁹, за разлика от други части на пазарния анализ, в които е изрично посочено (фигури 6 и 7, таблица 11), в данните на БТК за 2020 г. не са включени придобитите предприятия⁴⁰. В този смисъл, изводът, че няма зони, които да се характеризират с устойчиви хомогенни условия на конкуренция, значително по-различни от останалите, което да предполага формирането на отделни географски пазари, би могъл да не е коректен, особено като се има предвид придобиванията на водещи регионални предприятия с оптични мрежи („Нетуоркс-България“ ЕООД – в Североизточна България“ и „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД – в Пловдив и региона).“

Становище на КРС

Аргументите на КРС във връзка с това, че избраната географска единица и извършеният географски анализ са в съответствие с характеристиките и развитието на националния пазар на едро на резервиран капацитет и свързания с него пазар на дребно са изложени по-горе.

КРС счита, че коментарът на Теленор по отношение на включването на информация за агрегираните пазарни дялове в таблица 9, подобно на таблица 11 е основателен. Поради това, таблица 9 е допълнена с информация относно агрегираните дялове на БТК, съобразно подхода при таблица 11, като с цел съответствие е допълнена и информация относно агрегираните дялове на „Цетин България“ ЕАД и „София Комюникейшънс“ ЕАД.

Д.3. Тест на трите критерия

1. А1: „При прилагането на теста на трите критерия на съответния пазар на едро, КРС е използвала освен пазарния дял и още няколко критерия, като контрол върху

³⁹ Стр. 73-74 от проекта на пазарен анализ

⁴⁰ „Нет 1“ ЕООД, „Нетуоркс-България“ ЕООД, „Цифрова кабелна телевизия“ ООД, вкл. и обявеното намерение на БТК за придобиване на „Телнет“ ООД

инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана, икономии от мащаба и обхвата и др., които считаме че са относими към дефинирания продуктов пазар.

По данни на КРС през 2020 г., спрямо 2015 г., в абсолютна стойност броят на традиционните линии намалява с 84,9%, а при алтернативните линии с 11,7%. От друга страна, обаче, при MAN достъпа се наблюдава увеличение с 60,1% за анализирания период, което потвърждава тенденцията от предходния кръг.

Пазарните дялове на пазара на едро за резервиран капацитет, изчислени на база брой линии, са показани на стр. 85 от Приложението към решението, като се вижда, че основните оператори на този пазар формират общ дял от 89%, който в сравнение с края на предходния кръг на анализ отчита нарастване с 6 %. При седем от тези предприятия се отчита ръст, докато делът на БТК следва тенденция на спад, като в края на периода намалява до 8%.

В заключение смятаме, че при така показаните и анализирани данни, КРС коректно е установила, че пазарът на едро на резервиран капацитет не подлежи на ex-ante регулиране. Също така сме на мнение, че по отношение на бъдещото развитие на конкуренцията на пазара на едро на резервиран капацитет влияние ще продължава да оказва преминаването от традиционни към алтернативни линии и MAN достъп. “

2. Теленор: „Теленор счита, че:

- На пазара на едро на резервиран капацитет в гъсто населените области, търговски центрове и бизнес райони дори и да не са налице високи и непреодолими структурни бариери за навлизане на пазара, то такива се наблюдават в по-малко привлекателните зони, в които обаче също има, макар и ограничено, търсене на резервиран капацитет. В Разяснителната бележка също се обръща внимание, че е възможно да има отдалечени географски райони с ограничено конкурентно предлагане, в които не са разгърнати оптични мрежи, но в които търсенето на резервиран капацитет да е налице или да се появи в близко бъдеще. В тази връзка, както е посочено и в становището ни по отношение на географския обхват на пазарите на дребно и на едро, по-детайлното изследване на по-ниско ниво – напр. общини, би помогнало за реалната преценка на конкурентната среда.
- Структурата на пазара не предполага постигане на ефективна конкуренция в рамките на съответния времеви хоризонт, особено що се отнася до слабо населените райони. До това заключение, освен чрез детайлното географско изследване на ниво община, би могло да се стигне и ако Комисията изследва пазарните дялове на предприятията, участници на разглеждания пазар на едро с включени вътрешни доставки. В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. се набляга на важността на коректното третиране на вътрешните доставки „self-supply” в пазарния анализ с оглед

правилно идентифициране на конкурентните проблеми на пазара. Такъв подход е следван и от голяма част от НРО в последните им нотификации за анализ и оценка на пазар 2 (пазар 4 от Препоръката от 2014 г.).

И тук следва да се отчете придобиването от страна на БТК на 4 от участниците на пазара на едро и произтичащото от това ограничаване на натиска от страна на конкурентите, както и липсата на алтернативи за получаване на достъп на едро с резервиран капацитет, особено в районите, в които тези конкуренти, както е посочено по-горе, бяха водещите регионални доставчици с оптични мрежи.

В допълнение, обръщаме внимание, че водещите участници с национално разгрънатите си оптични мрежи, имат ограничени стимули за предлагане на услуги за достъп на едро на търговска основа. Въз основа на това, тези двете предприятия притежават конкурентно предимство пред Теленор в скоростта на разгръщане на 5G мрежите си и възможността да поставят в положение Теленор да не може да изпълни изискванията за покритие, залегнали в разрешението за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър в обхват 3.6 GHz, които дружеството следва да покрие точно в периода, обхванат от настоящия анализ. Това има допълнителна важност в светлината на поеманите от държавата ангажименти относно разгръщането на 5G мрежи въз основа на Инструмента за възстановяване и устойчивост. Предвид това, считаме за необходимо КРС да анализира потенциалните конкурентни проблеми, изразяващи се в отказ за предоставяне на услуги за достъп с резервиран капацитет и умишлено забавяне или отлагане предоставянето на услуги на едро.“

Становище на КРС

Становището на КРС по отношение на бележките на Теленор, свързани с възможното, макар и ограничено търсене на резервиран капацитет в по-малко привлекателните зони и слабо населените места, поради което според предприятието е необходимо детайлно изследване на по-ниско ниво (например общини), е представено на систематичните места по-горе.

Във връзка с мнението на предприятието, че в рамките на прилагането на теста на трите критерия е необходимо да се извърши детайлно географско изследване на ниво община на пазарните дялове на участниците на разглеждания пазар на едро с включени вътрешните доставки, КРС отбелязва, че на етап прилагане на теста на трите критерия географският обхват на пазара е определен като национален. Същевременно регулаторът счита за приложимо да се представят пазарните дялове на основните участници на пазара на едро с включени вътрешни доставки на национално ниво в таблицата по-долу.

Таблица Д.3.1.

Пазарни дялове на основните участници на пазара, изчислени на база брой линии с вътрешни доставки

Предприятия		2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
НОВАТЕЛ	ЕООД	2%	3%	3%	2%	2%	2%
НЕТЕРА	ЕООД	2%	2%	1%	1%	2%	3%
НЕТ I	ЕООД	4%	4%	4%	4%	3%	4%
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ	ЕАД	58%	54%	49%	43%	35%	33%
КОМНЕТ БЪЛГАРИЯ ХОЛДИНГ	ООД	1%	1%	1%	1%	1%	2%
ТЕЛЕХАУС	АД	0%	0%	1%	1%	1%	1%
СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС	ЕАД	3%	3%	3%	2%	2%	2%
ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ	ЕАД	///					1%
КУЛБОКС	АД	2%	2%	1%	1%	1%	1%
А1 БЪЛГАРИЯ	ЕАД	20%	24%	32%	40%	50%	47%
М САТ КЕЙБЪЛ	ЕАД	1%	1%	1%	1%	1%	1%
ТЕЛЕКАБЕЛ	АД	0%	1%	0%	1%	0%	1%
ТЕЛНЕТ	ООД	0%	0%	1%	1%	0%	0%
ЕНДЖЪЛСОФТ-АНГЕЛ ГАРОВ-КИРИЛ ГАРОВ	ЕТ	0%	0%	0%	0%	0%	0%
АСПИЛИНК	ООД	0%	0%	0%	0%	0%	0%
ОСТАНАЛИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ		5%	6%	2%	2%	2%	2%

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от данните относно пазарните дялове с включени вътрешни доставки, в периода на анализа пазарният дял на БТК намалява с 25 процентни пункта – от 58% през 2015 г. до 33% през 2020 г. При годишните стойности на пазарния дял на А1 в периода 2015-2019 г. се отчита ръст, като през 2019 г. показателят достига 50%, след което се отчита спад с 3 процентни пункта – до 47%. Представените данни за пазарните дялове на предприятията с включени вътрешни доставки не дават основание за промяна на изводите, направени по отношение на показателя „Пазарни дялове на участниците на пазара на едро и тяхното изменение“ (т. 2.3.2.2.), разгледан в рамките на втория критерий от приложения тест на трите критерия (т. 2.3.2.), и съответно не се променя заключението от анализа, че критерият не е изпълнен за съответния пазар.

По отношение на необходимостта на анализ на потенциалните конкурентни проблеми от отказ за предоставяне на услуги за достъп с резервиран капацитет и умишлено забавяне или отлагане предоставянето на услуги на едро, КРС счита че подобен анализ не е необходим за преценката дали са изпълнени разпоредбите на чл. 152, ал. 6 във връзка с ал. 5 от ЗЕС. Критериите по чл. 152, ал. 5, т. 1 и 2 от ЗЕС не се отнасят до потенциално антиконкурентно поведение на предприятията. Анализът на потенциалните конкурентни проблеми от отказ за предоставяне на услуги за достъп с резервиран капацитет и умишлено забавяне или отлагане предоставянето на услуги на едро е необходим за преценката кои са подходящите и необходими специфични задължения, които да се наложат на предприятие(я) със значително въздействие, каквото не е идентифицирано в настоящото решение.

По отношение на посоченото от Теленор конкурентно предимство за развитие на 5G мрежите, притежавано от основните конкуренти на пазара на мобилни услуги, са относими мотивите на КРС, посочени в отговора по т. Д.1, в който се разглеждат практиките на европейските оператори за осигуряването на мобилен пренос (backhaul)

чрез използването на свой радиочестотен пренос, своя оптична мрежа, линии под наем и Ethernet услуги, тъмно влакно и други услуги на едро, като голяма част от продуктите на едро се ползват на базата на свободно търговско договаряне. В тази връзка не би следвало да има ограничения пред Теленор за изпълнението на изискванията за покритие, залегнали в разрешението за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър в обхват 3.6 GHz.

Е. Необходимост от разглеждане на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение и пазара на едро на резервиран капацитет съвместно

Теленор: „Теленор счита, че е налице необходимост от разглеждане на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение и пазара на едро на резервиран капацитет едновременно, поради следните причини:

- Съгласно т. 170 от преамбюла на ЕКЕС „националните регулаторни органи трябва да гарантират, че пазарите се регулират по последователен начин и където е възможно, по едно и също време или възможно най-близо един до друг във времето“.
- Както е посочено и в проекта на анализ, КРС следва да анализира най-малко пазарите, включени в списъка в Препоръката, включително тези, които са включени в списъка, но вече не се регулират в специфичния национален или местен контекст. Прегледът на пазарите, включени в Препоръката, следва да се извърши в рамките на 5 години от предходния преглед на пазара.

В Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г. се посочва, че ако динамиката в конкурентните условия го изисква, НРО следва да извърши преглед на пазара по-рано от максималния 5-годишен срок, предвиден в ЕКЕС, но не по-рано от 3 години след предходния анализ, освен ако не е налице значително развитие на пазара.

- Видно от информацията, представена в проекта на анализ, „предприятията продължават да увеличават покритието на своите оптични опорни мрежи и мрежите за достъп“⁴¹, като в резултат от наличието на разгърнати оптични мрежи, „развитието на алтернативните технологии за предоставяне на резервиран капацитет продължава да се задълбочава“⁴². Очевидно, предвид технологичните тенденции за развитие на този пазар, описани и в Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г., както бизнес, така и домашните ползватели, в близко бъдеще ще имат нужда от свързване с много голям капацитет, за да посрещнат нуждите си от използване на подобрени видео продукти, облачни услуги, приложения за виртуална и разширена реалност,

⁴¹ Стр. 19 от проекта на пазарен анализ

⁴² Стр. 52 от проекта на пазарен анализ

изкуствен интелект, автоматично шофиране, логистични и производствени процеси. Интернет на нещата ще създаде нови крайни ползватели, които ще изискват резервирана свързаност с голям капацитет на места, където преди това не е била налична. С разгръщането на оптичните мрежи, все повече услуги, предоставяни за масовия пазар, ще могат да покрият специфичните нужди от свързаност на бизнес ползвателите.

- Последният преглед на пазар на едро на локален достъп в определено местоположение беше завършен през 2019 г., като с Решение № 235/18.06.2019 г. КРС прие, че пазарът не подлежи на ех ante регулиране и всички предходни задължения, наложени на БТК, следва да бъдат отменени. Като Комисията е посочила, в периода след предходния кръг на анализа на пазар 2 от Препоръка 2020 г. (който обхваща и периода след анализа на пазар 3а от Препоръка 2014 г.), бяха осъществени редица промени на пазара на електронни съобщения, които доведоха до сливания, придобивания и реструктуриране на отделни предприятия. Основните промени, относими към пазар 2 (2020 г.) и пазар 3а (2014 г.), са свързани с придобиването на контрол от страна на БТК върху ключови участници⁴³ – както на пазара на дребно на ширококоловестен достъп, така и на пазара на дребно на резервиран капацитет. В края на 2021 г. БТК обяви намерение за придобиване и на „Телнет“ ООД, водещ регионален доставчик с присъствие на територията в над 110 населени места в областите Велико Търново, Русе и Габрово, участник и на двата гореспоменати пазара на дребно⁴⁴. Независимо от факта, че това са регионални доставчици, те притежават изградени оптични мрежи, като чрез придобиването им БТК ще ограничи натиска от останалите конкуренти. Видно от изложеното, на пазара на ширококоловестен достъп на дребно се наблюдават значителни изменения в динамиката, което е предпоставка за предсрочно (преди 2024 г.) извършване на анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 1 от Препоръка 2020 г./ Пазар 3а от Препоръка 2014 г.).
- Възможността за поява/засилване на конкурентни проблеми е констатирана и от КРС в становището до Комисия за защита на конкуренцията относно ефекта върху конкурентната среда на засегнатите съответни пазари в резултат от придобиването от страна на БТК на пряк едноличен контрол върху „Нет 1“ ЕООД и косвен върху неговото дъщерно дружество „И ТИ ВИ“ ЕООД, както и пряк контрол върху „КомНет София“ ЕАД.

⁴³ „Нетуоркс-България“ ЕООД и непряк контрол върху „Онлайн Директ“ ЕООД; „Нет 1“ ЕООД, „Нет ис сат“ ЕООД, „КомНет София“ ЕАД, „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД

⁴⁴ „Телнет“ ООД предоставя интернет и телевизия за домашни потребители, редица услуги за бизнес клиенти, сред които MAN услуги хостинг, колокация, както и на индивидуални проекти за изграждане на кабелни системи.

- В Изследването на WIK е посочено, че поради наличието на връзки и взаимозависимости между пазарите на резервиран капацитет и на свързване на едро на базата на ширококоленцова инфраструктура за масовия пазар (от гледна точка на предлагането, както и чрез използването на резервирани връзки като бекхол за фиксиран и безжичен ширококоленцов достъп за масови потребители), тези пазари следва да се разглеждат от НРО заедно. Съвместен анализ ще позволи на НРО да прецизира границите между масовия пазар (споделян) и специализирания (резервиран) достъп, за да отразяват развитието на пазара и всяко развитие на конкуренцията⁴⁵.... “

Становище на КРС

Едновременното провеждане на анализ на пазара на резервиран капацитет и на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение не е необходимо предвид това, че и двата пазара не подлежат на регулация *ex ante* на национално ниво. Видно от текста на цитираната т. 170 от преамбюла на Европейския кодекс за електронни съобщения, изискването да се анализират посочените пазари по едно и също време не е абсолютно, а доколкото е възможно да се разгледат максимално близо във времето.

Сами по себе си посочените от Теленор концентрации не водят до необходимост от разглеждане на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение преди изтичане на петгодишния срок по чл. 157а от ЗЕС. КРС ще разгледа същия през 2024 г., което ще позволи да оцени ефекта на сочените от Теленор сделки спрямо конкуренцията на пазара на дребно на достъп до интернет и пазара на едро на локален достъп в определено местоположение и да прецени доколко това променя заключенията в Решение № 235/18.06.2019 г. на КРС.

Теленор: „В заключение, Теленор счита, че е от изключителна важност Комисията обстойно и задълбочено, въз основа на данни, събрани по надлежния ред, да преразгледа географския обхват на пазара на дребно, да извърши оценка на конкурентните условия на предефинирания пазар и в случай, че установи липса на конкуренция, да наложи съответни специфични задължения на предприятието/предприятията със значително въздействие върху пазара на едро, при детайлно изследване наличието на взаимозаменяемост при търсенето и предлагането между традиционните линии под наем и МАН достъп от една страна и предоставянето на тъмно влакно от друга.

В допълнение, извършването на съвместен преглед на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение и на пазара на едро на резервиран капацитет ще осигури

⁴⁵ Стр. 164 от Изследването на WIK

коректно определяне на границите между двата пазара и своевременно ще отрази развитието на конкуренцията върху тях.“

Становище на КРС

При определянето, анализа и оценката на пазара едро на резервиран капацитет в България и свързаният с него пазар на дребно КРС е анализирала задълбочено състоянието и развитието на разглежданите пазари, като становищата във връзка с конкретните бележки на Теленор по свързаните въпроси са изложени подробно по-горе. При изготвяне на анализа комисията е приложила разпоредбите на ЗЕС и Методиката за съответните пазари, и при отчитане на националните характеристики на пазара на резервиран капацитет се е съобразила в максимална степен с Препоръката за съответните пазари от 2020 г., Насоките за извършване на пазарни анализи, както и с Общата позиция на ОЕРЕС, относно географските аспекти на пазарните анализи.

III. Определяне, анализ и оценка на пазара на дребно на резервиран капацитет

1. Въведение

С Решение № 412 от 11.08.2016 г. КРС прие, че на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение в България е налице ефективна конкуренция и всички специфични задължения, наложени на „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД с Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС следва да бъдат отменени.

Директива ЕС 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 Декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения и преразгледаната Препоръка за съответните пазари, постановяват, че НРО следва да анализират най-малко пазарите, включени в списъка в Препоръката, включително тези, които са включени в списъка, но вече не се регулират в специфичния национален или местен контекст. Прегледът на пазарите, включени в Препоръката следва да се извърши в рамките на 5 години от предходния преглед на пазара, като за целта, пазар 2 (пазар на едро на резервиран капацитет) от актуализираната Препоръка отговаря на пазар 4 (пазар на висококачествен достъп на едро) от Препоръката от 2014 г.

В тази връзка, КРС следва да извърши преглед на пазара на едро на резервиран капацитет, като отправна точка за определянето му е определянето на пазара на дребно от перспективна гледна точка за определен времеви хоризонт, като то се основава на правото на конкуренцията⁴⁶. В действителност, когато пазарите на дребно са реално конкурентни без регулиране на пазарите на едро, националните регулаторни органи следва да направят заключението, че на съответните пазари на едро вече не е необходимо регулиране.

Съгласно т. 4.1.1 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. и т. 33 от Насоките⁴⁷ за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила, националните регулаторни органи следва да започнат определянето на съответния пазар на продукти и услуги, като групират продуктите или услугите, които крайните ползватели използват за една и съща цел (крайна употреба). При групирането трябва да бъдат взети предвид различните видове ползватели, като домашните и бизнес ползватели. Бизнес ползвателите от своя страна могат да бъдат категоризирани като малки, средни и големи бизнес ползватели, с или без множество офиси, разположени на различни географски местоположения. Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. допуска наличието на три пазара на дребно, свързани с пазарите на достъп на едро: масов пазар на дребно, пазар на дребно за малки и средни бизнес ползватели и пазар на дребно за големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели.

Масовият пазар на дребно на широколентов достъп в определено местоположение, включващ стандартизирани услуги (с еднакви характеристики и

⁴⁶ Съображение 6 от Препоръката за съответните пазари

⁴⁷ Насоки за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила съгласно регулаторната рамка на ЕС за мрежите за електронни съобщения и услугите (2018/C 159/01)

качество), предназначени за домашни и (малки и средни) бизнес ползватели, е дефиниран и разгледан подробно в Раздел IV на приложението към Решение № 235/18.06.2019 г. на КРС във връзка с анализа на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение.

Пазарът на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение в България, включващ услугите, предназначени за големи бизнес ползватели, е дефиниран в Раздел III на приложението към Решение № 412/11.08.2016 г. на КРС във връзка с анализа на пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение. Характерното за услугите на този пазар е, че функционалните характеристики и нивото на качество на обслужване са приспособени към нуждите на крайните ползватели (по-високо ниво на качество на обслужване, включително за отстраняване на повреди и гарантирано наличие на услугата, нисък коефициент на споделяне, симетрични и достатъчно високи скорости за качване (upload) и сваляне (download) и др. Услугите за висококачествен достъп обичайно се реализират чрез линии под наем или еквивалентна медна или оптична свързаност и в това число на Ethernet базирана свързаност.

Съгласно т. 4.1.1 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. докато търсенето на продукти за свързаност от малки и средни бизнес ползватели може да се развие заедно с това на домашни ползватели чрез по-високо ниво на качество на услугата, големите и технологично напреднали бизнес ползватели не могат да бъдат задоволени от продукти на базата на споделени медийни технологии или инфраструктури и се нуждаят от резервиран капацитет.

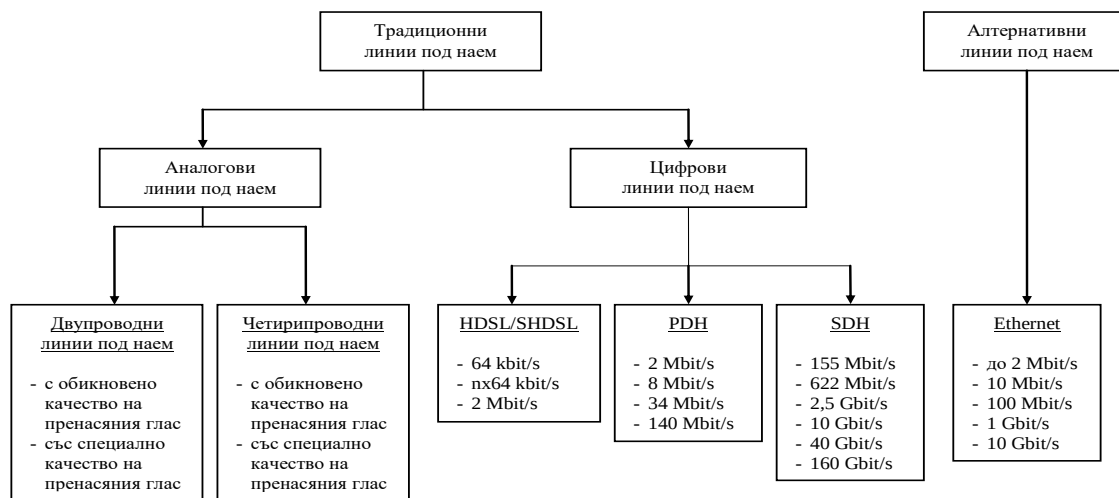
Предвид наличието на предлагане на множество разнообразни услуги за достъп, обхватът на свързания пазар на дребно ще бъде ограничен само до онези услуги, които могат да се приемат от крайните ползватели като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, цени и предназначение. В него ще бъдат разгледани всички предлагани услуги за висококачествен достъп на дребно, дефинирани в приложението към Решение № 412/11.08.2016 г., които покриват основните критерии от гледна точка на изискванията на ползвателите, независимо от използваните мрежови технологии за тяхната реализация.

2. Услуги за свързаност, предоставяни на пазара на дребно

За да отговорят на търсенето на бизнес клиентите на услуги, чрез които да свързват своите офиси, да обменят данни, глас и видео и да ползват надежден и гарантиран достъп до интернет, предприятията предлагат разнообразни услуги, отговарящи на конкретните потребности на всеки клиент. Тези услуги варират от линии под наем, използващи традиционни или алтернативни интерфейси, до продукти като MAN достъп и IP VPN, които предлагат гъвкави решения, съобразени с индивидуалните нужди на бизнес ползвателите.

Отличителните характеристики на линиите под наем са осигуряване на резервиран, симетричен и прозрачен капацитет между две точки, разположени в помещения на ползвателите. Линиите под наем могат да бъдат предоставяни посредством различни технологии за пренос, използвани в мрежата (HDSL, PDH, SDH или Ethernet).

На фигура 1 е направена класификация на предоставяните в България линии под наем от гледна точка на техническите характеристики на същите.

Фигура 1

Традиционните линии се реализират чрез технологии с комутация на канали и биват аналогови и цифрови. Аналоговите линии използват усукана метална двойка и се делят на двупроводни и четирипроводни, в зависимост от вида на интерфейса в крайната точка на мрежата. Цифровите линии под наем използват различни технологии за пренос, базирани на комутация на канали – HDSL/SHDSL, PDH, SDH, DWDM и др.

Традиционните линии под наем функционират във физическия слой на OSI модела и техническите им характеристики по отношение на качество на предоставяне на услугите зависят от характеристиките на медийната среда, както и на използваните съоръжения в мрежата за пренос на предприятието.

Алтернативните линии под наем, предоставящи резервиран капацитет, в съответствие с посочените по-горе характеристики на „линия по наем“, функционират в по-високите слоеве на OSI модела. На физическо ниво, Ethernet технологията осигурява архитектура от вида „точка – много точки“ и в тази връзка е необходимо използването на съответни протоколи от по-високите слоеве на OSI модела с цел осигуряването на свързаност от вида „точка – точка“. Вследствие на използването на протоколи в каналния слой (IEEE 802.1q) за организирането на виртуални канали за връзка от вида „точка – точка“ (разделяне на физическата мрежа на отделни виртуални мрежи чрез добавянето на VLAN-id), от гледна точка на клиента услугата „Ethernet линия под наем“ осигурява посочените по-горе функционални характеристики на услугата „линии под наем“. Видно от фигурата по-горе алтернативните линии под наем могат да гарантират по-високи скорости. Основна част от Ethernet линиите под наем се предлагат със скорости от 10 Mbit/s, 100 Mbit/s, 1 Gbit/s и 10 Gbit/s, в съответствие с фамилията стандарти IEEE 802.3. Ethernet линиите под наем могат да се организират върху различна физическа среда - усукана метална двойка, коаксиални и оптични кабели. В България, малка част от

линиите под наем с Ethernet интерфейси се изграждат посредством използването на усукана метална двойка и HDSL/SHDSL технология в крайните сегменти на мрежата (от MAN порт до помещение на краен ползвател), като се осигуряват скорости до 8 Mbit/s.

MAN (Metropolitan Area Network) мрежата е селищна/градска оптична мрежа, работеща по Ethernet протокол (т.е. в каналния слой на OSI модела). MAN мрежата се състои от две основни части — опорна мрежа (backbone) и клиентски интерфейс (включващ абонатна линия и крайни точки). Опорната мрежа представлява набор от точки за достъп (POP- point of presence), в които има маршрутизатори, свързани помежду си с високоскоростни връзки. Клиентският интерфейс представлява оптичен кабел, съединяващ абоната с най-близката точка за достъп (MAN възел). MAN достъпът осигурява свързаност, както от вида „точка – точка”, така и от вида „точка – много точки”. За да се осъществи връзка между две или повече крайни точки в опорната мрежа се конфигурира виртуална локална мрежа (VLAN), като се предоставя един уникален VLAN-id за множество крайни точки, така че крайният ползвател има възможност да контролира комутацията в мрежата. Тъй като връзките в опорната мрежа са резервирани, MAN-връзката е по-надеждна от връзката с директен кабел, положен между две точки. Използваната Ethernet технология дава свобода на клиентите за избор на IP адресно пространство, начин на маршрутизиране, метод за наблюдение и приоритет на управление. Услугата MAN достъп е предназначена за ползватели, за които скоростта на обмен на информацията е от ключово значение, както и за доставчици на услуги.

IP VPN услугите се реализират в мрежовия слой (L3) на OSI модела, чрез IP/MPLS протоколи и осигуряват свързаност от вида „точка – точка” или „точка-много точки”. MPLS позволява да се въведе политика за управление на трафика в мрежата - Traffic Engineering (TE), която осигурява насочването му към свободните мрежови ресурси, намира алтернативни маршрути и балансира натоварването на мрежата. Този протокол позволява осигуряването на връзка от край до край (connection oriented service) в IP мрежа, негарантираща доставката (connectionless network). При тези услуги към потребителските пакети се добавят независими етикети, които се контролират стриктно и помагат за оптимизиране на управлението на трафика в мрежата. Тези решения предлагат по-голяма гъвкавост за ползвателите, тъй като не е необходимо те да дефинират предварително свързаност от вида „точка – точка”, а могат самостоятелно да конфигурират връзките между отделните крайни точки при промяна на техните потребности.

Характерно за IP VPN услугите, е че същите могат да се предоставят не от доставчика на достъп, а от други доставчици на услуги, включително и от доставчици на услуги, които не предоставят обществени електронни съобщителни услуги. В тази връзка следва да се посочи, че редица доставчици на ИТ оборудване предлагат продажба на мрежови маршрутизатори и изграждане на виртуална частна мрежа през обществената интернет мрежа. Качеството на посочените услуги до голяма степен зависи от качеството на достъпа до обществената интернет мрежа.

Крайни ползватели на услугите за висококачествен достъп могат да бъдат както големи бизнес клиенти (предприятия, финансови и банкови институции и др.), административни и правителствени органи, които не предоставят обществени електронни съобщителни услуги, така и предприятия, предоставящи електронни съобщения. Бизнес клиентите ползват услугите за висококачествен достъп за собствени

нужди – за изграждане на мрежи или свързване на отделни офиси, докато предприятията ги използват за доизграждане или повишаване на капацитета на техните корпоративни мрежи или за предоставяне на услуги на крайни ползватели. В този случай услугите за висококачествен достъп се предоставят и ползват като продукти или услуги на едро.

3. Предприятия, предоставящи услуги на пазара на дребно

Настоящият анализ обхваща развитието на пазара на резервиран капацитет за периода след втория кръг анализ на пазара за висококачествен достъп, приет с Решение № 412/11.08.2016 г.

В периода 2015-2020 г. броят на предприятията, предоставящи услугите, които са част от пазара на резервиран капацитет остава сравнително постоянен, като през 2020 г. възлиза общо на 37 предприятия, при 35 в края на предходния кръг на анализ.

Списък с участниците на пазара за периода 2015-2020 г. е представен в таблица 1 по-долу.

Таблица 1

Предприятие	Правно- организационна форма	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Брой предприятия		35	36	35	37	39	37
А1 БЪЛГАРИЯ	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
АЙ ТИ ЕНЕС ГЛОБАЛ	ЕООД		✓				
БИКС БГ	ООД					✓	✓
БИН БГ	ЕООД	✓					
БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД	ЕАД	✓	✓				
БОРЯНА	ЕООД					✓	✓
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВАЛОЛИ М	ООД						✓
ВАРНА НЕТ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВЕСТИТЕЛ БГ	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВИДА ОПТИКС-ТВВ	ООД	✓					
ВИДЕОСАТ - НОВЕ	ООД		✓				
ВИДЕОСАТ 21 ВЕК	ООД	✓	✓				
ВИЖЪН - 2008	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВИМ ТВ	ООД				✓	✓	
ГИГА БАЙТ	ООД			✓	✓	✓	
ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ГТС ТЕЛЕКОМ СРЛ (GTS TELECOM SRL)	-						✓
ДЕВИН ЛАН	ЕООД			✓	✓	✓	
ДЕЛТА МОБАЙЛ	ЕООД					✓	✓
ЕВРО СОФТ БЪЛГАРИЯ	ЕАД						✓
ЕЛЕКТРОНИКА НС	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ИНТЕРНЕТ СЪРВИС	ООД	✓					
КАБЕЛ САТ-ЗАПАД	ООД				✓	✓	✓
КОМНЕТ БЪЛГАРИЯ ХОЛДИНГ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
КОМНЕТ СОФИЯ	ЕАД			✓	✓	✓	✓
КОРЕС НЕТУЪРКС	ЕООД				✓		
КУЛБОКС	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
М САТ КЕЙБЪЛ	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
МАКС ТЕЛЕКОМ	ООД	✓					
НЕТ 1	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЕТ АЙ ПИ	ООД		✓	✓	✓	✓	
НЕТ ИС САТ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЕТГАРД	ООД	✓	✓				
НЕТЕРА	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ	ЕООД	✓	✓	✓			
НИКЕМ НЕТ	ООД		✓	✓			
НИКНЕЙМ НЕТ	ЕООД			✓	✓	✓	
НОВАТЕЛ	ЕООД			✓	✓	✓	✓
ОНЛАЙН ДИРЕКТ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ОПТИККОМ - БЪЛГАРИЯ	ЕООД						✓
ОРБИТАЛ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
РИВОВ ЕЛЕКТРОНИК	ЕООД					✓	✓
САТНЕТ	ЕООД		✓	✓	✓		
САТНЕТ КАРЛОВО	ЕООД					✓	
СИЛПЕТ	ООД	✓	✓				
СКАТ ТВ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
СКАТ ТЕЛЕКОМ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕА ПЛОВДИВ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	
ТЕЛЕКОМ ГРУП	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛЕКОМС	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	
ТЕЛЕХАУС	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛНЕТ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕРАСИСТ	ООД						✓
УНИКС	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ФАЙБЪР.БГ	ЕООД				✓		
ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ	ЕАД						✓

Източник: Данни, подадени в КРС

Въпреки, че общият брой на предприятията, предоставящи услуги за резервиран капацитет на дребно през отделните години изглежда относително стабилен (от 35 предприятия през 2015 г. нараства на 39 през 2019 г. и в края на периода предприятията са 37 на брой) на пазара се наблюдава известна динамика по отношение на навлизането на нови участници. В периода 2015-2020 г. предприятията, които са предоставяли услуги за резервиран капацитет на дребно през всяка от отчетните години са 25 на брой⁴⁸. Дванадесет са новонавлезлите участници на разглеждания пазар през 2020 г. спрямо 2015 г.

В периода след предходния кръг на пазарен анализ се извършиха и някои промени свързани с участниците на разглеждания пазар, включително по отношение на предприятия, предоставящи услуги на свързания пазар на едро, изразяващи се в сливания, придобивания и реструктуриране на отделни предприятия, както следва:

- През октомври 2015 г. „Мобилтел“ ЕАД (преименувано на „А1 България“ ЕАД (А1), считано от 18.05.2018 г.) става едноличен собственик на „Бултел Кейбъл България“ ЕАД, което е едноличен собственик на „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД. Бултел Кейбъл България“ ЕАД се е вляло в „Мобилтел“ ЕАД на 15.11.2016 г. и е заличено на същата дата.
- В средата на 2020 г. „Теленор България“ ЕАД се реструктурира, като разделя дейността си в България на две - мобилни активи и инфраструктура и прехвърля активите си в телекомуникационна инфраструктура в новосъздаденото предприятие „Цетин България“ ЕАД (Цетин), вписано на 01.07.2020 г.;
- Считано от 11.05.2021 г. „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК, историческото предприятие) е едноличен собственик на капитала на „КомНет София“ ЕАД. „КомНет София“ ЕАД се е вляло в БТК на 17.09.2021 г. и е заличено на същата дата.
- Считано от 28.05.2021 г. БТК е едноличен собственик на капитала на „Нет 1“ ЕООД;
- Считано от 15.07.2021 г. „Цетин България“ ЕАД е едноличен собственик на капитала на „София Комюникейшънс“ ЕАД;
- Считано от 11.05.2021 г. БТК е едноличен собственик на капитала на „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД. „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД се влива в БТК и е заличено на 21.07.2021 г.;
- Считано от 31.07.2017 г. БТК е едноличен собственик на капитала на „Нет Ис Сат“ ЕООД. Предприятието е заличено на 23.08.2021 г.;
- С решение № 690/01.07.2021 г. Комисия за защита на конкуренцията разреши концентрация между предприятия, която ще се осъществи чрез придобиване от страна на БТК на пряк едноличен контрол върху „Нетуоркс-България“ ЕООД и непряк контрол върху „Онлайн Директ“ ЕООД.

⁴⁸ Включително „Теленор България“ ЕАД, чиято дейност по предоставянето на тези услуги през 2020 г. се прехвърля към „Цетин България“ ЕАД.

4. Развитие на националната инфраструктура

Изследването на развитието на националната инфраструктура е от съществено значение за анализа на настоящия пазар, тъй като предлаганите услуги са в пряка зависимост от развитието на електронните съобщителни мрежи на предприятията и конкуренцията помежду им.

С оглед на горното в настоящия раздел се описват мрежите на всички предприятия, предоставящи терминиращи сегменти на линии под наем и MAN услуги през 2020 г., както и други конкурентни мрежи, чрез които към момента на пазарния анализ не се предоставят такива услуги на съответните пазари на едро и дребно.

Както при предходните пазарни анализи, КРС е на мнение, че отправна точка при изследване състоянието на националната инфраструктура следва да са предприятия, предоставящи терминиращи сегменти на линии под наем и MAN свързаност в рамките на една област, като административно-териториална единица в Република България. Също така са изследвани мрежите на предприятията, които имат развити MAN мрежи в една или повече административни области, но не предоставят услуги за резервиран капацитет на бизнес клиенти.

Събраните данни в КРС и наличната информация, публично достъпна на интернет страниците на част от предприятията⁴⁹, които участват в пазара на резервиран капацитет, сочат, че предприятията продължават да увеличават покритието на своите оптични опорни мрежи и мрежите за достъп. Оптичните опорни мрежи са уплътнени с DWDM технология и използват IP/MPLS протокол за маршрутизация, като по този начин техният капацитет се увеличава многократно. Затворената кръгова структура на оптичните опорни мрежи гарантира непрекъсваемост на услугите в случаи на прекъсване на оптичното влакно или отпадане на съоръженията в даден сегмент на мрежата. Според предоставената информация максималните скорости на услугите на пазара за резервиран капацитет, са до 200 Gbit/s.

Следва да се отбележи, че наличието на абонатна мрежа не е определящ фактор за предоставяне на услуги на пазара на резервиран капацитет, тъй като селищните участъци на линиите, особено когато те са оптични, се изграждат при заявка на услугата от клиента.

Според представените в КРС данни, във всички 28 административни области на страната има точки на присъствие на най-малко 7 предприятия, предоставящи услуги за резервиран капацитет. 69 са предприятията, за които КРС разполага с данни по населени места за осъществяваната от тях дейност по предоставяне на тези услуги.

В таблица 2 е представена информация за предприятията, които присъстват в повече от 10 областни центъра през 2020 г.

⁴⁹ <https://www.telehouse.bg/bg/net/lists/>
<https://neterra.net/bg/mreja>
<https://bulgartel.bg/bg/%d0%b1%d0%b3%d0%bc%d0%b0%d0%bf/>
http://www.gcn.bg/GCN_backbone_en.html

Таблица 2 (Търговска тайна)

Предприятия с точки на присъствие в повече от 10 административни области през 2020 г.	Брой административни области, 2015 г.	Брой административни области, 2020 г.	Брой нови населени места с точки на присъствие през 2020 г. спрямо 2015 г.
БТК	Търговска тайна!		
ТЕЛЕХАУС			
А1 БЪЛГАРИЯ ¹			
НОВАТЕЛ			
НЕТЕРА			
ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ			
ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ ²			
БУЛГАРТЕЛ			
ВЕСТИТЕЛ БГ			
НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ			

¹ С Решение на КЗК 762/17.09.2015 г. конкурентният регулатор разреши концентрацията между „Мобилтел“ ЕАД (преименувано на „А1 България“ ЕАД, считано от 18.05.2018 г.) и „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД. През октомври 2015 г. „Мобилтел“ ЕАД става едноличен собственик на „Бултел Кейбъл България“ ЕАД, което е едноличен собственик на „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД. За целите на анализа областите, в които са присъствали „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД и А1 през 2015 г. са представени общо (без дублиране) в таблицата.

² През месец юли 2020 г. беше обявено реструктуриране на „Теленор България“ ЕАД, съгласно което компанията разделя дейността си в България на две - мобилни активи и инфраструктура, и прехвърля активите си в телекомуникационна инфраструктура в новосъздаденото предприятие „Цетин България“ ЕАД. Последното стартира дейността си в средата на 2020 г.

Таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна.

Източник: Данни, подадени в КРС

Анализирайки информацията, представена таблично по-горе, може да се направи извод, че през разглеждания период от 2015 г. до 2020 г. на пазара на резервиран капацитет се наблюдава динамика при разгръщането на мрежите на предприятията, участници на пазара. Всички конкуренти на БТК, представени в таблица 2 (с изключение на (Търговска тайна)) са разширили обхвата на изградените мрежи по отношение на областите, които обхващат. Три от тях – (Търговска тайна), (Търговска тайна) и (Търговска тайна), са изградили мрежи, чрез които може да се предоставят услуги за резервиран капацитет, в повече от 8 нови области в рамките на разглеждания период. Обхватът на мрежите по отношение на населените места също се увеличава. Всички предприятия са разгърнали мрежите си в нови населени места както в рамките на областите, в които са присъствали през 2015 г., така и в нови области. Съгласно декларираните пред КРС данни за 2020 г., предприятието, което разширява мрежата си в най-голям брой населени места е „Телехаус“ АД – в ... (Търговска тайна), следвано от А1 в ... (Търговска тайна) и „Нетера“ ЕООД в ... (Търговска тайна) (Таблица 2). БТК запазва присъствие във всички административни области в страната, като броят на населените места нараства в две

области (.....(Търговска тайна) и (Търговска тайна)), докато във всички останали области този брой остава непроменен или намалява.

Най-малко 70% от обхванатите от всяко от представените предприятия населени места са областни центрове. Това е вследствие на концентрирането в областните центрове на значителна част от търговските дружества, които са основни ползватели на услуги за резервиран капацитет и фактор за разширяването и разгръщането на мрежите и услугите на предприятията.

В таблица 3 по-долу е представен броят, разпределен по административни области, на активните предприятия на пазара на резервиран капацитет на едро и/или дребно през 2015 г. и 2020 г., както и на предприятията, които имат MAN мрежа, но не са участници на пазара през 2020 г.

Таблица 3

Област	Брой активни предприятия през 2015 г. ¹	Брой активни предприятия през 2020 г. ²	Брой потенциални конкуренти през 2020 г. ³
Благоевград	12	9	6
Бургас	11	14	8
Варна	14	15	7
Велико Търново	13	13	1
Видин	8	10	1
Враца	8	7	0
Габрово	9	10	2
Добрич	10	12	1
Кърджали	6	9	3
Кюстендил	8	7	0
Ловеч	10	8	1
Монтана	8	7	1
Пазарджик	9	13	5
Перник	10	9	1
Плевен	9	9	2
Пловдив	17	23	9
Разград	7	9	2
Русе	14	13	0
Силистра	6	10	1
Сливен	11	12	3
Смолян	8	9	1
София (столица)	24	34	13
София	10	14	9
Стара Загора	10	11	4
Търговище	8	10	1
Хасково	9	10	4
Шумен	9	11	3
Ямбол	6	8	1

¹ Брой активни предприятия на пазара на резервиран капацитет на едро и/или дребно през 2015 г.

² Брой активни предприятия на пазара на резервиран капацитет на едро и/или дребно през 2020 г.

³ Брой предприятия с изградена MAN мрежа, които не са участници на пазара на резервиран капацитет на едро и/или дребно през 2020 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от представените данни, в 19 административни области се отчита нарастване на броя на активните предприятия през 2020 г. спрямо 2015 г., а в 2 техният брой остава непроменен. В края на разглеждания период, предприятията, присъстващи във всяка от административните области в България, са най-малко 7. Най-голям е броят им в област София (столица) – 34, следван от областите Пловдив – 23 и Варна – 15.

В таблицата по-горе е представен и броят на предприятията, от които е постъпила в КРС информация за населените места, в които имат изградени MAN мрежи, но не са декларирали дейност по предоставяне на услуги за резервиран капацитет на едро и/или дребно през 2020 г. Видно от данните, в 25 от 28^{-те} области в страната има изградени мрежи на предприятия, които са потенциални участници на разглеждания пазар и които при възникване на допълнително търсене от страна на клиенти (крайни бизнес ползватели или предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги) биха могли да навлязат на пазара за резервиран капацитет.

Във връзка с гореизложеното, КРС е на мнение, че е налице значително предлагане и възможност за избор на мрежова инфраструктура, подходяща за предоставяне на услуги за резервиран капацитет.

5. Определяне на продуктовия и географски обхват на пазара на дребно

5.1. Определяне на продуктовия обхват на пазара на дребно

В анализа на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, приет с Решение № 412/11.08.2016 г. на КРС, е разгледан вертикално свързаният пазар на дребно на висококачествен достъп, включващ традиционни и алтернативни линии под наем и MAN достъп, независимо от скоростта. Характеристиките на услугите за висококачествен достъп се отличават с наличието на резервиран капацитет, гарантирана наличност на услугата и симетрични скорости на качване/сваляне (upload/download). Тези услуги обичайно се предлагат с гаранции за ниво на обслужване (SLA) и са предназначени за големи бизнес ползватели в България.

В т. 4.1.1 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. са описани два пазара на дребно, на които се предлагат продукти за бизнес ползватели: пазар на дребно за малки и средни бизнес ползватели и пазар на големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели.

В разяснителната бележка се посочва също, че услугите за свързаност на данни, предоставяни в абонатната мрежа (последната миля), могат да обслужват, както ползватели на масовия пазар, така и малки и средни бизнес ползватели, тъй като мрежите се развиват и са в състояние да постигнат по-голяма пропускателна способност (например осигуряването на свързаност чрез софтуерно дефинирани мрежи (SDN) и виртуални частни мрежи (VPN) в оптични мрежи от вида FTTH). В допълнение към предоставянето на ширококолов достъп услугата може да бъде подобрена чрез сключването на допълнителни споразумения за качество на обслужване (SLA) и използването на съответни показатели за ефективност (KPI), включително за загуба на пакети, закъснение на пакети, колебание на закъснението (jitter).

Съгласно описанието на пазара на дребно за големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели, резервираният капацитет е отличителна характеристика на продуктите на този пазар. Останалите основни характеристики на продуктите на този

пазар са осигуряването на свързаност на множество отдалечени офиси чрез надеждна високоскоростна широколентова мрежа, симетрични скорости на качване/сваляне (upload/download), технически решения, които се реализират конкретно за нуждите на даден бизнес ползвател (например пакети с услуги, комбиниращи свързаност с доставката на хардуер и приложения), терабитна свързаност за поддръжка на обработка на данни в реално време (например двустранен достъп до високопроизводителни изчислителни съоръжения, поддръжка на приложения за комуникация „Машина - Машина“ (M2M), Интернет на нещата и др.) и високи гаранции за ниво на обслужване с кратко време за отстраняване на повреди и поддържане на услугата 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата (например наличие на споразумения за качество на обслужване).

Имайки предвид изложеното дотук, продуктивният обхват на свързания пазар на дребно трябва да бъде определен въз основа на анализ на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането, като бъдат разгледани всички висококачествени услуги, отговарящи на изискванията на бизнес ползвателите в България по отношение на характеристики, предназначение и цени и независимо от използваните технологии за тяхната реализация. В анализа на взаимозаменяемостта ще бъдат разгледани предлаганите продукти, осигуряващи свързаност и предназначени, както за малки и средни бизнес ползватели, така и за големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели. Вследствие на разширяването на дефиницията на пазара на дребно на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение⁵⁰, посочена в Препоръката за съответните пазари от 2014 г., при определянето на продуктивния пазар на втория кръг анализ на пазара бяха допуснати известни различия в характеристиките на разглежданите продукти в сравнение с характеристиките на линиите под наем. Настоящият анализ на взаимозаменяемостта ще се базира на основните характеристики на услугите за резервиран капацитет, както следва:

- Резервиран и прозрачен капацитет;
- Гарантирани симетрични скорости на качване/сваляне;
- Споразумения за качество на обслужване (SLA).

Също така, в т. 2 от настоящия раздел бе посочено, че услугите за резервиран капацитет обичайно се реализират чрез линии под наем или еквивалентна медна или оптична Ethernet базирана свързаност (MAN достъп).

Основните характеристики на услугата „линии под наем“ са определени на първи кръг анализи на съответните пазари, приет с Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС, както следва:

- осигуряване на връзка „точка – точка“ между две крайни точки в мрежата, посочени от ползвателя;
- предоставяне на нает/резервиран, симетричен и прозрачен капацитет.

⁵⁰ Като включващ линии под наем и продукти за достъп, базирани на Ethernet протокол и осигуряващи свързаност от вида „точка – много точки“

Въз основа на използваните технологии за пренос са идентифицирани следните услуги, включени на пазара на дребно на линии под наем:

- традиционни линии под наем, базирани на преносни технологии с комутация на канали, включващи:
 - аналогови линии под наем;
 - цифрови линии под наем (HDSL/SHDSL, PDH, SDH);
- алтернативни линии под наем с Ethernet интерфейс, осигуряващи свързаност от вида „точка – точка“.

Във връзка с разширяването на дефиницията на пазара на дребно в Препоръката за съответните пазари от 2014 г., на втори кръг анализи на съответните пазари, приет с Решение № 412/11.08.2016 г., КРС определи услугата „MAN достъп“, базирана на Ethernet протокол и осигуряваща медна или оптична свързаност от вида „точка – много точки“, като взаимозаменяем продукт на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение. На втория кръг анализи на съответните пазари въз основа на резултатите от изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и на предлагането КРС изключи от дефиницията на пазара на дребно виртуалните частни мрежи, интернет протокол (IP VPN).

Във връзка с разглеждането в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. на два пазара на дребно, ориентирани към бизнес ползвателите, КРС счита за необходимо да изследва взаимозаменяемостта на различни продукти за висококачествен достъп, предназначени за малки и средни бизнес ползватели и за големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели.

На следващо място КРС счита за необходимо да изследва взаимозаменяемостта на различни продукти за резервиран капацитет, предлагани на съответните пазари на дребно (линии под наем, MAN достъп и IP VPN).

Капацитетът на връзката е една от основните функционални характеристики, която има основно значение при избора на услуга от крайния ползвател. В тази връзка КРС счита за необходимо да изследва взаимозаменяемостта на услугите за резервиран капацитет на дребно с различни скорости.

Съгласно чл. 5 от Методиката съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице:

- взаимозаменяемост при търсенето;
- взаимозаменяемост при предлагането.

Взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но трайно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга, ползвателите са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни съобщителни

мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени.⁵¹

Взаимозаменяемост при предлагането е налице, когато вследствие на малко, но трайно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга, предприятия, които не осъществяват електронни съобщения и не предоставят електронни съобщителни услуги на съответния пазар, са в състояние в краткосрочен план да навлязат на него без значителни допълнителни разходи за материални и нематериални дълготрайни активи, допълнителни инвестиции, стратегически решения и други⁵².

С оглед гореизложеното при определянето на обхвата на пазара на дребно на резервиран капацитет в определено местоположение КРС изследва:

- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между услугите, предназначени за различни видове бизнес ползватели;*
- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между различни видове услуги за резервиран капацитет;*
- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между услугите за резервиран капацитет с различни скорости.*

5.1.1. Взаимозаменяемост между услугите, предназначени за различни видове бизнес ползватели

Както бе посочено в т. 5.1 при определянето на съответния продуктов пазар на дребно следва да се разгледат предлаганите услуги за резервиран капацитет на дребно, предназначени за различни категории бизнес ползватели: малки и средни бизнес ползватели и големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели.

Взаимозаменяемост при търсенето

На втория кръг анализ на съответния пазар, приет с Решение № 412/11.08.2016 г., при определянето на обхвата на съответния продуктов пазар на дребно КРС се базира на предлаганите висококачествени услуги за нуждите на големите бизнес ползватели. Съгласно представената информация в т. 5.1.1 от приложението към това решение през разглеждания период в България се предоставят различни услуги, осигуряващи физическа или логическа свързаност, които са предназначени за специфичните нужди на големите бизнес ползватели и които биха могли да отговорят на изискванията за резервиран капацитет и симетрични скорости. Резултатите от анализа на взаимозаменяемостта между различни услуги за висококачествен достъп на едро сочат, че както линиите под наем, така и услугата „MAN достъп” могат да се използват за предоставяне на интернет достъп с гарантирано качество и за пренос на глас, данни и видео между отдалечени офиси, които отговорят на специфичните изисквания на големите бизнес ползватели.

От гледна точка на предназначението и характеристиките на услугите

⁵¹Чл. 6, ал. 1 от Методиката за реда и условията за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара

⁵² Чл. 7, ал. 1 от Методиката

Съгласно представената информация в т. 5.1 от настоящия документ, отличителните характеристики на предлаганите продукти на пазара на дребно за големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели са резервирания капацитет, гарантираните симетрични скорости на качване/сваляне, поддръжката на обработка на данни в реално време, високите гаранции за ниво на обслужване (например наличие на споразумения за качество на обслужване – SLA) и др. Обичайно се предлагат комплексни технически решения, които се реализират конкретно за нуждите на даден бизнес ползвател, като същите включват предоставянето на електронни съобщителни услуги (например свързаност) заедно с други услуги за доставка на хардуер, приложения и др.

В т. 4.1 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. се посочва, че има доказателства, че нуждите на големите бизнес ползватели са различни от предлаганите стандартизирани комуникационни услуги, предназначени за някои малки бизнес ползватели, които имат по-ниски нужди за свързаност. Съгласно Разяснителната бележка, докато търсенето на продукти за свързаност от малки и средни бизнес ползватели може да се развие заедно с това на продуктите на масовия пазар чрез по-високо ниво на качество на услугата, големите и технологично напреднали бизнес ползватели не могат да бъдат задоволени от продукти на базата на споделени медийни технологии или инфраструктури и се нуждаят от резервиран капацитет.

При анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето за база ще се използват основните характеристики на услугите, предназначени за големи бизнес ползватели. За целта ще бъдат разгледани офертите, осигуряващи свързаност, на предприятията със значителен дял на предоставяните услуги за висококачествен достъп на дребно (традиционни и алтернативни линии под наем и MAN достъп на дребно).

За осигуряването на свързаност между отдалечени офиси на малки и средни ползватели могат да се използват услуги за достъп до интернет, комбинирани с услуги за виртуални частни мрежи (IP VPN). В тази връзка ще бъдат разгледани предоставяните услуги за достъп до интернет от историческото предприятие. БТК предоставя оптичен интернет достъп⁵³ за офиса със скорости от 30 Mbit/s до 10 Gbit/s, като услугите включват предоставянето на безплатен Wi Fi рутер, антивирусен софтуер до 3 лиценза и до 5 динамични или статични IP адреса. Характеристиките на услугите включват максимални асиметрични скорости за сваляне/качване, т.е. не включват гарантирани симетрични скорости за достъп до интернет. Съгласно официалните правила⁵⁴ по промоцията за „VIVACOM FiberNet 5G/10G“ услугата е предназначена за съществуващи частни и бизнес клиенти, т.е. услугата се предоставя включително на масовия пазар. Видно от представените данни характеристиките на услугите за достъп до интернет за офис ползватели се различават значително от нуждите на големите бизнес ползватели.

Както бе посочено по-горе големите бизнес ползватели обичайно се нуждаят от услуги за свързаност, които осигуряват резервиран капацитет, гарантирани симетрични скорости на пренос и гаранции за качество на обслужване. В тази връзка може да се посочи, че характеристиките на предоставяните от БТК услуги „наети линии“ и „MAN“ удовлетворяват нуждите на големите бизнес ползватели. Същите биха могли да се

⁵³ <https://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/internet/optichen>

⁵⁴ <https://www.vivacom.bg/bg/files/16299-oficialni-pravila-po-promoci-ja-visoki-skorosti-vivacom-fiber-net-5g-10g.pdf>

използват и за предоставянето на услуги за достъп до интернет с гарантирано качество. Такава услуги са предоставяните от БТК „професионални интернет услуги“⁵⁵, базирани на IP/MPLS мрежата на предприятието. Услугите се предоставят чрез оптичен достъп (MAN), линии под наем или безжичен достъп. Характеристиките на услугата включват гарантирани симетрични скорости (download/upload) на връзката, два възможни типа маршрутизация (статична или динамична) и пълна резервираност на свързаността. Тази услуга осигурява възможност за сключване на споразумение за ниво на техническо обслужване (SLA - Service Level Agreement), а предприятието следи KPI параметри, като минимално закъснение и загуба на пакети. Характеристиките на тази категория услуги до голяма степен съответстват на характеристиките на услугите за висококачествен достъп, като линии под наем и MAN достъп.

Тенденцията за търсенето на различни услуги за достъп до интернет, предназначени за различни категории бизнес ползватели се наблюдава и при клиентите на А1. Предлаганите от предприятието услуги включват както стандартни услуги за достъп до интернет за бизнес ползватели (A1 Net Box и A1 Surf), така и гарантиран⁵⁶ интернет достъп, осигуряващ гарантирани симетрични скорости до международен интернет и до българското IP адресно пространство, като услугата се предоставя чрез собствената оптична мрежа на предприятието. Предприятието също предлага MAN услуги (A1 Data VPN⁵⁷), предназначени за големите бизнес ползватели с гарантирани параметри (SLA), 100% гарантиран капацитет на връзката и симетрични скорости на пренос (download/upload).

От представените данни за характеристиките на услугите, предназначени за различни категории бизнес ползватели, може да се направи заключение, че стандартните услуги за достъп до интернет, предназначени за малки и средни бизнес ползватели, не могат да удовлетворят изискванията на големите бизнес ползватели и същите не могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето на висококачествените услуги за свързаност, като линии под наем и MAN достъп.

От гледна точка на цените на услугите

В таблица 4 е представена информация за наличните оферти за достъп до интернет за домашни и офис ползватели, включващи съответни цени и характеристики на услугата.

Таблица 4

Оферти за интернет достъп за частни клиенти			Оферти за интернет достъп за офиса		
Наименование на услугата	Максимални скорости на сваляне/качване	Цена, лв. (за 24-месечен договор)	Наименование на услугата	Максимални скорости на сваляне/качване	Цена (за 24-месечен договор)

⁵⁵ <https://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/prenos-na-danni/profesionalni-internet-uslugi>

⁵⁶ <https://www.a1.bg/garantiran-internet>

⁵⁷ <https://www.a1.bg/a1-data-vpn>

FiberNet 50	50Mbps / 30Mbps	21,80	FiberNet BIZ 50	50Mbps / 50Mbps	31,80
FiberNet 100	100Mbps / 70Mbps	37,80	FiberNet BIZ 100	100Mbps / 100Mbps	46,80
FiberNet 300	300Mbps / 200Mbps	79,80	FiberNet BIZ 300	300Mbps / 100Mbps	89,80
FiberNet 500	500Mbps / 300Mbps	119,80	FiberNet BIZ 500	500Mbps / 200Mbps	129,80
FiberNet 1000	1000Mbps / 700Mbps	149,80	FiberNet BIZ 1000	900Mbps / 300Mbps	159,80
FiberNet 10G	10000Mbps / 2000Mbps	299,99	FiberNet 10G	10000Mbps / 2000Mbps	249,99

Източник: Интернет страницата на БТК към месец август 2021 г.

Видно от представените данни в таблица 4 ценовите оферти за интернет достъп за частни клиенти, предназначени за масовия пазар, не се различават значително от ценовите оферти за интернет достъп за офиса, предназначени за малки и средни бизнес ползватели. За предоставянето на услуги за малки и средни бизнес ползватели са налични стандартни ценови оферти, подобни на ценовите оферти на масовия пазар.

Услугите⁵⁸ за достъп до интернет на БТК, предназначени за големи бизнес клиенти, не съдържат стандартни ценови оферти, като същите се предоставят индивидуално на базата на конкретната техническа реализация за нуждите на големите бизнес ползватели. Следва да се отбележи, че посочените услуги се предоставят чрез линии под наем и оптична интернет свързаност (MAN достъп). За услугата за гарантиран интернет достъп на A1 също няма стандартни ценови оферти.

Въз основа на представените данни за ценовите оферти на услугите за достъп до интернет за малки и средни бизнес ползватели, последните не могат да се разглеждат за взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето на услугите за резервиран капацитет.

Взаимозаменяемост при предлагането

От гледна точка на предлагането, по отношение на услугите, предназначени за малки и средни бизнес ползватели, същите биха могли да се разглеждат като взаимозаменяеми на услугите за интернет достъп на масовия пазар, като за предлагането на същите предвид по-големия брой обслужвани линии може да се изисква значително по-голям човешки и логистичен ресурс, докато услугите за гарантиран интернет достъп, базирани на линии под наем и MAN достъп, се предоставят на по-малък брой големи бизнес ползватели.

Обратното, предприятие, което предоставя услуги на масовия пазар и в частност за малки и средни бизнес ползватели не би навлязло на пазара на дребно за големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели, поради това, че подобно начинание

⁵⁸ <https://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/prenos-na-danni/profesionalni-internet-uslugi>

изисква инвестиции, свързани с възможността да се създадат средства за гарантиране нивото на услугата, включително по отношение на гарантираните симетрични скорости (download/upload), закъснението и загубата на пакети.

Въз основа на посоченото по-горе КРС счита, че услугите, предназначени за малки и средни бизнес ползватели и услугите, предназначени за големи и/или технологично напреднали бизнес ползватели не следва да бъдат разглеждани на един и същи пазар.

Заклучение

В резултат на анализа и отчитайки различията в ценовите и функционалните характеристики на услугите, предназначени за различни категории бизнес ползватели, както и липсата на взаимозаменяемост при предлагането, КРС счита, че пазарът на дребно на резервиран капацитет не включва продуктите за малки и средни бизнес ползватели.

5.1.2. Взаимозаменяемост между различни видове резервиран капацитет на дребно

Определянето на съответния продуктов пазар следва да се базира на текущото състояние на мрежите и на предлаганите услуги, както и на прогнози за развитието на пазара. Във връзка с посочените съображения и от гледна точка на технологичната неутралност, КРС разглежда взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането на всички продукти за достъп, чрез които се предоставят висококачествени услуги за нуждите на големите и/или технологично напреднали бизнес ползватели.

Взаимозаменяемост при търсенето

В рамките на втория кръг анализ на пазара при изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето са разгледани различни услуги, осигуряващи физическа или логическа свързаност, които са предназначени за специфичните нужди на големите бизнес ползватели, като традиционни и алтернативни линии под наем, MAN достъп и IP VPN. За целта са изследвани предназначението, функционалните характеристики и ценовите равнища, на които се предлагат тези висококачествени услуги. Предвид това, че същите продължават да се предоставят през разглеждания период на големите бизнес ползватели в България в настоящия анализ отново ще бъдат разгледани линиите под наем, MAN достъпа и виртуалните частни мрежи (IP VPN).

От гледна точка на предназначението и характеристиките на услугите

Съгласно т. 4.1.2 от Разяснителната бележка продуктите за резервиран капацитет осигуряват резервирана и несподелена връзка и симетрични скорости на пренос (download/upload). В точка 5.1 от настоящия раздел са посочени основните характеристики на линиите под наем, като същите включват: осигуряване на свързаност от вида „точка – точка” и предоставяне на нает/резервиран, симетричен и прозрачен капацитет между две точки в мрежата. Характеристиките са относими за всички линии под наем, включително за традиционните линии под наем, базирани на комутация на канали, и алтернативните линии под наем с Ethernet интерфейс и свързаност от вида

„точка – точка“. Видно от посочените основни характеристики на линиите под наем, същите могат да удовлетворят изискванията и потребностите на големите бизнес ползватели за висококачествени продукти за свързаност.

Съгласно дефиницията на „MAN достъп“, услугата е базирана на Ethernet протокол и осигурява медна или оптична свързаност от вида „точка – много точки“. По отношение на тази услуга в рамките на втория кръг анализи на съответните пазари, приет с Решение № 412/11.08.2016 г., КРС направи изследване на условията в публикуваните оферти на интернет страниците на предприятията, предоставящи линии под наем и MAN достъп. Резултатите от анализа сочат, че както линиите под наем, така и услугата „MAN достъп“ могат да се използват за предоставяне на интернет достъп с гарантирано качество и за пренос на глас, данни и видео между отдалечени офиси, които отговорят на специфичните изисквания на големите бизнес ползватели. През разглеждания период няма промяна в условията за предоставяне на тази услуга. От гледна точка на основните характеристики на продуктите за висококачествен достъп КРС прави следните заключения относно услугата „MAN достъп“:

- Осигуряване на свързаност от вида „точка – точка“ – в MAN мрежите, базирани на Ethernet протокол и на пренос с пакетна комутация в споделена медийна среда, може да се осигури свързаност от вида „точка – точка“ чрез допълнително конфигуриране на виртуална локална мрежа „VLAN“. Следва да се отбележи, че MAN услугите предоставят гъвкавост по отношение на конфигурирането на топологията на мрежите чрез използване на VLAN (възможно конфигурирането както на свързаност от вида „точка – точка“, така и на свързаност от вида „точка – много точки“). Изборът на топология се извършва изцяло от крайния ползвател в съответствие с неговите специфични нужди и тази характеристика не ограничава възможностите за потребление на висококачествени услуги. КРС отбелязва, че в Разяснителната бележка към Препоръката от 2020 г. се допуска използването на Ethernet базирани линии с архитектура от вида „точка – много точки“ за изграждането на резервирани и несподелени връзки за нуждите на големите бизнес ползватели.
- Осигуряване на резервиран капацитет – осигуряването на „нает/резервиран капацитет“ е свързано с възможността ползвателят да го използва самостоятелно и непрекъснато, т.е. този капацитет е заделен единствено за неговите нужди. Такъв капацитет може да бъде осигурен както физически, така и логически – при използване на функции за мултиплексиране, комутация и управление на мрежата. На първия кръг анализ на съответните пазари КРС констатира, че въвеждането на механизми за даване на приоритет на трафика (стандарт IEEE 802.1p) води до по-добро управление на преноса в Ethernet мрежите и ограничаване на закъснението на пакетите със съответен приоритет, вследствие на което качеството на линиите, базирани на Ethernet протокол, се доближава до това на традиционните линии под наем.
- Осигуряване на прозрачен капацитет – гарантира се пренос на различен вид информация (глас, данни видео и др.) между интерфейсите на ползвателя в мрежата. Както бе посочено по-горе, MAN услугите за достъп на дребно осигуряват достъп до интернет с гарантирано качество и пренос на глас, данни и видео между различни точки на крайния ползвател. Предвид посоченото, КРС

счита, че по отношение на осигуряването на изискването за прозрачен капацитет, услугата „MAN достъп” отговаря на изискванията на бизнес ползвателите, аналогични на тези по отношение на традиционните и алтернативни линии под наем.

- Осигуряване на симетричен капацитет – MAN мрежите, базирани на Ethernet протокол, осигуряват симетричния пренос на данни в мрежата (download/upload). В подкрепа на това може да се посочи, че в характеристиките на предоставяните MAN услуги предприятията включват симетрични скорости на пренос.
- Споразумения за качество на обслужване (SLA) – при предоставянето на MAN услуги предприятията осигуряват гарантирано качество и надеждност на връзката и обичайно осигуряват възможност за сключване на SLA, като се гарантират минимални стойности на параметри, като време за отстраняване на повреда, достъпност на услугата, закъснение и загуба на пакети, колебание на закъснението на пакетите и др.

В подкрепа на заключенията може да се посочи, че съгласно т. 4.1.2 от Разяснителната бележка чрез Ethernet базирани линии с архитектура от вида „точка – много точки“ могат да се изграждат резервирани и несподелени връзки със симетрични скорости на пренос. В тази връзка КРС счита, че характеристиките на услугата „MAN достъп“ могат да удовлетворят изискванията на големите бизнес ползватели за висококачествени продукти за свързаност.

На втория кръг анализи на съответните пазари е дефинирана услугата „IP VPN“, като услуга за изграждане на виртуална частна мрежа за пренос на данни в мрежовия слой на OSI модела. Този вид услуги обичайно се използва за свързване на отдалечени офиси на дадена компания, за дистанционен достъп до софтуерни приложения и информация, съхранявани на отдалечени корпоративни сървъри и др. Тази услуга се предоставя чрез IP/MPLS мрежи. В характеристиките на IP VPN услугите не се включват възможности за ползване на интернет достъп (в това число пренос на глас и видео) с гарантирано качество. По тази причина, от гледна точка на предназначението им, IP VPN услугите не могат да бъдат разглеждани като алтернатива на линиите под наем.

От гледна точка на основните характеристики на продуктите за висококачествен достъп КРС прави следните заключения относно услугата „IP VPN“:

- Осигуряване на свързаност от вида „точка – точка“ – IP VPN, подобно на MAN достъпа, се базира на пакетна комутация и преносът се осъществява в споделена медийна среда. Тази услуга се реализира в мрежовия слой на OSI модела на базата на интернет протокол (IP) и е подходяща за реализиране на свързаност от вида „точка – много точки“. За реализацията на свързаност от вида „точка – точка“ обикновено се използват допълнителни тунелни протоколи.
- Осигуряване на резервиран капацитет – при предоставянето на услуги за пренос на данни, реализирани в мрежовия слой на OSI модела, доставчикът на тези услуги реално не може да контролира достъпа от край до край. В рамките на втория кръг анализи на съответните пазари КРС констатира, че качеството на услугата при пренос на данни на IP ниво зависи от качеството на интернет достъпа. В тази връзка бе констатирано, че в множество случаи доставчиците на

интернет достъп и IP VPN се различават, поради което качеството на IP VPN услугите, не отговаря на това на линиите под наем и MAN достъпа.

- Осигуряване на прозрачен капацитет – както бе посочено по-горе IP VPN услугите обичайно се използват за свързване на отдалечени офиси и за дистанционен достъп до софтуерни приложения и информация, но не осигуряват предоставянето на интернет достъп с гарантирано качество, както и пренос на глас и видео в реално време. В тази връзка КРС счита, че IP VPN услугите не осигуряват „прозрачен” капацитет, аналогичен на предлагания от традиционните и алтернативните линии под наем.
- Осигуряване на симетричен капацитет – при IP VPN тази характеристика до голяма степен зависи от характеристиките на интернет достъпа. Както бе посочено по-горе в рамките на втория кръг анализи на съответните пазари КРС констатира, че голяма част от предприятията предлагат IP VPN върху чужд интернет достъп. В тази връзка КРС счита, че по отношение на тази характеристика IP VPN услугите не могат да се разглеждат като алтернатива на линиите под наем и MAN достъпа.

Споразумения за качество на обслужване (SLA) – условията за предоставяне на IP VPN включват споразумения за SLA и следене на определени параметри за качество на обслужване, но това е свързано и с предоставянето на интернет достъпа. Предприятие, което не осигурява интернет достъпа, не притежава възможности за гарантиране на качеството на обслужване на IP VPN. В тази връзка IP VPN услугите не могат да удовлетворят напълно изискванията за свързаност на големите бизнес ползватели.

Предвид посоченото, КРС счита, че от гледна точка на функционалните характеристики MAN услугите отговарят на индивидуалните изисквания на бизнес ползвателите за предоставяне на висококачествени услуги на дребно за свързаност, в това число предоставяне на гарантиран резервиран, симетричен и прозрачен капацитет. Обстоятелството, че бизнес ползвателите възприемат MAN услугите като взаимозаменяеми с традиционните и алтернативните линии под наем се потвърждава и от непрекъснато повишаващото се потребление – ползването през 2020 г. на MAN услуги от предприятията се е повишило с 25,2% спрямо 2015 г. За същия период потреблението на традиционни и алтернативни линии под наем запазва тенденцията към спад, като през 2020 г. той е почти 15% спрямо предходната година и над 44% – за периода 2015 - 2020 г. Информация за миграцията от традиционни линии под наем към алтернативни линии под наем и към MAN достъп е представена в т. 6 от настоящия раздел.

КРС счита, че при предоставянето на IP VPN предприятията нямат необходимия контрол върху достъпа и следователно върху качеството на услугата, поради което IP VPN значително се различава от линиите под наем относно възможността за осигуряване на гарантиран резервиран капацитет. Въз основа на резултатите от анализа на предназначението и характеристиките на IP VPN, КРС счита, че IP VPN решенията не отговарят напълно на предназначението и функционалните характеристики на линии под наем.

От гледна точка на цените на услугите

При оценка на взаимозаменяемостта от страна на търсенето следва да се вземат под внимание не само функционалните характеристики на услугите, но и ценовите равнища, на които те се предлагат на крайни ползватели. С оглед на това да се оцени дали услугите на дребно за MAN достъп се възприемат от ползвателите като взаимозаменяеми не само по отношение на техните функционални характеристики и предназначение, но и по отношение на техните цени с традиционните и алтернативните линии под наем на дребно, КРС изследва ценовата взаимозаменяемост между тези услуги.

В рамките на втория кръг на пазарен анализ беше доказано, че средните годишни приходи от алтернативните линии са значително по-ниски от тези на традиционните линии на дребно и при равни други условия потенциален ползвател на услугата би се ориентирал към алтернативна (Ethernet) линия. В настоящия кръг на анализ КРС отново изследва средния годишен приход от линия, предоставена на дребно⁵⁹. Според КРС, така представени данните достатъчно точно отразят реалната разлика в ценовите равнища на отделните категории изследвани услуги през съответната година.

В следващите таблици са представени средните годишни приходи за 2020 г. от селищна⁶⁰ алтернативна (Ethernet) линия под наем и традиционна цифрова линия на дребно с различни скорости, както и средните годишни приходи от линия за висококачествен MAN достъп и алтернативна (Ethernet) линия под наем на дребно със скорости от 10 Mbit/s, 100 Mbit/s и 1 Gbit/s.

Среден годишен приход от селищна алтернативна (Ethernet) линия под наем и традиционна цифрова линия на дребно през 2020 г.

Таблица 5

скорост	Ethernet линии				Традиционни цифрови линии		
	2 Mbit/s	10 Mbit/s	100 Mbit/s	1 Gbit/s	512 kbit/s	1024 kbit/s	2 Mbit/s
среден годишен приход от линия (в лв., без ДДС)	1 720	2 704	3 683	4 256	3 930	3 845	5 076

Източник: Данни, подадени в КРС

Среден годишен приход от селищна линия за MAN достъп и алтернативна (Ethernet) линия под наем на дребно през 2020 г.

Таблица 6

скорост	MAN			Ethernet линии		
	10 Mbit/s	100 Mbit/s	1 Gbit/s	10 Mbit/s	100 Mbit/s	1 Gbit/s
среден годишен приход от линия (в лв., без ДДС)	893	943	2 498	2 704	3 683	4 256

⁵⁹ С въпросниците за отчет на дейността през съответната година КРС не е събираща информация за срока на ползване на линиите на дребно, поради което за целите на анализа на взаимозаменяемостта е взет предвид средният годишен приход от линия.

⁶⁰ Селищните линии на дребно представляват 96% от всички предоставени линии на дребно през 2020 г. поради което КРС счита, че изследването на взаимозаменяемостта на база данни за селищните линии може да се приеме за представително за целия разглеждан пазар.

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от данните в таблица 5 по-горе, средните годишни приходи от алтернативна линия под наем с посочените скорости остават по-ниски от средните годишни приходи от традиционни цифрови линии със скорости до 2 Mbit/s, както беше посочено и в предходния кръг на пазарен анализ. В този смисъл, поради липсата на значителни различия между резултатите от изследването на средния годишен приход (който отразява ценовите равнища, на които се предоставят услугите) в настоящия и предходния анализ, КРС счита, че направените в предходните два кръга на анализ заключения са относими и към конкретното изследване.

От представената информация в таблица 6 е видно, че за разлика от предходния кръг на пазарен анализ, при който средните приходи бяха със сравними стойности, през 2020 г. тези от алтернативни линии под наем със скорости от 10 Mbit/s, 100 Mbit/s и 1 Gbit/s са значително по-високи от средните годишни приходи от линии за MAN достъп със същите скорости. Като се вземе предвид, че ползвателите възприемат алтернативните линии под наем и MAN като взаимозаменяеми по отношение на предназначението и функционалните характеристики на услугите, може да се предположи, че те биха заменили по-скъпите алтернативни линии под наем с по-достъпната MAN технология. Оттук може да се заключи, че линиите за MAN достъп могат да се разглеждат като взаимозаменяеми на алтернативните линии под наем.

На база на гореизложеното, КРС счита, че може да се приеме, че е налице взаимозаменяемост между традиционните линии под наем, алтернативните линии под наем и линиите за MAN достъп на дребно.

Взаимозаменяемост при предлагането

В анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането на първи кръг анализ на съответните пазари на линии под наем КРС установи, че традиционните и алтернативните линии под наем се предоставят чрез използването на една и съща опорна мрежа, поради което не са необходими допълнителни инвестиции в нея. По отношение на мрежата за достъп в случай на изградена абонатна мрежа (усукана метална двойка или оптично влакно), предприятието има сравнително малки разходи при преминаване към предоставяне на алтернативни линии под наем, вместо традиционни. Основните разходи са за подмяна на крайното устройство. С оглед на това, че инвестициите в крайни устройства са значително по-малки, отколкото в мрежови съоръжения и преносна среда, КРС е стигнала до заключението, че тези разходи не могат да бъдат бариера по отношение на предлагането на нови услуги на пазара на линии под наем на дребно и че традиционните и алтернативните линии под наем могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането. В периода след първия кръг на анализ на пазара не са установени промени в използваните преносни технологии в електронните съобщителни мрежи, въз основа на което КРС поддържа мнението си, че традиционните и алтернативните линии под наем следва да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането.

На втория кръг анализ на съответния пазар КРС е изследвала разходите, които дадено предприятие трябва да направи, за да започне да предлага MAN достъп на крайни ползватели и е установила, че основната разлика между алтернативните линии под наем и MAN достъпа, които са базирани на Ethernet протокол, е в начина на реализация на

логическата свързаност между точките на крайния ползвател. Докато при алтернативните линии под наем се организира свързаност от вида „точка – точка“ между две крайни точки в мрежата чрез конфигуриране на съответен VLAN-id, при MAN достъпа се осъществява логическа свързаност от вида „точка – много точки“ чрез конфигуриране на единичен VLAN-id за краен ползвател. За предоставянето на тези две услуги се използва едни и същи мрежова инфраструктура (включваща мрежа за достъп и опорна мрежа) и крайни устройства. В тази връзка КРС стига до заключение, че от гледна точка на предлагането в случай на малко, но трайно повишаване на цената на MAN услугите, предприятията биха могли да започнат да ги предоставят на крайни ползватели в краткосрочен план, без големи допълнителни разходи и необходимост от инвестиции. В периода след втория кръг анализ на съответния пазар не са установени промени в характеристиките и условията за предлагане на MAN достъп въз основа на което КРС поддържа мнението си, че от гледна точка на предлагането линиите под наем и MAN достъпът могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми.

Както бе посочено по-горе в анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето, в множество случаи доставчиците на IP VPN не разполагат със своя мрежова инфраструктура (същите не предоставят достъп до интернет). В тази връзка, докато доставчик на услуги за достъп (например MAN достъп) може лесно да започне да предлага свои IP VPN услуги, доставчик само на IP VPN услуги не може да започне да предоставя MAN достъп без допълнителни инвестиции в своя инфраструктура за достъп. Във връзка с това, КРС счита, че IP VPN услугите не могат да се разглеждат като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането на MAN достъпа и съответно на линиите под наем.

От анализа на взаимозаменяемостта на линии под наем и MAN достъп е видно, че същите се разглеждат от бизнес ползвателите като взаимозаменяеми от гледна точка на техните характеристики, предназначение и цени. Резултатите от изследването сочат, също така, че от гледна точка на предлагането предприятията, които предоставят линии под наем могат да преминат в кратък срок (до 1 година) към предоставяне на MAN достъп, без необходимост от големи допълнителни разходи и инвестиции. По отношение на IP VPN, КРС счита, че това решение не отговаря на функционалните характеристики на линии под наем, тъй като в голяма част от случаите доставчикът на виртуални частни мрежи не осигурява достъп, поради което реално не може да контролира достъпа и следователно качеството на услугата от край до край. Също така доставчик на IP VPN, който не разполага със своя електронна съобщителна мрежа, не може в краткосрочен план да започне да предлага услуги за достъп, в това число на MAN достъп и линии под наем. Въз основа на това КРС счита, че от гледна точка на търсенето и на предлагането не съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между линиите под наем и IP VPN.

Заключение

Във връзка с изложеното по-горе КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между линиите под наем и MAN достъпа.

5.1.3. Взаимозаменяемост между услуги на дребно за резервиран капацитет с различни скорости

Взаимозаменяемост при търсенето

На първи кръг анализ на пазара на дребно на линии под наем КРС е изследвала взаимозаменяемостта от гледна точка на характеристиките и предназначението на линиите под наем с различни скорости и е стигнала до заключението, че от функционална гледна точка между тях съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост.

На втори кръг анализ на съответния пазар КРС констатира, че заключенията от анализа на взаимозаменяемостта на линии под наем с различни скорости са валидни и за услугата „MAN достъп”. Линиите на дребно за висококачествен достъп в определено местоположение се предоставят с цел ползване на резервиран капацитет с различно приложение. От гледна точка на функционалността, обикновено е възможно да се използват няколко линии с по-ниска скорост като заместители на линиите за висококачествен достъп с по-висока скорост⁶¹. В тази връзка следва да се отбележи, че ползвателите на интернет достъп с гарантирано качество, виртуални частни мрежи (L2 VLAN) и други услуги с високо качество за целите на резервираност на услугата обикновено използват различни видове достъп. От своя страна, една линия с по-голям капацитет може да задоволи и потребности на ползватели с по-ниски изисквания за скорост.

В периода след втория кръг на анализ се запазва тенденцията за използване на линии под наем и MAN достъп с различни скорости с цел ползване на резервиран капацитет с различно приложение. Във връзка с това следва да се посочи, че през разглеждания период (2015–2020 г.) в България се предоставят както нискоскоростен MAN достъп със скорости от 64 kbit/s до 2 Mbit/s, така и MAN достъп със скорости, достигащи до 10 Mbit/s, 100 Mbit/s, 1 Gbit/s и над 1 Gbit/s, каквито скорости се използват и при линиите под наем. Следователно, от функционална гледна точка между линиите за висококачествен достъп с различни скорости съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост, включително по отношение на тяхното конкретно предназначение.

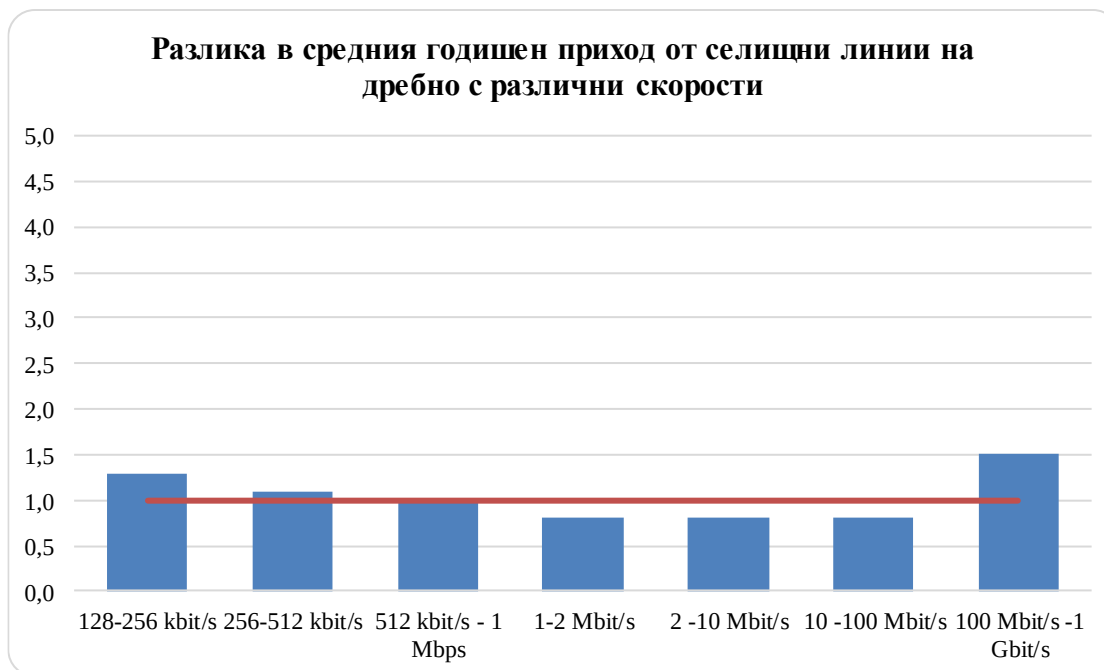
От гледна точка на цените на услугите

В предходния кръг на пазарен анализ КРС изследва взаимозаменяемостта между линиите за висококачествен достъп на дребно, предоставени с различни скорости, като доказва, че е налице верижна взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето, независимо от използваната технология. В настоящата точка КРС отново изследва дали линиите с различни скорости попадат в обхвата на един и същи пазар на дребно.

На следващата фигура е представена информация за разликата в средния годишен приход за 2020 г. от селищна⁶² линия на дребно със скорости между 128 kbit/s и 1 Gbit/s включително, независимо от вида на технологията.

⁶¹ Наблюдават се и изключения в зависимост от приложението, за което крайният ползвател ползва линията.

⁶² Селищните линии на дребно представляват 96% от всички предоставени линии на дребно през 2020 г. поради което КРС счита, че изследването на взаимозаменяемостта на база данни за селищните линии може да се приеме за представително за целия разглеждан пазар.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 2

Изчислените коефициенти, представени на фигура 2, показват какво е отношението между средния годишен приход от линия с по-висока скорост и този от линия с по-ниска, при увеличение на последната с 10%. В случаите, когато коефициентът е около 1, може да се приеме, че разликата в средния годишен приход е минимална и разглежданите услуги принадлежат към един пазар. Следва да се отбележи, че средният годишен приход от линия с определена скорост е в пряка зависимост от цената, на която се предоставя тази линия и в този смисъл КРС счита, че изчислените коефициенти отразяват реално отношението между цените на линиите с посочените скорости.

Както е видно от фигура 2, изчислените коефициенти са около 1, което означава, че при трайно увеличение на цената на линия с по-ниска скорост, крайните ползватели биха се насочили към ползването на линията със следваща по-висока скорост. Наблюдаваните вариации в равнището на изчислените коефициенти се обясняват с факта, че при изследване на взаимозаменяемостта между линиите на дребно, не се взема предвид технологията, като средният годишен приход зависи от дела, който заемат различните технологии в обхвата на линиите, разпределени по скорости.

На база на гореизложеното, КРС счита, че е налице достатъчна степен на взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето на линии на дребно с всички скорости, независимо от използваната технология, и поради тази причина тези линии принадлежат към един пазар.

Взаимозаменяемост при предлагането

При оценката на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането между услугите за резервиран капацитет на дребно с различни скорости се изследва дали предприятие, което предоставя линии под наем и/или MAN достъп с по-ниска скорост

може да премине към предоставянето на тези услуги на дребно с по-висока скорост (или обратно) в краткосрочен план и без необходимост от значителни инвестиции и разходи.

На първи кръг анализ на пазара на дребно на линии под наем КРС изследва взаимозаменяемостта на линии под наем с различни скорости от гледна точка на необходимите инвестиции, които предприятието следва да направи, за да започне да предоставя линии под наем с по-висока скорост. Изследването на разходите, които дадено предприятие следва да направи при миграция към предоставяне на линии под наем с по-високи скорости, са довели до следните констатации:

- При миграция към по-високи скорости на линии под наем със скорости до 8 Mbit/s не са необходими промени в преносната среда и в преносната технология, използвани в мрежата за достъп. В тази връзка, при миграцията към линии под наем с по-висока скорост в този диапазон разходите включват разходи за инсталиране на допълнителна усукана метална двойка (допълнителни усукани метални двойки). КРС е приела, че тези разходи не могат да бъдат причина за прекъсването на веригата на взаимозаменяемостта при предлагането предвид ниските разходи, свързани с преконфигуриране на вече съществуващата линия към такава с по-висока скорост;
- При миграция към по-високи скорости на линии под наем със скорости по-високи от 8 Mbit/s усуканата метална двойка и HDSL технологията за пренос в мрежата за достъп се заменят с влакнесто-оптична връзка. Тук следва да се посочи, че обичайна практика е историческото и алтернативните предприятия, предоставящи линии под наем на дребно със скорости над 8 Mbit/s да изграждат необходимата оптична свързаност при възникване на конкретно търсене. В тази връзка на първи кръг анализ на пазара на линии под наем на дребно КРС е изследвала влиянието на строителните разходи за разполагането на нови влакнесто-оптични кабели и е отчела наложеното задължение на историческото предприятие БТК за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (канална мрежа). Чрез това задължение за достъп се дава възможност на алтернативните предприятия да изграждат собствени влакнесто-оптични мрежи за достъп, като по този начин стават по-малко зависими от мрежата на историческото предприятие. По този начин на конкурентите на БТК на пазара на линии под наем на дребно са осигурени равнопоставени условия с тези на историческото предприятие по отношение изграждането на влакнесто-оптични мрежи за достъп. КРС е заключила, че разходите и необходимият срок за полагане на влакнесто-оптични кабели в каналната мрежа на БТК с оглед достигане до крайните ползватели и предоставяне на линии под наем на дребно със скорости по-високи от 8 Mbit/s, не могат да бъдат считани за ограничаващо условие за прекъсване на веригата на взаимозаменяемост на предлагането. При миграцията към линии под наем със скорости по-високи от 8 Mbit/s също така е необходима замяната на крайните устройства – HDSL модемите се заменят с медийни конвертори, като цената на последните е от порядъка на около 250 евро, поради което тази инвестиция не може да се приеме като ограничително условие.

На втория кръг на анализ КРС констатира, че данните за разходите при миграция към линии под наем с по-високи скорости, посочени по-горе, са актуални и за периода на анализа на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено

местоположение. Тази тенденция се запазва и през разглеждания период след втория кръг. Предвид разширяването на обхвата на продуктите и услугите, включени на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение на втория кръг анализи на съответните пазари, КРС изследва необходимите инвестиции в мрежата за мигриране към „MAN достъп” с по-високи скорости. В съответствие с наличната в КРС информация, MAN достъп се предоставя основно чрез оптична свързаност. Предвид това, че влакнесто-оптичната връзка осигурява достатъчно висок капацитет, при мигрирането към MAN достъп с по-високи скорости предприятието не следва да прави допълнителни разходи с цел да започне да предлага услуги за достъп с по-високи скорости. Единствените разходи се явяват в конфигурирането на връзката, но същите не могат да представляват ограничително условие за предлагането на MAN достъп с по-високи скорости. Мигрирането към по-високи скорости за MAN достъп, предоставян към момента със скорост под 8 Mbit/s, е свързано с посочените по-горе разходи, относими за линии под наем. И тук КРС отбелязва, че разходите за осигуряване на медийни конвертори не могат да се считат за ограничително условие за миграция към предоставяне на MAN достъп с по-високи скорости. Тези констатации са валидни и през разглеждания период след втория кръг анализи на съответните пазари.

Във връзка с изложеното, КРС счита, че е налице взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането на линии под наем на дребно и MAN достъп на дребно с различни скорости.

Заклучение

От анализа на взаимозаменяемостта на линии под наем на дребно и MAN достъп на дребно с различни скорости е видно, че същите не се различават съществено от гледна точка на предназначение и качество на услугата, както и от гледна точка на необходими инвестиции в мрежата.

На тази база КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между линиите под наем на дребно и MAN достъпа на дребно с различни скорости и същите могат да бъдат разглеждани като част от един и същи пазар на дребно на резервиран капацитет.

5.2. Определяне на географския обхват на дефинирания пазар на дребно на резервиран капацитет

Съгласно чл. 4, ал. 4 от Методиката, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни.

В съответствие с Насоките за пазарните анализи (т. 51) и чл. 10, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения се определя въз основа на два критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (транснационален).

При определяне на географския обхват на пазара комисията отчита степента на инфраструктурна конкуренция и може да вземе предвид и критерии, като: характеристики на търсенето и предлагането (предпочитание на ползвателите на национално или местно ниво, изградени мрежи, наличие на различаващи се търговски оферти и др.); брой и размер на предприятията, пазарните им дялове и тяхното изменение; цени и ценови различия.

Съгласно Насоките за пазарен анализ и Препоръката за съответните пазари на ЕК анализът относно географския обхват на пазара следва да стартира с определянето на географска единица, която да отговаря на следните условия: а) да е с подходящ размер, т.е. достатъчно малка, за да се избегнат значителни вариации на условията за конкуренция в рамките на всяка единица, но и достатъчно голяма, за да се избегне обременяващ и изискващ много ресурси микроанализ, който би могъл да доведе до разпокъсност на пазара, б) да отразява мрежовата инфраструктура на участниците на пазара и в) да има ясни и стабилни граници във времето.

Отчитайки действащото законодателство, КРС следва да определи дали са налице сходни конкурентни условия по отношение на търсенето и предлагането на услугите, попадащи в обхвата на определения продуктов пазар на територията на страната.

В предходния кръг на пазарен анализ, комисията определи съответния географски пазар като национален по своя обхват въз основа на критериите: покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи и наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги и заключението, че условията, при които се предоставят услугите от обхвата на продуктовия пазар са достатъчно хомогенни на национално ниво.

В настоящия анализ КРС извършва оценка на наличието на различия в конкурентните условия на територията на страната, отчитайки развитието на пазара и наличието на изградена инфраструктура, като взема предвид и характеристиките на услугите, които са част от пазара.

Както е изложено и в предходния пазарен анализ услугите, предлагани на този пазар, са насочени към покриване на определени специфични изисквания на големи бизнес клиенти (крайни ползватели), като осъществяване на основна и резервирана свързаност между отдалечени офиси с цел осъществяване на пренос на данни и/или на IP телефонен трафик, свързване и резервиране (backup) на центрове за данни и др. Обичайно големите бизнес клиенти осъществяват дейност в населени места, които се характеризират с концентрация на стопанска дейност, население, както и транспортни и логистични връзки. Такива населени места в България са центровете на административните области⁶³, определени в съответствие с утвърдената Класификация на териториалните единици за статистически цели ниво NUTS 3.

⁶³ В „Националната стратегия за регионално развитие (НСРП) за периода 2012 – 2022 г.“ е отбелязано, че: „По-благоприятно е общото социално-икономическо състояние в общините на средно големите градове,

КРС счита, че на този пазар е най-удачно от гледна точка на географския анализ да се определи географската единица на ниво административна област, като това е в съответствие с посоченото в Общата позиция на ОЕРЕС относно географските аспекти на пазарните анализи, че „съответната географска единица следва да е съвместима и с дефиницията на продуктивния пазар, по-специално по отношение на различията в предоставянето на електронни съобщителни услуги, свързани с определени сегменти на клиентите“⁶⁴. Определянето на географската единица въз основа на топологията на мрежата на участниците на пазара не е подходящ критерий в случая, тъй като освен че търсенето се концентрира в близост до административните центрове, предлагането на услуги на пазара се осъществява както от предприятия с изградени национални мрежи, така и от такива с локални по териториален обхват мрежи.

За целите на определянето на географския обхват на пазара на дребно на резервиран капацитет КРС изследва характеристиките на пазара от гледна точка на търсенето и предлагането с цел да определи доколко са налице сходни конкурентни условия, както следва:

- Характеристики на търсенето и предлагането на пазара на дребно

Както е посочено по-горе, търсенето на услугите за резервиран капацитет на дребно се генерира от бизнес клиенти, осъществяващи стопанска и/или търговска дейност, при които обемът и обхватът на дейността предполагат необходимост от специфични решения, свързани с обществените електронни услуги. Такива клиенти например са финансови предприятия – като банки, застрахователни предприятия и други финансови организации, както и държавни институции, които имат териториална мрежа от подразделения и клонове и се нуждаят от сигурна вътрешна мрежа за обмен на информация между тях. Но клиенти на пазара на услуги за резервиран капацитет могат да бъдат и нефинансови предприятия, осъществяващи стопанска и търговска дейност, в зависимост от вида и обхвата на тяхната дейност. В контекста на определяне на географски пазар, разпределението на потенциалните ползватели, както и на доставчиците на услугата на ниво административна област очертава характеристиките на търсенето и предлагането на определеното географско ниво.

В таблицата по-долу е представена информацията относно броя на предприятията по административни области за 2020 г., както и информацията относно общия брой на нефинансовите предприятия в България.

Таблица 7

предимно областни центрове, и прилежащите към тях урбанистични ареали, благодарение на по-добрите условия за предприемачество и бизнес и по-добрите условия в социалната сфера. В малките градове и техните общини, които не разполагат с по-значителен финансов и човешки потенциал, икономическите дейности са силно ограничени и се изчерпват със сферата на услугите и търговията.“;
<https://265obshtini.bg/news/68>

⁶⁴ Обща позиция на ОЕРЕС относно географските аспекти на пазарните анализи, т. 6.4.1., пар. 97.

Област	Брой активни предприятия, които имат изградени мрежи по области	Потенциално търсене на услугата - общ брой нефинансови предприятия по области
Благоевград	9	21 840
Бургас	14	30 974
Варна	15	33 529
Велико Търново	13	10 679
Видин	10	3 064
Враца	7	6 021
Габрово	10	6 024
Добрич	12	9 471
Кърджали	9	5 171
Кюстендил	7	6 136
Ловеч	8	5 639
Монтана	7	4 577
Пазарджик	13	11 331
Перник	9	5 500
Плевен	9	9 909
Пловдив	23	40 054
Разград	9	4 306
Русе	13	11 668
Силистра	10	3 994
Сливен	12	7 209
Смолян	9	5 291
София (столица)	34	123 095
София	14	9 967
Стара Загора	11	15 371
Търговище	10	4 133
Хасково	10	12 080
Шумен	11	7 125
Ямбол	8	5 523

Забележка: Данните относно броя на нефинансовите предприятия по области са от проучване на Института за пазарна икономика (265 истории за икономика)⁶⁵. Към момента на изготвяне на анализа последните актуални данни за броя на нефинансовите предприятия на ниво административна за област (NUTS 3) са за 2019 г.

Източник: Данни, подадени в КРС, данни от проучване на Института за пазарна икономика

Представените, в таблицата по-горе, данни относно броя на нефинансовите предприятия по области имат за цел да представят общата структурата на разпределение на бизнес единиците в България, като се има предвид, че не всички нефинансови предприятия са клиенти на пазара на предоставяне на резервиран капацитет.

От представената информация е видно, че най-голям брой нефинансови предприятия са концентрирани в административните области с големите градове в България, а именно: област София (столица) – 29,3% от предприятията, област Пловдив

⁶⁵ <https://265obshtini.bg/map/152>

– 9,5%, област Варна – 8,0% и област Бургас – 7,4%. Съответно в тези области има най-много доставчици, които да посрещнат търсенето – в област София (столица) има 34 активни предприятия с изградени мрежи, следвана от област Пловдив – с 23 доставчика на услуги, Бургас и Варна – съответно с 14 и 15 доставчика, т.е. като цяло броят на доставчиците по административни области отразява териториалното разпределение на потенциалните ползватели на услугата.

- Търговски оферти и ценови различия на пазара на дребно

Отличителна характеристика на услугите за резервиран капацитет на дребно е, че те се предлагат като техническо решение, което се реализира конкретно за нуждите на съответен бизнес клиент. Т.е. тъй като офертите са индивидуални за всеки клиент, и част от клиентите може да изискват и свързване на национално ниво, е невъзможно да се разграничат и сравнят търговски оферти и цени на регионален или териториален принцип.

Друга характерна особеност при търсенето на електронни съобщителни услуги от страна на големите клиенти на пазара на дребно на услуги за резервиран капацитет, е че те се нуждаят от свързаност на обекти (офиси, банкови клонове) в различни населени места, което предполага необходимост от реализиране на услугата на национално ниво.

Покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи

В т. 4. “Развитие на националната инфраструктура“ е представено описание на развитието на инфраструктурата на предприятията, предоставящи услугите, включени в обхвата на пазара. Посочено е, че предприятията, участници на разглеждания пазар, продължават да увеличават покритието на своите мрежи, като във всяка област има поне седем предприятия, които предоставят услуги (на дребно или на едро), включени в разглеждания пазар. Видно от разпределението на броя на предприятията по области изградените мрежи за предоставяне на услуги за резервиран капацитет следват потенциалното търсене на услугата.

Наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги

В съответствие с разпоредбите на ЗЕС, предприятията, имащи намерения да стартират дейност по предоставяне на обществени електронни съобщения чрез услугата „линии под наем“ и услугата „MAN достъп“, са задължени да подадат уведомление до КРС за осъществяване на дейността на територията на България и това изискване е валидно за всички предприятия в страната. В тази връзка КРС отчита, че по отношение на предоставянето на услугите, обект на настоящия анализ, няма специфични административни, законови или регулаторни различия, които да създават различни регионални условия за предоставяне на услугите и да обуславят необходимост от определянето на отделни географски пазари.

Въз основа на анализа на конкурентните условия на разглеждания пазар на дребно на резервиран капацитет, както по отношение на териториалното покритие на обществените електронни съобщителни мрежи и наличието на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, КРС счита, че разглежданият пазар може да бъде определен като национален, обхващащ територията на Република България.

5.3. Заключение

КРС определя пазара на дребно на резервиран капацитет, който обхваща линии под наем и MAN достъп, предоставени на дребно.

Географският обхват на пазара е територията на Република България.

В допълнение КРС подчертава, че разглежда обхвата на пазара на дребно на резервиран капацитет единствено с оглед дефиниране на вертикално свързания пазар на едро. КРС не цели определяне на пазар на дребно на резервиран капацитет за целите на *ex ante* регулирането.

6. Състояние, анализ и оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г. при липса на регулация на свързания пазар на едро

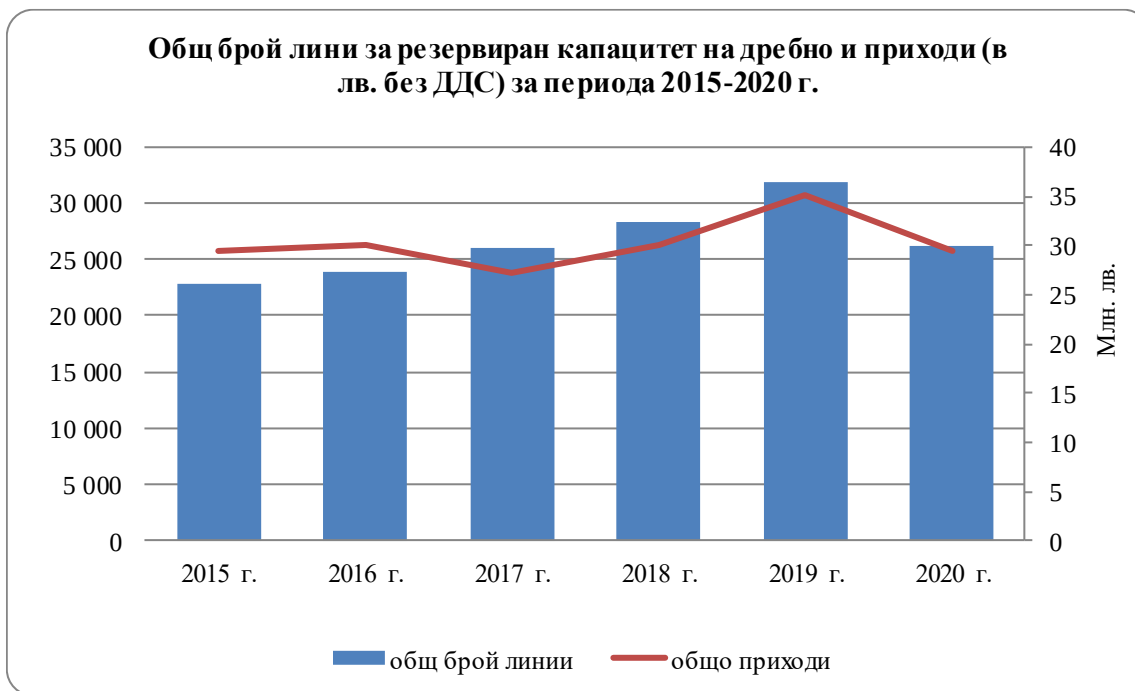
В предходния кръг на анализ на пазара, КРС стигна до заключението, че пазарът на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение (съгласно Препоръката за съответните пазари от 2014 г.), при липса на регулация на свързания пазар на едро, се характеризира с устойчива във времето конкуренция, която ще се запази в перспектива в периода, обхванат от анализа. Взимайки предвид тези заключения и в резултат на изводите от извършения анализ на вертикално свързания пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, с Решение на КРС № 412/11.08.2016 г. регулаторът отмени специфичните задължения на историческото предприятие БТК. В настоящия анализ е изследвано дали вследствие на отмяната на задълженията на историческото предприятие е настъпило увреждане на конкуренцията на пазара на дребно на резервиран капацитет или са налице предпоставки за това в бъдещия период, обхванат от анализа.

В обхвата на пазара на резервиран капацитет на дребно не са настъпили изменения спрямо предходния кръг на анализ по отношение на продуктите и услугите, които се включват в него. Това са продукти и услуги, предназначени за големи бизнес ползватели, чиито функционални характеристики и ниво на качеството на обслужване са приспособени към нуждите им. При определянето на обхвата на пазара на дребно на резервиран капацитет (т. 5 от настоящия раздел), КРС доказва, че е налице взаимозаменяемост между линиите под наем (традиционни и алтернативни) и MAN достъпа на дребно в степен, достатъчна, за да се направи заключение, че тези услуги попадат в обхвата на един и същи продуктов пазар.

С оглед изготвяне на оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно на резервиран капацитет, в настоящата точка КРС представя състоянието и развитието на пазара в периода 2015-2020 г. и анализира структурата и динамиката на конкуренцията при липса на регулация на вертикално свързания пазар на едро. В обхвата на анализа са включени факторите, които най-пълно описват конкурентните условия, а именно брой и развитие на участниците на пазара, пазарни дялове и тяхното разпределение, достъп до инфраструктура и развитие на цените на дефинирания пазар на дребно.

6.1. Състояние на пазара на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г.

Броят на линиите за резервиран капацитет на дребно и реализираните приходи за периода 2015-2020 г. са представени на фигура 3 по-долу.

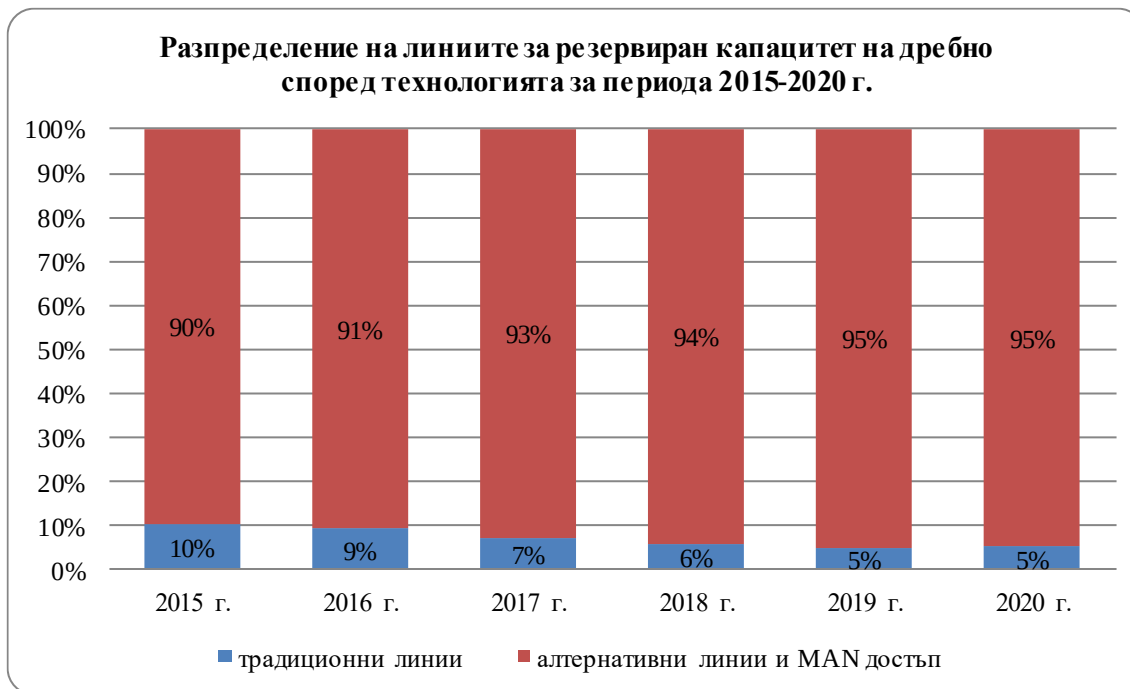
Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 3

В рамките на изследвания период 2015-2020 г. се наблюдава ръст в броя отдадени линии за резервиран капацитет на дребно с 15,6%, а обемът на реализираните приходи през 2020 г. остава без съществено изменение спрямо този през 2015 г., като се отчита минимален спад от 0,3% за 6-годишния период. Броят линии достига 26,3 хил. към 31.12.2020 г., а приходите – почти 30 млн. лв. Видно от представените на графиката данни, броят на линиите и приходите достигат своя пик в рамките на изследвания период през 2019 г., след което бележат рязък спад през 2020 г., като той е съответно 17,4% при линиите и 16,4% при реализираните приходи от тях. Това отрицателно изменение през последната година се дължи основно на намаляването в броя на бизнес клиентите със 17,2%, както и на нуждите им за свързаност, в резултат от противоепидемичните мерки за ограничаване разпространението на COVID-19, поради което част от активните през предходните години линии са закрити.

През разглеждания период посоката на изменение в приходите почти изцяло следва тази на броя на линиите, независимо, че темпът на изменението не е сходен. Съотношението между традиционните и алтернативните линии под наем, заедно с линиите за MAN достъп, рефлектира върху общите реализирани приходи и съответно върху темпа на изменението им, поради разликата в цените на посочените видове линии. На следващата графика е представено разпределението на традиционните линии и броят

на алтернативните линии под наем и линиите за MAN достъп в общия обем на пазара за периода 2015-2020 г.

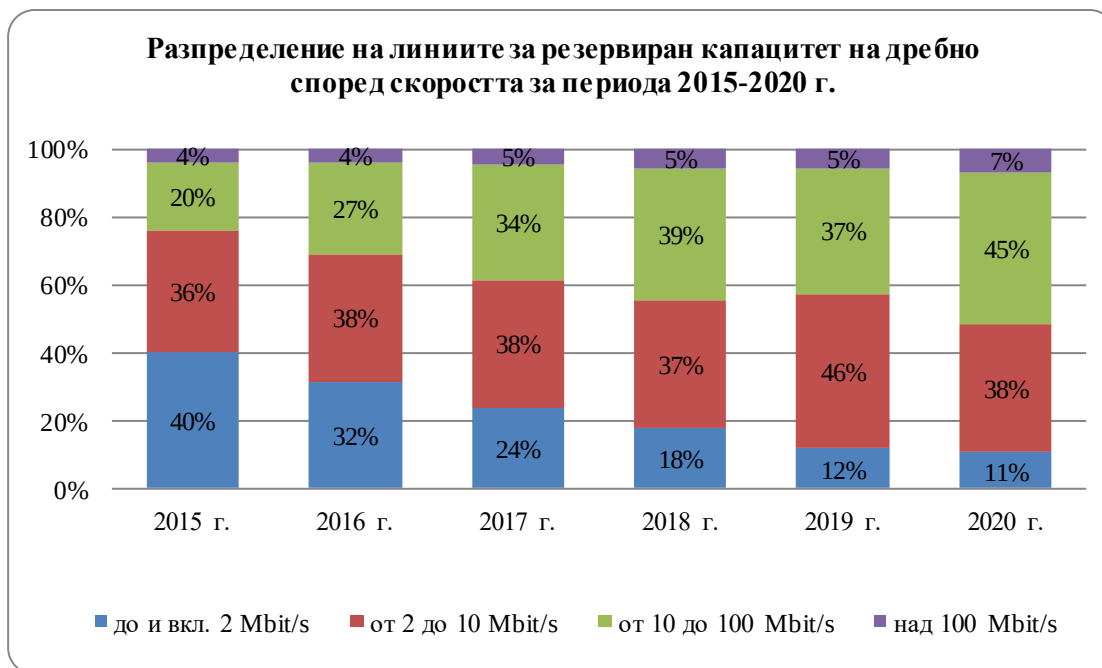
Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 4

През изследвания период, дялът на традиционните линии в общия брой отдадени линии на дребно намалява с 5 процентни пункта (фигура 4), а в абсолютно изражение - с над 40% до 1,4 хил. Обратно е изменението в общия брой на отдадените алтернативни линии и линии за MAN достъп – той нараства с 22% в абсолютни стойности, като достига почти 25 хил. към края на 2020 г. Този ръст както в броя, така и в относителния дял на отдадените алтернативни линии и линии за MAN достъп потвърждава направеното заключение в рамките на предходните два пазарни анализа във връзка с тенденцията на миграция от традиционни към алтернативни и MAN линии, като регулаторът очаква тази тенденция да продължи и в обхванатия в перспектива период от настоящия анализ.

Независимо от наблюдавания ръст в общия брой линии за резервиран капацитет на дребно и на нарастващия общ дял на алтернативните и линиите за MAN достъп в него, двата изследвани критерия (брой и приходи) следват почти една и съща посока на развитие, въпреки очакванията на регулатора, изразени в предходния кръг на анализ, те да се разминават. Това се обуславя от нарастващия дял на линиите с по-голям капацитет в общия брой линии на дребно, при които средният приход от линия е значително по-висок, което компенсира намаляването на дела на приходите от традиционни линии под наем.

Направеното заключение в рамките на предходните два кръга във връзка с преориентирането на ползвателите от линии с по-нисък към такива с по-висок капацитет, се потвърждава и от данните, представени на фигура 5 по-долу.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 5

Видно от данните, представени на фигура 5, за периода 2015-2020 г. относителният дял на линиите на дребно със скорости над 2 Mbit/s нараства с 30 процентни пункта в общия обем на пазара на резервиран капацитет на дребно. За разглеждания период най-голям ръст в относително изражение се отчита при линиите на дребно с капацитет от 10 до и вкл. 100 Mbit/s – с почти 25 процентни пункта. Увеличава се и дялът на линиите с капацитет над 100 Mbit/s, които към края на 2020 г. заемат дял от 7% в общия брой линии на пазара на резервиран капацитет. В абсолютни стойности броят на линиите с капацитет от 10 до и вкл. 100 Mbit/s нараства над 2 пъти спрямо началото на разглеждания период, достигайки почти 11,8 хиляди, а линиите с капацитет над 100 Mbit/s нарастват за същия период два пъти, достигайки почти 2 хиляди. Този ръст се обуславя от технологичното развитие на пазара, вследствие на необходимостта на бизнес ползвателите от по-широка честотна лента, произтичаща от разширяване на дейността им и от появата на нови и изискващи по-голям ресурс приложения.

С оглед на гореизложеното, КРС е извела няколко тенденции, които счита, че ще се запазят в бъдещия период, обхванат от настоящия анализ, а именно:

- Броят на линиите на пазара на резервиран капацитет на дребно ще продължи да нараства, независимо от отчетения спад през последната година от анализирания период;
- Реализираните приходи също ще нарастват, но с по-нисък темп спрямо темпа на изменение в броя на линиите, вследствие на разликата в ценовите равнища между различните технологии и скорости и нарастване дела на линиите за MAN достъп с по-голям капацитет в общия брой отдадени линии на пазара на дребно;
- Ще продължи наблюдаваната в предходните два кръга на пазарен анализ миграция от традиционни към алтернативни линии и към линии за MAN достъп,

които поддържат като цяло по-високи скорости и се предоставят на значително по-ниски цени спрямо традиционните;

- Заключение, направено в рамките на предходните два кръга на пазарен анализ, за преориентиране на ползвателите от линии с по-ниски към такива с по-високи скорости ще е валидно и за периода, обхванат в перспектива от настоящия анализ.

6.2. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г. при липса на регулация на свързания пазар на едро

Към 31.12.2020 г. броят на предприятията, предоставящи услуги за висококачествен достъп на дребно, достига 37, като през 2020 г. спрямо началото на разглеждания период са навлезли 12 нови предприятия. Само за последната година те са 5, които към края на 2020 г. притежават общ пазарен дял от 0,1% на база брой линии и 0,1% на база приходи. Навлизането на нови участници на пазара е вследствие както на продължаващия процес на миграция на крайните бизнес ползватели от традиционни линии под наем към алтернативни услуги за предоставяне на резервиран капацитет, които им осигуряват по-голяма гъвкавост, по-високи скорости и относително по-ниски цени, така и на динамиката в развитието на тези услуги. Това от своя страна продължава да предопределя привлекателността на алтернативните услуги за предоставяне на резервиран капацитет за потенциалните и съществуващи доставчици, като регулаторът счита, че тази посока на развитие ще се запази в бъдещия период, обхванат от пазарния анализ.

Друг фактор за развитието на конкуренцията на пазара, който КРС изследва, е изменението в броя на линиите и приходите от услугите за предоставяне на резервиран капацитет на участниците на този пазар. Анализът му показва какъв е потенциалът за развитие не само на новонавлезлите, но и на съществуващите предприятия на изследвания пазар. От всички предприятия (37), осъществяващи дейност на пазара на резервиран капацитет през 2020 г., над половината – 25, отбелязват ръст в броя предоставени линии⁶⁶, а 21 и в приходите от тях спрямо началото на анализирания период, като ръстът при някои е между 2 и 7 пъти в броя линии и между 3 и 12 пъти в приходите. За същия период историческото предприятие отбелязва спад както по отношение на броя линии с 35%, така и по отношение на приходите от тях – с 50%. Налице са и конкурентни на БТК предприятия, които също отбелязват спад в двата разглеждани показателя, като сумарно общият брой отпаднали линии представлява едва 1,2% от всички отдадени линии през 2020 г., а приходите – 9% от общите реализирани приходи, което на фона на спада в нуждите за свързаност на бизнес клиентите през 2020 г., вследствие на наложените мерки за ограничаване разпространението на COVID-19, може да се приеме, че е пренебрежимо малко, за да се отчете като недостатък за потенциала за развитие на пазара и предприятията, осъществяващи дейност на него.

За периода от 2015 г. до 2020 г. е налице и ръст в предоставения брой линии на дребно от конкурентните на БТК предприятия от над 2 пъти и 1,7 пъти в реализираните

⁶⁶ Към този брой са включени и новонавлезлите предприятия на пазара на резервиран капацитет на дребно през 2020 г. спрямо 2015 г.

приходи от тях. Това е индикация, че позициите на историческото предприятие на този пазар продължават да отслабват и то постепенно губи конкурентни предимства и установената през годините търговска репутация сред ползвателите на дребно.

КРС поддържа позицията си от предходния кръг на анализ, че отчетеният положителен баланс в изменението на броя отдадени линии и реализираните приходи от болшинството от предприятията, осъществяващи дейност на пазара на дребно на резервиран капацитет от една страна, и наблюдаваният спад в същите индикатори по отношение на историческото предприятие от друга, са признаци за наличие на устойчива конкуренция на изследвания пазар.

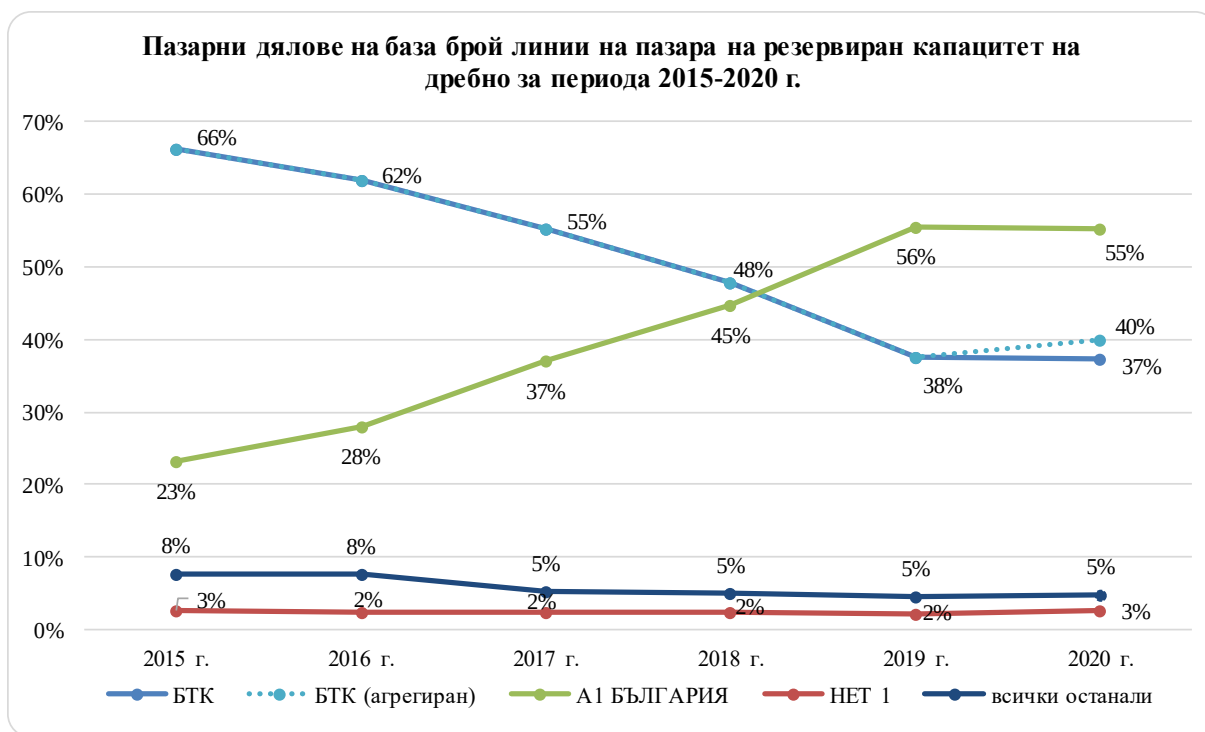
За показател за тенденциите на пазара служат и пазарните дялове и тяхната динамика в определен времеви период. При изчисляването на пазарните дялове, КРС е използвала подадената от предприятията информация както по отношение на броя линии, така и по отношение на реализираните приходи от тях за периода 2015-2020 г.

На следващите фигури са представени пазарните дялове на историческото предприятие БТК (включително на предприятията, участници на разглеждания пазар, върху които историческото предприятие придобива контрол през 2021 г., а именно "Нет 1" ЕООД⁶⁷, "Комнет София" ЕАД⁶⁸ и „Нетуоркс - България“ ЕООД⁶⁹), на основния му конкурент А1, както и общите пазарни дялове на останалите участници на пазара на резервиран капацитет на дребно, изчислени на база брой отдадени линии и приходи за периода 2015-2020 г. За целите на анализа КРС представя както индивидуалните пазарни дялове на всяко от посочените предприятия за съответния период, така и агрегирания дял на БТК за 2020 г. с оглед на това въз основа на исторически данни да се оцени развитието му в перспектива. През 2020 г. на пазара на дребно на резервиран капацитет освен историческото предприятие, осъществяват дейност още 36 предприятия, представени в т. 3 от настоящия раздел.

⁶⁷ БТК е едноличен собственик на капитала на „Нет 1“ ЕООД от 28.05.2021 г.

⁶⁸ БТК е едноличен собственик на капитала на „Комнет София“ ЕАД от 11.05.2021 г.

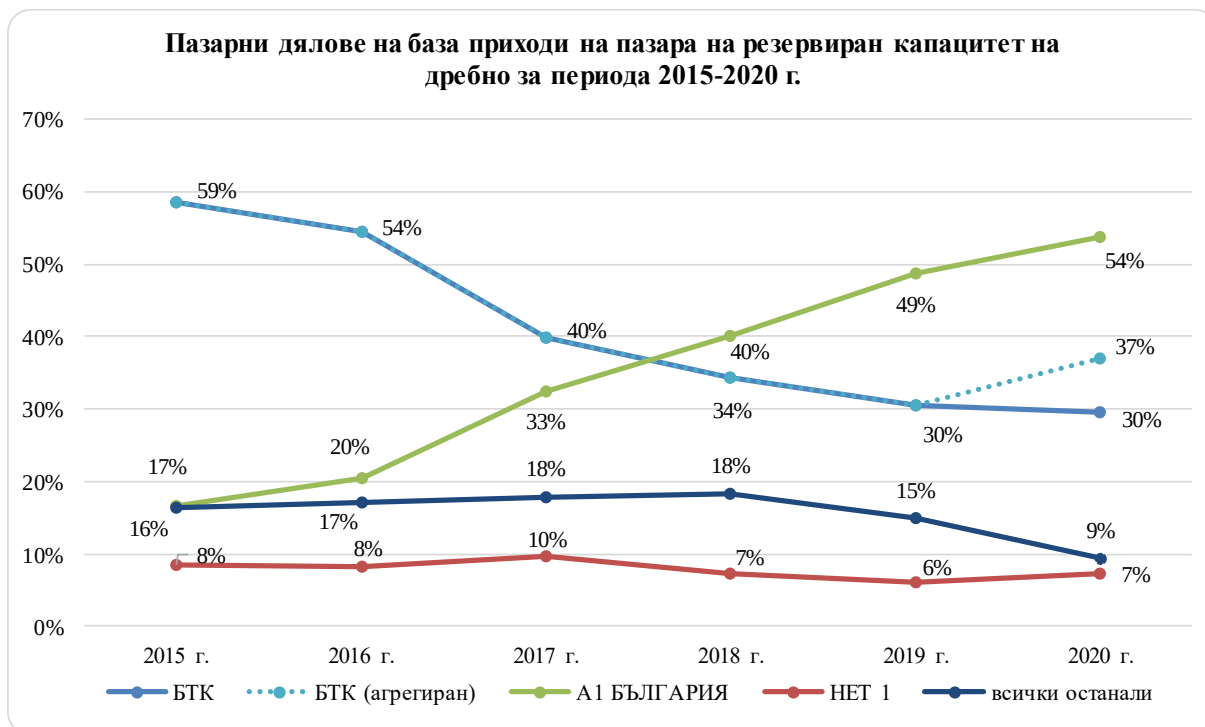
⁶⁹ С Решение № 690 от 01.07.2021 г. Комисията за защита на конкуренцията разреши придобиването от страна на БТК на пряк едноличен контрол върху „Нетуоркс-България“ ЕООД.

Забележка: Индивидуалните дялове на „Комнет София“ ЕАД и „Нетуоркс-България“ ЕООД не са представени на графиката, тъй като за разглеждания период не надвишават 0,08% на база брой линии.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 6

Забележка: Индивидуалните дялове на „Комнет София“ ЕАД и „Нетуоркс-България“ ЕООД не са представени на графиката, тъй като за разглеждания период не надвишават 0,3% на база приходи.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 7

В предходния кръг на анализ беше направено обосновано предположение от регулатора за устойчивия характер на тенденцията на спад в пазарните дялове на историческото предприятие, което беше оправдано в рамките на изследвания в настоящия анализ период.

Видно от фигура 6 и фигура 7, за посочения 6-годишен период, относителният дял на историческото предприятие намалява с по 29 процентни пункта както на база брой линии, така и на база приходи, като достига съответно 37% и 30%. В резултат от придобития от страна на БТК контрол върху трима от участниците на съответния пазар на дребно, посочени по-горе, КРС е представила развитието и на агрегирания пазарен дял на историческото предприятие, включващ дяловете на трите придобити предприятия. Видно от представените на двете графики данни, агрегираният дял на БТК на база брой линии е 40% като спадът, който се отчита спрямо началото на разглеждания период е 26 процентни пункта. На база приходи дялът на БТК достига 37%, като отчита спад спрямо 2015 г. от 22 процентни пункта.

За разглеждания период се наблюдава преразпределяне на дяловете на основните участници на този пазар – БТК и А1. Позициите на последното се засилват значително, като през 2018 г. дялът му изпреварва този на БТК по брой линии, а през 2019 г. и по приходи и в края на отчетния период то заема челни позиции и по двата показателя. Към 31.12.2020 г. А1 притежава дял на база брой линии на дребно от 55%, който е почти 18 процентни пункта над самостоятелния дял на БТК и 15 процентни пункта над агрегирания. По отношение на приходите, отчетената разлика между дяловете на двете предприятия през 2020 г. е още по-съществена. Дялът на основния конкурент А1 превишава с 24 процентни пункта самостоятелния дял на БТК и с почти 17 процентни пункта агрегирания.

По отношение на останалите участници на пазара, темпът на изменение в дяловете на база брой линии остава относително стабилен без съществени флукутации, а при дяловете на база приходи се наблюдава темп на ръст с по-малко от 1 процентен пункт на годишна база до 2018 г., и рязък спад от 9 процентни пункта през последните три години от разглеждания период.

Съгласно чл. 29, ал. 2 от Методиката, ако при анализа на динамиката на изменението на пазарните дялове на предприятията на разглеждания пазар се установи, че предприятие има голям пазарен дял без съществени изменения през разглеждания период, се счита, че предприятието може да има значително въздействие върху съответния пазар. В същото време фактът, че пазарните дялове на предприятието, което се е възползвало от значителна пазарна сила, запазват тенденцията си на спад, може да послужи за доказателство, че пазарът продължава да бъде конкурентен. Пазарният дял на А1 на база брой линии е над 50% през 2020 г., но предприятието заема челната позиция едва в края на отчетния период, като дялът му бързо нараства в периода, обхванат от анализа. Заемането на значителен пазарен дял от страна на едно или няколко конкурентни предприятия, в допълнение към отчетения устойчив спад в дяловете на

БТК, което в предходните анализирани периоди притежаваше съществени позиции на пазара, може да се приеме за индикация, че пазарната структура на разглеждания пазар е конкурентна.

При оценка на състоянието на конкуренцията на пазара на дребно, освен пазарните дялове, КРС изследва и дали са налице препятствия за навлизане и разширяване на пазара от гледна точка на необходима инфраструктура за предоставяне на услугите на дребно. В предходния кръг на анализ КРС разгледа какво е значението на изградената традиционна инфраструктура на БТК за предприятията, предоставящи услуги на този пазар и за онези, които имат намерение да навлязат на него. Регулаторът доказва, че обхватът и големината на традиционната инфраструктура губят значението си във времето, в резултат на възникналите още в периода на първи кръг значителни структурни промени по отношение на мрежите и използваните технологии за предоставяне на услуги на дребно. В настоящия кръг на анализ тези заключения продължават да са валидни. Развитието на алтернативните технологии за предоставяне на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г. продължава да се задълбочава, което е следствие от наличието на разгърнати оптични мрежи. Както е посочено в т. 4 „Развитие на националната инфраструктура“ по-горе, предприятията продължават да увеличават покритието на своите оптични мрежи и мрежите за достъп, като според представените в КРС данни през 2020 г., във всички 28 административни области на страната има точки на присъствие на най-малко 7 предприятия, предоставящи услуги за резервиран капацитет. Историческото предприятие, както и две конкурентни предприятия (..... (Търговска тайна) и(Търговска тайна)) имат присъствие във всички 28 административни области в страната през 2020 г., следвани от (Търговска тайна) – в 27 и (Търговска тайна) – в 26. Съгласно данните, представени в таблица 3 от т. 4 „Развитие на националната инфраструктура“, в 25 области в страната има изградени мрежи на предприятия, които са потенциални участници на разглеждания пазар. Тези предприятия биха могли за относително кратък период от време и без значителни разходи за изграждане на необходимата инфраструктура да навлязат на пазара на резервиран капацитет. Това, че съществува инфраструктура, която потенциално може да се използва за предоставяне на резервиран капацитет, в допълнение към наличието на 12 новонавлезли предприятия на пазара на дребно за анализирания период, води до заключение за отслабване на бариерите за навлизане и разширяване на пазара.

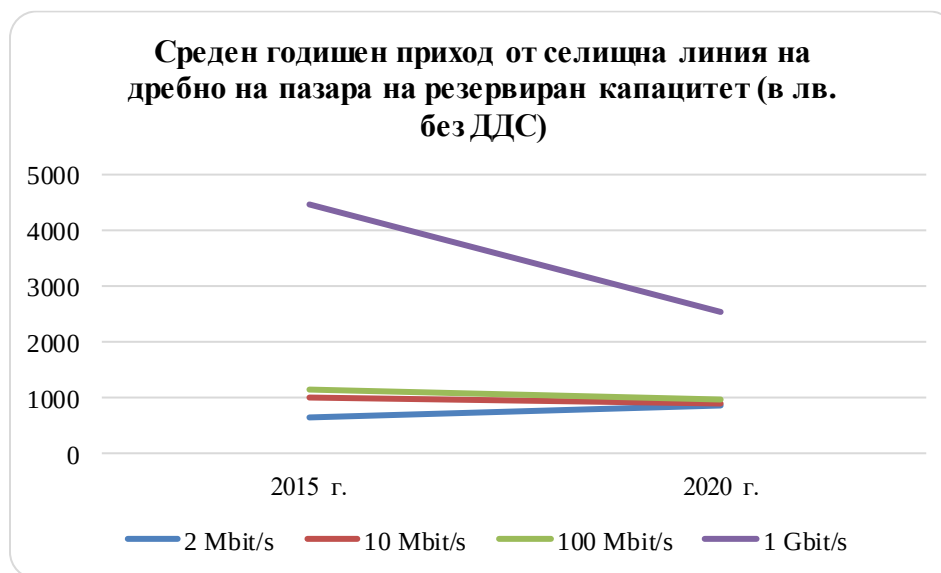
Предпоставка за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия на пазара на резервиран капацитет е достъпът до подземна канална мрежа, доколкото тя се отнася до изграждане на мрежата за достъп като част от мрежовата инфраструктура за предоставяне на услугата. За предоставянето на отделни услуги на този пазар каналната мрежа представлява мрежов компонент, който технически не може да бъде възпроизведен или възпроизвеждането му е съпътствано с високи разходи, които правят процеса нерентабилен за конкурентните предприятия. Със свое Решение № 235/18.06.2019 г., КРС отмени всички наложени задължения на БТК на пазара на локален достъп в определено местоположение, включително задължението за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), вследствие от извършен пазарен анализ, с който е доказано, че на този пазар е установено, че не е налице предприятие, което да има възможност да действа независимо от своите конкуренти и крайни ползватели. С приетия през 2018 г. Закон за електронните съобщителни мрежи и

физическа инфраструктура (ЗЕСМФИ), с който в националното законодателство е транспонирана Директива 2014/61/ЕС, се осигури достъп до пасивна инфраструктура на всички предприятия. В този смисъл, КРС счита, че достъпът до подземна канална мрежа не представлява непреодолима бариера за навлизане и разширяване на пазара на резервиран капацитет.

Не на последно място, в тази част от анализа КРС определя дали тенденциите в ценовите равнища при предоставяне на услуги за резервиран капацитет на дребно, установени в предходния кръг на пазарен анализ, са се запазили в рамките на разглеждания период и ще продължат в рамките на бъдещия период, обхванат от анализа. Както вече беше отбелязано в т. 5.1.1. от настоящия раздел, КРС изследва средния годишен приход от линия с определена скорост, като прави уточнение, че той е в пряка зависимост от цената, на която се предоставя тази линия и в този смисъл представените данни са достатъчно качествени (точни), за да отразят реалните тенденции в ценовите равнища на отделните категории изследвани услуги през съответната година.

За целите на анализа КРС изчислява средния приход от линия като частно между годишния приход от предоставяне на линии за висококачествен достъп на дребно и броя на отдадените линии за всяка скорост. При предоставянето на услугите за резервиран капацитет са налице множество фактори, които се отразяват върху общото равнище на прихода от линия, в т.ч. на средния приход, като местоположение, капацитет, дължина на наетата линия, допълнителни разходи за въвеждане в експлоатация, както и такива, свързани с търсеното ниво на качество на обслужване (SLA). Изходната информация е изисквана от КРС от предприятията, отдавали линии под наем и MAN на дребно, с въпросници за отчет на дейността за съответната година. Следва да се отбележи, че всички участници на пазара на дребно на резервиран капацитет определят цените на предоставяните от тях услуги на базата на свободно търговско договаряне.

На следващата фигура е представен средният годишен приход за селищна линия за достъп до резервиран капацитет общо за пазара на дребно.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 8

На фигурата е представено изменението през 2020 г. спрямо 2015 г. на средния годишен приход от селищни линии на дребно със скорости от 2 Mbit/s, 10 Mbit/s, 100 Mbit/s и 1 Gbit/s⁷⁰, без значение от технологията. Ръст се наблюдава единствено по отношение на линиите със скорост от 2 Mbit/s – с 32% спрямо 2015 г. Наблюдаваният ръст при тази скорост е в пряка зависимост от съотношението между линиите под наем, които традиционно се предоставят на по-високи цени, и услугите за MAN достъп в общия брой предоставени линии на дребно. През 2020 г. делът на линиите под наем със скорости от 2 Mbit/s нараства с 14 процентни пункта спрямо 2015 г., като достига 18%. Нарастването на този дял води до относителен ръст в реализираните общи приходи, което рефлектира върху средния годишен приход от линия, без да се отчита използваната технология. Средните приходи на останалите представени на графиката скорости намаляват за разглеждания период съответно с 12% за линии със скорости от 10 Mbit/s, 17% за скорости от 100 Mbit/s и 43% за скорости от 1 Gbit/s. Цените при предоставяне на услугите на този пазар се договарят индивидуално, като се отчитат споменатите вече фактори, които оказват влияние върху формирането им. В общия случай, наличието на конкурентен пазар стимулира ползвателите на услуги на този пазар да търсят и да договарят по-ниски цени. Видно от изменението на средния приход от линия на пазара на дребно на резервиран капацитет, представен на фигура 8, такова намаляване на цената е налице за всички скорости, които са най-често използвани през 2020 г. и са в съответствие с наблюдаваните тенденции на преориентиране към високоскоростни линии.

Отчитайки промяната в търсенето и предлагането на различните технологии – традиционни, алтернативни линии под наем и линии за MAN достъп, както и спада в равнището на средните приходи от линия за по-високите скорости, към които е насочено търсенето на услугата, КРС поддържа позицията си от предходния кръг на анализ, че цените на предоставяните услуги се адаптират според промените в тези основни пазарни елементи, като това е индикатор, че на пазара няма участник, който да е в позиция да оказва съществено влияние върху тях. В резултат на това, регулаторът счита, че пазарът се характеризира с добре функционираща конкурентна среда, която ще се запази и в бъдещия период, обхванат от анализа.

Изложените в анализа причини по отношение на намаляващото значение на традиционната инфраструктура на историческото предприятие и съответно увеличаване на покритието на национално ниво на оптичните мрежи на предприятията, наличието на национално законодателство, което улеснява и стимулира изграждането на електронни съобщителни мрежи, развитието на технологиите, провокиращо търсене на линии с по-високи скорости, навлизането на нови предприятия, динамиката в развитието и разпределението на пазарните дялове на БТК и на алтернативните предприятия и наблюдаваният процес на намаляване на цените, доказват, че в периода след

⁷⁰ С оглед отразяване тенденциите на миграция към линии с по-висока скорост, наблюдавани през анализирания период, регулаторът е представил и изменението на средния годишен приход на линиите от 1 Gbit/s, които през 2020 г. обхващат 6% от всички селищни линии на пазара на дребно на резервиран капацитет.

дерегулирането на съответния пазар на едро с Решение на КРС № 412/11.08.2016 г., конкурентната среда на пазара на дребно на резервиран капацитет продължава да е достатъчно устойчива и ефективна. Регулаторът счита, че тази среда ще се запази и в бъдещия период, обхванат от анализа.

Видно от анализа, направен по-горе, на пазара на дребно на резервиран капацитет в България, не е налице предприятие, което самостоятелно да има поведение до съществена степен независимо от конкуренти, клиенти и крайни ползватели. Съгласно чл. 154, ал. 2 от ЗЕС, ефективна конкуренция на съответен пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар. За да пристъпи регулаторът към изследване на потенциално наличие на съвместно значително въздействие върху пазара обаче, следва да са налице условия, за които беше доказано, че не са изпълнени, а именно: предпоставки за увреждане на конкурентната среда в периода, обхванат от анализа; предприятия, участници на съответния пазар, които да притежават сходни и стабилни във времето пазарни дялове; и прозрачност и хомогенност на предоставяните услуги. Последните две условия не са изпълнени, поради спецификите на предоставяните услуги на този пазар, които се реализират конкретно за нуждите на съответния ползвател, в резултат на което цените им се договарят индивидуално с всеки клиент и не са публично достъпни.

Заклучение

Във връзка с гореизложеното, КРС стигна до заключението, че пазарът на резервиран капацитет на дребно, при липса на регулация на свързания пазар на едро, се характеризира с устойчива във времето конкуренция.

IV. Определяне, анализ и оценка на пазара на едро на резервиран капацитет

1. Определяне на продуктивния обхват на пазара на едро на резервиран капацитет

Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. описва входовете на едро за предоставяне на ширококолов път в определено местоположение, в това число и на продуктите за висококачествен достъп на пазара на резервиран капацитет на едро.

Съгласно т. 4.1.5 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г., пазарът на едро на резервиран капацитет трябва да включва терминиращите сегменти на линии под наем, осигуряващи резервиран капацитет. Терминиращият сегмент може да бъде дефиниран като частта на линия, осигуряваща свързаност „точка към точка“ между помещението на крайния ползвател и най-близката централа. Точната дефиниция на пазара обаче трябва да се определи въз основа на характеристиките на предоставяните услуги, а не на база на технологичните детайли. При очертаването на границите на пазара на едро на резервиран капацитет могат да се вземат предвид различни фактори, като функционалността и предназначението на продуктите и развитието на цените във времето. В зависимост от мрежовата топология в дадена държава-членка, може да има резервирана свързаност по целия път между централата и клиента или трафикът може да бъде събран в агрегиращ комутатор и пренесен в централата чрез връзка за взаимно свързване, която осигурява възможност за свръхрезервиране. В тези случаи физическата връзка може да не е „резервирана“ по целия път, но все пак може да се различава от офертите на масовия пазар, когато доставчикът на услуги предлага „гарантирана“ честотна лента, строги параметри на качеството на услугата и гаранции за ниво на услугата. Когато има ограничено или не е предвидено свръхрезервиране, линиите от точка до агрегираща точка могат да представляват взаимозаменяеми услуги на линиите под наем от вида „точка-точка“.

В Разяснителната бележка се посочва, че Ethernet вероятно ще бъде преобладаващият интерфейс за терминиращи сегменти на линии под наем. Терминиращите сегменти на линии под наем с традиционни интерфейси все още могат да се считат за част от продуктивния пазар, при условие че се изпълнява теста за взаимозаменяемост. Тъй като търсенето на по-висока честотна лента се увеличава, вероятно ще има все по-голямо търсене на WDM линии под наем, тъй като линиите под наем със скорост от 1 Gbit/s или повече могат да бъдат по-ефективно свързани към основната транспортна оптична мрежа. Също така се посочва, че въз основа на подходящ анализ на взаимозаменяемостта тъмното влакно може да бъде включено в продуктивния обхват на пазара на резервиран капацитет при определени условия или в определени области.

Разяснителната бележка посочва характеристики на продуктите на пазара на едро на резервиран капацитет. Отличителните характеристики на линиите под наем включват способността им да осигурят резервирани и несподелени връзки и симетрични скорости. Освен това някои разширени качествени характеристики са от значение за продуктите на пазара на едро, като:

- гарантирана наличност на услугата и високо качество на обслужване при всички обстоятелства, включващи споразумения за ниво на обслужване (SLA),

непрекъсната поддръжка на услугата, кратко време за отстраняване на повреди и резервираност;

- управление на мрежата с високо качество, включваща пренос (бекхол), отразяващи се в скоростите на качване (upload), подходящи за употреба от бизнеса, и много нисък коефициент на споделяне;
- възможности за достъп в точка на мрежата, която се дефинира в съответствие с географската плътност и разпределението на бизнеса, а не на ползвателите на масовия пазар.

Във връзка с посоченото по-горе за целите на определяне на границите на пазара на едро на резервиран капацитет, КРС ще изследва наличието на взаимозаменяемост при търсенето и предлагането на всички продукти за достъп на едро, предлагани в България, в това число на терминиращи сегменти на линии под наем, MAN достъп на едро, необвързан достъп до абонатна линия, битстрийм достъп и тъмно влакно.

Според Разяснителната бележка магистралните сегменти на линии под наем трябва да бъдат изключени от пазара на едро на резервиран капацитет, тъй като обикновено се предоставят на конкурентна основа. Предвид това и с оглед на описанието на продуктите, които могат да се използват като вход на едро за предоставянето на продукти на дребно за резервиран капацитет, КРС счита, че пазар 2 следва да включва терминиращите сегменти на линии под наем. С Решение № 1954/27.09.2012 г. КРС е определила, че центровете на административни области в България се явяват граница между терминиращите и магистрални сегменти на линии под наем на едро. Съгласно дефиницията от първия кръг анализ на съответните пазари, за терминиращи сегменти могат да се считат линии под наем, предоставяни на едро, които са:

- селищни линии, при които и двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в едно и също населено място;
- междуселищни линии, при които едната от посочените от заявителя точки е разположена в някой от 27-те административни центрове на областите в Република България, като за административен център на София-област се счита град София, а другата точка – в друго населено място, което е разположено в областта, обслужвана от този административен център;
- междуселищни линии, при които двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в различни населени места, които се намират в рамките на една и съща административна област.

КРС поддържа направеното разграничение между терминиращи и магистрални сегменти на линии под наем, разгледано в приложението към Решение № 1954/2012 г.

На втория кръг анализ на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение беше установено, че (т. 1 от Раздел IV на приложението към Решение № 412/11.08.2016 г.) развитието и концентрирането на MAN мрежите в центровете на административни области отговаря на определената разграничителна точка между терминиращите и магистралните сегменти на линии под наем на едро. Концентрирането на MAN възлите в центровете на административни области се обяснява с концентрирането на голяма част от бизнес ползвателите в тези населени места. Предвид

това при изследването на взаимозаменяемостта на MAN достъпа бяха разгледани линиите за MAN достъп от помещение на ползвател до MAN възела на доставчика на услуга на едро в съответствие с дефинираните граници на пазара за терминиращи сегменти на линии под наем на едро.

В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г., предоставянето на терминиращи сегменти не е ограничено по отношение на технологията. Във връзка с посоченото, в този раздел ще бъде анализирано наличието на взаимозаменяемост при търсенето и предлагането на терминиращите сегменти на линии под наем на едро и на други продукти за достъп на едро, които отговарят на изискванията, описани по-горе и могат да се използват за предоставянето на резервиран капацитет на дребно, от гледна точка на скорост и използвана технология.

С оглед гореизложеното при определянето на обхвата на пазара на едро на резервиран капацитет КРС изследва:

- ✓ Дали е налице взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем на едро и MAN достъпа на едро чрез свързаност от вида „точка много точки“;
- ✓ Дали е налице взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем на едро и необвързания достъп до абонатна линия (включително физически и виртуален достъп до абонатна линия);
- ✓ Дали е налице взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и битстрийм достъпа (включително FTTx битстрийм достъп);
- ✓ Дали е налице взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и предоставянето на тъмно влакно;
- ✓ Дали е налице взаимозаменяемост между продуктите за резервиран капацитет на едро с различни скорости.

1.1. Взаимозаменяемост при търсенето и предлагането

Предвид посоченото в Раздел IV, т.1, в анализа на взаимозаменяемостта ще бъдат разгледани всички продукти за достъп на едро, които могат да се използват за предоставянето на резервиран капацитет на дребно. Следователно КРС, отчитайки продуктите или услугите, които са достатъчно взаимозаменяеми на базата на обективни характеристики, цени и предназначение, анализира условията на взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и на предлагането, като приложи така наречения „тест на хипотетичния монополист“ за изследване на поведението на ползвателите и доставчиците на електронни съобщителни мрежи и/или услуги при наличие на относително малко, но трайно увеличение на цената на даден продукт (SSNIP тест).

1.1.1. Взаимозаменяемост между терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро чрез свързаност от вида „точка към много точки“

Взаимозаменяемост при търсенето

Съгласно дефиницията на терминиращи сегменти на линии под наем на едро (Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС) същите включват „всички линии под наем на едро, независимо от използваната технология, при които: (1) една от крайните точки е разположена в рамките на някой от 27-те административни областни центрове, а другата точка е разположена в населено място, което се намира в рамките на административната област, обслужвана от този център; (2) и двете крайни точки са разположени в рамките на областен център или друго населено място (селищни линии под наем); (3) и двете крайни точки са разположени в различни населени места, намиращи се в една и съща административна област. Дефиницията на терминиращите сегменти на линии под наем на едро обхваща и алтернативните линии под наем на едро, реализирани в Ethernet мрежи и осигуряващи свързаност от вида „точка към точка”. В анализа на взаимозаменяемостта при търсенето между традиционни и алтернативни линии под наем в първи кръг на анализ на съответния пазар КРС е изследвала разпределението на терминиращите сегменти на линии под наем по технология и миграцията от традиционни към алтернативни линии под наем. Въз основа на констатациите от анализа на взаимозаменяемостта при търсенето на пазара на линии под наем на едро по отношение на характеристиките на предлаганите продукти и предвид наличието на известна степен на миграция от традиционни към алтернативни линии под наем, КРС е стигнала до заключението, че традиционните и алтернативните терминиращи сегменти на линии под наем на едро са взаимозаменяеми от потребителска гледна точка.

В рамките на втория кръг анализ на съответните пазари, приет с Решение № 412/11.08.2016 г., КРС анализира взаимозаменяемостта на всички продукти за достъп на едро, предлагани на територията на Република България и които отговарят на определени технически характеристики, както следва:

- достъпност на услугата и качество на обслужване;
- качество на управление на мрежата;
- възможности за достъп, съобразно географската плътност и разпределението на бизнеса;
- възможности за предоставяне на бизнеса на самостоятелни Ethernet връзки посредством виртуални локални мрежи (VLAN).

Видно от представената информация в т. 1 от настоящия раздел първите три технически характеристики, описани по-горе, остават непроменени в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. в допълнение към основните характеристики на резервирания капацитет да осигури резервирани и несподелени връзки и симетрични скорости. Тези технически характеристики ще бъдат използвани при анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането на терминиращите сегменти на линии под наем и MAN достъп на едро чрез свързаност от вида „точка към много точки”.

В анализа на взаимозаменяемостта при търсенето във втория кръг на анализ на съответния пазар (т. 1.1.1 от Раздел IV на приложението към Решение № 412/11.08.2016 г.) КРС установи, че от гледна точка на функционалните характеристики услугите за MAN достъп на едро отговарят на индивидуалните изисквания на бизнес ползвателите въз основа на следните заключения:

- По отношение на достъпността на услугата и качеството на обслужване, MAN мрежата осигурява гарантирано качество и надеждност на връзката чрез резервиран оптичен пренос, а доставчиците осигуряват непрекъсната техническа поддръжка и предлагат на бизнес ползвателите на едро споразумения за качество на обслужване (SLA), гарантиращо високо ниво на сигурност и надеждност и поддържане в договорените граници на дефинираните в споразумението параметри за достъпност на услугата, загуба на пакети, закъснение на пакети, jitter (колебание на закъснението на пакетите) и време за отстраняване на повреди.
- По отношение на качеството на управление на мрежата, услугата „MAN достъп“ осигурява симетрична свързаност с гарантиран (резервиран) капацитет между заявените точки от клиента и нисък коефициент на споделяне в мрежата.
- По отношение на възможностите за достъп, съобразно географската плътност и разпределението на бизнеса, развитието на MAN мрежите и разположението на агрегиращите възли на конкурентните предприятия в 27-те административни областни центрове напълно отговарят на географската плътност и разпределението на бизнеса, а терминиращите сегменти на линии под наем и MAN достъпа на едро се предоставят в едни и същи географски локации.

Във втория кръг на анализ на съответния пазар КРС допълнително е анализирала възможностите за предоставяне на самостоятелни Ethernet връзки посредством виртуални локални мрежи (VLAN), базирани на стандарт IEEE 802.1q, която характеристика добавя функционалност за осигуряване на виртуална свързаност от вида „точка към точка“ между крайните точки на бизнес ползвателите.

През разглеждания период няма промяна в техническите характеристики и условията за предоставяне на услугите за MAN достъп на едро. Предвид посоченото, КРС счита, че от гледна точка на функционалните характеристики MAN услугите на едро отговарят на индивидуалните изисквания на бизнес ползвателите от гледна точка на техните характеристики и предназначение, поради което същите могат да бъдат използвани от доставчиците на резервиран капацитет на дребно или за доизграждане на мрежите на предприятията, с които те разширяват възможностите си за достигат до по-широк кръг крайни ползватели. В тази връзка може да се очаква ползвателите да предпочетат тази услуга пред терминиращите сегменти на линии под наем при еквивалентни условия за предоставяне на двата вида услуги.

Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането зависи от разходите, които предприятието следва да направи при мигриране от една услуга на едро към друга. В случай на сравнително малко, но трайно повишаване на цената на даден продукт за достъп на едро и при сравнително ниски разходи за миграция, може да се очаква даден доставчик на традиционни услуги за достъп на едро да започне да предлага алтернативни услуги за достъп на едро. Имайки предвид горепосоченото, КРС изследва взаимозаменяемостта при предлагането на различни продукти за достъп на едро, имащи еквивалентни характеристики с услугите терминиращи сегменти на линии под наем.

На първи кръг анализ на пазара КРС изследва взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането на традиционни и алтернативни линии под наем на едро и стигна до заключението, че изводите, направени в частта относно наличието на

взаимозаменяемост на пазара на линии под наем на дребно са аналогични на тези на пазара на едро. Съгласно този анализ в случай на изградена абонатна мрежа (усукана метална двойка или оптично влакно), предприятието има сравнително малки разходи при преминаване от традиционна към алтернативна линия под наем, като основните разходи са за подмяна на крайните устройства, които инвестиции са значително по-малки отколкото в мрежови съоръжения и преносна среда и същите не могат да бъдат бариера по отношение на предлагането на нови услуги на пазара на линии под наем на едро.

Във втория кръг анализ на съответния пазар КРС изследва взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането на алтернативните линии под наем и на MAN достъпа и установи, че допълнителните разходи при преминаването от алтернативни линии под наем към MAN достъп са сравнително малки и тези разходи не представляват ограничително условие за мигрирането между двете услуги. За предоставянето на тези две услуги се използва едни и същи мрежова инфраструктура (включваща мрежа за достъп и опорна мрежа) и крайни устройства и основният разход при преминаването от алтернативни линии под наем към MAN достъп се явява разходът за конфигуриране на съответен VLAN-id, който да осигури свързаност на повече от две точки, определени от ползвателя на услугата на едро. От друга страна, както бе посочено по-горе, КРС е определила традиционните и алтернативните терминиращи сегменти на линии под наем на едро за взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането. В тази връзка и предвид липсата на промени в разходите за мигриране към MAN достъп през разглеждания период, може да се направи извод, че терминиращите сегменти на линии под наем без оглед на използваните технологии и MAN достъпа на едро могат да се разглеждат като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането.

От анализа на взаимозаменяемостта на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, предлагащ свързаност от вида „точка – много точки“, е видно, че същите не се различават съществено от гледна точка на техните характеристики, включително качество на услугата, и предназначение, както и от гледна точка на необходимите разходи и инвестиции в мрежата на предприятието.

Заключение

На тази база КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем на едро и MAN достъпа на едро, осигуряващ свързаност от вида „точка към много точки“.

1.1.2. Взаимозаменяемост между терминиращи сегменти на линии под наем на едро и необвързан достъп до абонатна линия (включително физически и виртуален необвързан достъп)

Взаимозаменяемост при търсенето

В анализите на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (Приложение към Решение № 372/13.08.2015 г. и Приложение към Решение № 235/18.06.2019 г.) КРС изследва взаимозаменяемостта на услугите на дребно, предназначени за различни видове ползватели и стигна до заключението, че функционалните характеристики на специално организирания достъп, предоставян на големи бизнес ползватели, значително се различават от характеристиките на стандартните услуги за достъп, предлагани на масовите ползватели, поради което от

гледна точка на търсенето, между горепосочените услуги не е налице взаимозаменяемост. От гледна точка на цените на услугите КРС констатира, че при предоставянето на специално организиран достъп предприятията не предлагат стандартни оферти за широколентов достъп, а изготвят индивидуални оферти на базата на нуждите на крайния ползвател. В анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането КРС стига до заключение, че за целите на предоставянето на специално организиран достъп, предприятията не е необходимо да разполагат със собствена мрежа за достъп, а обикновено наемат линии под наем или MAN достъп, и вследствие на кратките срокове и значително по-малките разходи за наем на линии в сравнение с изграждането на собствена мрежа за достъп, предприятията, възнамеряващи да започнат да предоставят специално организиран достъп, се изправят пред по-ниски бариери за навлизане на пазара на дребно на услуги за висококачествен достъп в определено местоположение в сравнение с бариерите за навлизане на масовия пазар.

В анализа на взаимозаменяемостта при търсенето във втория кръг на анализ на съответния пазар (т. 1.1.2 от Раздел IV на приложението към Решение № 412/11.08.2016 г.) КРС установи, че терминиращите сегменти на линии под наем на едро и необвързаният достъп до абонатна линия се различават съществено от гледна точка на характеристиките, качеството на услугата и предназначението им, както и от гледна точка на необходимите инвестиции в мрежата на търсещото достъп предприятие, въз основа на следните констатации:

- При необвързания достъп до абонатна линия търсещите предприятия наемат от историческото предприятие редица мрежови елементи, включващи абонатни линии от медната мрежа, които представляват пасивна инфраструктура от мрежата за достъп и не включват технологии за пренос.
- При необвързания достъп търсещото предприятие контролира преносния капацитет, докато при терминиращите сегменти на линии под наем доставчикът на услуга на едро контролира връзката между точката на взаимно свързване с мрежата на търсещото предприятие и крайната точка на мрежата, разположена в помещение на краен ползвател.
- Двата вида услуги на едро – необвързан достъп до абонатна линия и терминиращи сегменти на линии под наем – изискват значително различни нива на инвестиции в мрежата. Терминиращите сегменти на линии под наем изискват по-малки инвестиции и осигуряват по-малки експлоатационни възможности за търсещото предприятие.
- Необвързаният достъп до абонатна линия обикновено се използва за предоставянето на множество услуги на дребно, като се използва абонатна линия на локално ниво, докато терминиращите сегменти на линии под наем са подходящи за предоставянето на единични услуги на по-големи разстояния. Съгласно дефиницията на терминиращи сегменти на линии под наем, същите обхващат не само селищни линии, но и междуселищни линии между населени места в рамките на една административна област.
- При двата вида услуги на едро – необвързан достъп до абонатна линия и терминиращи сегменти на линии под наем – се използват различни бизнес модели, като необвързания достъп до абонатна линия предприятието търси

инфраструктурен вход, осигуряващ предоставянето на интегрирани услуги за глас и данни и поддържащ пряка свързаност с крайния ползвател, а при терминиращите сегменти на линии под наем предприятията търсят допълнителна услуга за връзка към крайния ползвател.

- Посочените особености в характеристиките на необвързания достъп до абонатна линия се отнасят и за услугите за виртуален достъп до абонатна линия (VULA).

През разглеждания период няма промяна в техническите характеристики и условията за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия, включително на виртуален достъп, поради което може да се направи извод, че в случай на малко, но трайно увеличение на цената на терминиращи сегменти на линии под наем, е малко вероятно да настъпи промяна на търсенето на необвързан достъп до абонатна линия, включително на виртуален достъп, с цел предоставянето на резервиран капацитет на дребно.

Взаимозаменяемост при предлагането

Във втория кръг анализ на съответния пазар КРС анализира взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането и установи, че доставчикът на необвързан достъп до абонатна линия, в случай че реши, може да започне да предоставя терминиращи сегменти на линии под наем в рамките на разумен срок от време без да е необходимо да инвестира значителни средства за изграждане на инфраструктура. Обратно доставчикът на терминиращи сегменти на линии под наем, в случай че реши да започне да предоставя необвързан достъп до абонатна линия, следва да инвестира значителни средства за изграждането на абонатна мрежа, поради което в случай на малко, но трайно повишаване на цената на необвързания достъп до абонатна линия, не може да се очаква да настъпи значителна промяна в предлагането на услугата в сравнително кратък срок от време. Тези констатации са относими и през разглеждания период във връзка с провеждането на настоящия анализ на съответния пазар.

От анализа на взаимозаменяемостта на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и необвързан достъп до абонатна линия е видно, че същите се различават съществено от гледна точка на характеристиките, качеството на услугата и предназначението им, както и от гледна точка на необходимите инвестиции в мрежата на предприятието.

Заклучение

Във връзка с резултатите от изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането КРС счита, че не съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и необвързания достъп до абонатна линия и че същите не могат да се разглеждат на един и същи продуктов пазар.

1.1.3. Взаимозаменяемост между терминиращи сегменти на линии под наем на едро и битстрийм достъп до абонатна линия (включително FTTx битстрийм достъп)

Взаимозаменяемост при търсенето

В анализа на пазара на централен достъп (т. 1.2 от Раздел VII на Приложение към Решение № 372/13.08.2015 г.) КРС разглежда подробно характеристиките на услугите, включени на този пазар. Съгласно тези характеристики продуктите осигуряват:

- качество на обслужване с негарантирана скорост (best effort QoS);
- висок коефициент на споделяне в мрежата (contention ratio);
- асиметрични скорости в посока към ползвателя и в посока към мрежата;
- без гаранции за предоставяне на услугата;
- реализирането единствено на стандартни услуги за достъп на дребно, поддържащи ограничени характеристики.

Тези характеристики се отнасят и за битстрийм достъпа (включително за FTTx битстрийм достъп). Тази услуга се предоставя в мрежа със споделен достъп и се характеризира с наличието на агрегиране на трафика от абонатните линии към мрежата на търсещото предприятие.

Въз основа на описаните характеристики във втория кръг на анализ на съответния пазар (т. 1.1.3 от Раздел IV на приложението към Решение № 412/11.08.2016 г.) КРС установи, че терминиращи сегменти на линии под наем на едро и битстрийм достъп до абонатна линия, включително FTTx битстрийм достъпа, не могат да се разглеждат като взаимозаменяеми продукти от гледна точка на търсенето, въз основа на следните констатации:

- Битстрийм достъпът е подходящ за предоставянето на интернет достъп на дребно на масовия пазар (интернет достъп с асиметрични скорости).
- Техническите характеристики на битстрийм достъпа значително се различават от тези на терминиращите сегменти на линии под наем. Последните осигуряват нисък коефициент на споделяне в мрежата (1:1), гарантирани симетрични скорости на пренос, гаранции за предоставяне на услугата и същите се използват обичайно за предоставянето на услуги на дребно, отговарящи на индивидуалните изисквания на крайните ползватели.

През разглеждания период няма промяна в техническите характеристики на битстрийм достъпа, поради което са относими посочените по-горе констатации. В тази връзка КРС счита, че не може да се очаква в случай на малко, но трайно повишаване на цената на терминиращите сегменти на линии под наем, да настъпят промени в търсенето на битстрийм достъп с цел предоставянето на резервиран капацитет на дребно.

Взаимозаменяемост при предлагането

Във втория кръг анализ на съответния пазар КРС анализира взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането и установи, че двете услуги – терминиращи сегменти на линии под наем и битстрийм достъп – обичайно се предоставят на различни нива и са необходими допълнителни инвестиции в опорната мрежа, когато доставчик на терминиращи сегменти на линии под наем реши да предоставя битстрийм достъп. Терминиращите сегменти на линии под наем се предлагат на ниво административна област и обичайно достъпът се осъществява в областния център, докато битстрийм достъпът се предоставя както на регионално, така и на национално ниво, т.е. доставчикът

на услуга следва да разполага с добре развита опорна мрежа, за което са необходими допълнителни инвестиции. От друга страна, приходите от предоставяните услуги на масовия пазар са значително по-ниски от тези на услугите за висококачествен достъп, поради което не може да се очаква бърза възвръщаемост на направените инвестиции.

През разглеждания период няма промяна в условията за предоставяне на битстрийм достъп, поради което са относими посочените по-горе констатации. Въз основа на гореизложеното, КРС счита, че не може да се очаква при наличието на малко, но трайно повишаване на цената на битстрийм достъпа, да настъпят промени в предлагането на тази услуга от предприятия, предоставящи единствено терминиращи сегменти на линии под наем.

От анализа на взаимозаменяемостта на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и битстрийм достъп е видно, че същите се различават съществено от гледна точка на техните характеристики и предназначение, както и от гледна точка на необходимите допълнителни разходи и инвестиции в мрежата на предприятието.

Заклучение

Във връзка с резултатите от изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането КРС счита, че не съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и битстрийм достъпа и че същите не могат да се разглеждат на един и същи продуктов пазар.

1.1.4. Взаимозаменяемост между терминиращи сегменти на линии под наем на едро и тъмно влакно

Взаимозаменяемост при търсенето

Както беше посочено в т. 1 от настоящия раздел, Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. допуска въз основа на подходящ анализ на взаимозаменяемостта включването на достъпа до тъмно влакно в продуктивния обхват на пазара на резервиран капацитет при определени условия и в определени области. Според Разяснителната бележка тъмното влакно може да осигури резервиран капацитет, високо качество на услугата и по-голям потенциал за персонализация (например възможности за използване на Ethernet рамки с по-голям размер от този на рамките в MAN мрежата), както и че тази услуга представлява алтернативна възможност за осигуряване на свързаност поради нарастването на цените за симетричните гигабитови връзки.

В рамките на общественото обсъждане в първия кръг анализи на съответните пазари (Раздел II от Приложението към Решение № 1954/27.09.2012 г.) във връзка с отправено искане за включването на услугата „предоставяне на тъмно влакно“ на пазарите на магистрални и терминиращи сегменти на линии под наем, КРС е изразила становище, че предоставянето на тъмно влакно не може да се разглежда като услуга, включена в обхвата на съответните пазари, като са посочени следните съображения:

- По своя характер и функционалност тъмното влакно представлява пасивна мрежова инфраструктура, за активирането (осветяването) на която търсещото предприятие следва да има изградени или да инсталира активни мрежови съоръжения (например, лазерни предаватели и приемници за „осветяване“ на тъмното влакно, оптични мултиплексори за вход/изход – при използване на

DWDM технология в мрежата, регенератори или усилватели – при разстояния над 70 км).

- Функционалността на тъмното влакно не отговаря на дефиницията и характеристиките на линия под наем съгласно документите на ETSI (ETSI EN 300 288, ETSI EN 300 247, ETSI EN 300 419, ETSI EN 300 68). Преносните характеристики на връзката, описани в документите на ETSI, са скорост на пренасяне на информацията (information transfer rate), реактивна проводимост при пренасяне на информацията (information transfer susceptance), структура (октетна цялост), установяване на връзката (без намеса на ползвателя), симетрия, конфигурация на комуникацията (от точка до точка). От потребителска гледна точка функционалните характеристики на тъмното влакно не съответстват на описаните по-горе характеристики.

Тези съображения се отнасят до използването на тъмно влакно като заместител на различните видове линии под наем, включително на терминиращите сегменти на линии под наем без оглед на използваната технология за пренос.

По отношение на първото съображение, КРС отбелязва, че когато търсещо предприятие реши да използва тъмно влакно за осигуряване на свързаност за предоставяне на резервиран капацитет на дребно, същото следва да направи сериозни инвестиции в описаните по-горе активни мрежови съоръжения, както и да осигури техническа поддръжка на същите, което изисква допълнителни финансови, човешки и времеви ресурси за реализирането на подобни намерения. Предвидимостта на бизнес условията на съответния пазар на дребно в достатъчно дълъг времеви хоризонт също може да окаже влияние върху търсенето на тъмно влакно, тъй като търсещото предприятие трябва да може да възстанови своите инвестиции в активни мрежови съоръжения, които са закупени конкретно за определени цели, а именно за предоставянето на резервиран капацитет на дребно с определени технически характеристики (интерфейси, скорост и др.).

По отношение на различната функционалност на двата вида услуги, КРС отбелязва, че докато при избора на терминиращи сегменти на линии под наем влияние оказват редица параметри за качество на услугата (например скорост на пренасяне на информацията, симетричност на връзката, загуба на пакети, закъснение, колебание на закъснението), при достъпа до тъмно влакно тези параметри не зависят от доставчика на услуга, а от избора на съответно оборудване за пренос от страна на ползвателя на услугата.

КРС счита, че от гледна точка на търсенето допълнителните инвестиции и различията във функционалността и техническите характеристики на услугите могат да представляват възпрепятстващи фактори при избора на тъмно влакно за целите на предоставянето на резервиран капацитет на дребно.

Във връзка с посоченото КРС счита, че не може да се очаква в случай на малко, но трайно повишаване на цената на терминиращите сегменти на линии под наем, да настъпят промени в търсенето на тъмно влакно с цел предоставянето на резервиран капацитет на дребно.

Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането зависи от разходите, които предприятието следва да направи при мигриране от една услуга на едро към друга. Във връзка с взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането следва да се посочи, че доставчикът на тъмно влакно, в случай, че реши, може да започне да предоставя терминиращи сегменти на линии под наем след инвестирането на съответни средства за инсталирането на активни мрежови съоръжения за пренос. В този случай са относими съображенията, посочени в анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето. Обратно доставчикът на терминиращи сегменти на линии под наем следва да инвестира значителни средства в изграждането на пасивна инфраструктура (оптична кабелна мрежа), поради което в случай на малко но трайно повишаване на цената на тъмното влакно, не може да се очаква да настъпи значителна промяна в предлагането на услугата в сравнително кратък срок от време.

Както бе посочено във взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето, според Разяснителната бележка тъмното влакно представлява алтернативна възможност за осигуряване на свързаност с цел предоставяне на резервиран капацитет поради нарастването на цените за симетрични гигабитови връзки. В тази връзка, КРС анализира намеренията за предоставяне на тъмно влакно от предприятията, предоставящи терминиращи сегменти на линии под наем на едро с гигабитови скорости.

КРС счита, че намеренията за предоставяне на тъмно влакно зависят от инвестиционната и търговска политика на предприятията да развиват своя пасивна инфраструктура с достатъчен капацитет да покрие техните нужди, както и неизползвани влакна за продажба. Съгласно наличната информация в КРС за 2020 г., две предприятия (..... (Търговска тайна) и (Търговска тайна)) от първите пет предприятия с най-висок дял при предоставянето на терминиращи сегменти на линии под наем с гигабитови скорости (..... (Търговска тайна), (Търговска тайна), (Търговска тайна), (Търговска тайна) и (Търговска тайна)) не предоставят тъмно влакно, едно предприятие (..... (Търговска тайна)) предоставя международни линии под наем и не притежава точки на присъствие в областните центрове, а две предприятия (..... (Търговска тайна) и (Търговска тайна)) предлагат тъмно влакно с ограничен обхват на територията на отделно населено място. Във връзка с последното, КРС обръща внимание, че съгласно дефиницията терминиращите сегменти на линии под наем включват селищни и междуселищни линии под наем в рамките на една административна област. Предвид посоченото, КРС счита, че двата вида услуги се предоставят на различно ниво на достъп, във връзка с което не може да се очаква при наличието на малко, но трайно повишаване на цената на тъмно влакно, да настъпят промени в предлагането на тази услуга от предприятия, предоставящи единствено терминиращи сегменти на линии под наем.

От анализа на взаимозаменяемостта на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и тъмно влакно е видно, че същите се различават съществено от гледна точка на необходимите инвестиции и допълнителните финансови, човешки и времеви ресурси за мигриране между различните услуги на едро.

Заклучение

Във връзка с резултатите от изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането КРС счита, че не съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и предоставянето на тъмно влакно и че същите не могат да се разглеждат на един и същи продуктов пазар.

1.1.5. Взаимозаменяемост между услуги за резервиран капацитет на едро с различни скорости

В т. 5.1.3 от Раздел III бе изследвана взаимозаменяемостта между услугите на дребно на резервиран капацитет с различни скорости, включващи линии под наем и MAN достъп на дребно и бе установено, че същите са взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето и на предлагането, поради което същите могат да бъдат разглеждани на един и същ пазар на дребно.

В настоящата точка, КРС изследва наличието на взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и на предлагането на продуктите с различни скорости на пазара на едро на резервиран капацитет.

Взаимозаменяемост при търсенето

За определянето на взаимозаменяемостта при търсенето на услуги за резервиран капацитет на едро с различни скорости на съответния пазар се анализира наличието на верижна взаимозаменяемост между услугите, разпределени по скорости. Съгласно чл. 12 от Методиката верижна взаимозаменяемост е налице между две мрежи и/или услуги, които не са директно взаимозаменяеми, когато всяка от тях е взаимозаменяема с трета мрежа и/или услуга.

Във втория кръг на анализ на съответния пазар (в т. 1.1.4 от Раздел IV на приложението към Решение № 412/11.08.2016 г.), КРС разгледа разпределението на терминиращите сегменти на линии под наем на едро и на MAN достъп на едро според предлаганите скорости и доказва наличието на верижна взаимозаменяемост, подобно на резултатите от първия кръг анализ на пазара на терминиращи сегменти на линии под наем.

Регулаторът счита, че заключенията, изложени при определянето на продуктовия пазар на резервиран капацитет на дребно в настоящия анализ (в т. 5.1.3 от Раздел III) по отношение на взаимозаменяемостта при търсенето на услуги за резервиран капацитет на дребно с различни скорости, са относими и към взаимозаменяемостта при търсенето на услугите за резервиран капацитет на едро с различни скорости.

В допълнение, е представено развитието на терминиращите сегменти на линии под наем и MAN достъп на едро по отношение на разпределението им по скоростни интервали. Данните, представени в таблица 8 по-долу, потвърждават направеното заключение в рамките на предходните два кръга във връзка с миграцията на ползвателите от линии с по-ниски към такива с по-високи скорости.

Таблица 8

**Разпределение на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN
достъп на едро според скоростта**

скорости година	до и вкл. 2 Mbit/s	от 2 Mbit/s до и вкл. 10 Mbit/s	от 10 Mbit/s до и вкл. 100 Mbit/s	над 100 Mbit/s
2015 г.	14,2%	34,1%	31,2%	20,5%
2020 г.	6,5%	27,8%	41,0%	24,6%

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от данните, представени в таблица 8, през 2020 г. спрямо 2015 г. най-голям ръст в относително изражение се отчита при линиите на едро със скорост от 10 до и вкл. 100 Mbit/s – с почти 10 процентни пункта. Увеличава се и дялът на линиите със скорости над 100 Mbit/s, които спрямо 2015 г. нарастват с над 4 процентни пункта и към края на 2020 г. заемат дял от 24,6% в общия брой линии на едро. В абсолютни стойности броят на линиите със скорост от 10 до и вкл. 100 Mbit/s нараства с 37% спрямо началото на разглеждания период, достигайки 2,3 хиляди, а линиите със скорост над 100 Mbit/s нарастват за същия период с 25%, достигайки 1,4 хиляди.

Наблюдаваната тенденция на миграция от потребление на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро с по-ниски скорости към такива с по-високи скорости, която е налице и на пазара на резервиран капацитет на дребно, е релевантен индикатор за наличието на достатъчна взаимозаменяемост между линиите под наем с различни скорости от гледна точка на търсенето.

В заключение, анализът на взаимозаменяемостта при търсенето показва, че пазарът на едро на резервиран капацитет не следва да бъде сегментиран според капацитета на линиите.

Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемостта при предлагането представлява готовността на дадено предприятие да започне да предоставя услуги с по-висока скорост при наличието на малко, но трайно нарастване на цената на услугите в краткосрочен план и без значителни допълнителни разходи за въвеждането им.

В първия кръг анализ на пазара на едро на терминиращи сегменти на линии под наем КРС установи, че съществуват ограничения по отношение на използваната технология за предоставяне на терминиращи сегменти на линии под наем на едро, които са относими към изградената инфраструктура. Установен е праг от 8 Mbit/s, който се определя от технологичните възможности на HDSL модемите, а при необходимост за мигриране на терминиращите сегменти на линии под наем към по-високи скорости от 8 Mbit/s бяха взети предвид необходимите разходи за изграждане на влакнесто-оптична връзка.

Във втория кръг анализ на съответния пазар КРС изследва разходите, които трябва да направи дадено предприятие, за да започне да предоставя услуги за достъп с по-висока скорост, в това число на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, като разгледа допълнителните разходи, които предприятието следва да направи за развитие, доизграждане или модернизиране на съответната мрежа за достъп, както и за подмяна, ако е необходимо, на оборудването в помещенията на ползвателите, като

стигна до заключението, че пред предприятията не възникват бариери за предлагането на линии с по-високи скорости от 8 Mbit/s.

В настоящия кръг КРС изследва дали заключенията, направени в рамките на предходния кръг на анализ по отношение на липсата на високи бариери за предлагане на линии с по-високи скорости, са относими и към разглеждания период.

Предвид това, че в обхвата на пазара на едро на резервиран капацитет не се наблюдава промяна спрямо дефинирания в рамките на втори кръг обхват и той включва както терминиращи сегменти на линии под наем, така и MAN достъп, КРС анализира използваната преносна среда за предоставяне на MAN достъп и евентуалните технологични ограничения при миграция към линии с по-високи скорости. През разглеждания период в рамките на настоящия кръг на анализ няма промяна в условията за предоставяне на MAN достъп на едро. Услугата се предоставя основно чрез оптична свързаност. Запазва се и тенденцията конкурентните предприятия да предоставят терминиращи сегменти на линии под наем и MAN достъп на едро, базирани на Ethernet протокол. Съгласно техническите изисквания за Ethernet интерфейс, предприятията осигуряват електрически интерфейс за връзка с възможности за пренос на данни със скорости 10/100/1000 Mbit/s и над 1000 Mbit/s. Към 31.12.2020 г. 98% от предоставените от конкурентните предприятия терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро са базирани на Ethernet протокол. В тази връзка КРС поддържа изводите, направени в предходния кръг на пазарен анализ, че пред предприятията, предоставящи MAN достъп не възникват ограничаващи условия при миграция към линии с по-високи скорости.

В заключение, анализът на взаимозаменяемостта при предлагането показва, че пазарът на едро на резервиран капацитет не следва да бъде сегментиран според капацитета на линиите.

Заключение

Във връзка с резултатите от анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и на предлагането, КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и MAN достъпа на едро с различни скорости.

1.2. Заключение относно продуктивния обхват на пазара на едро на резервиран капацитет

КРС определя продуктивния обхват на пазара на едро на резервиран капацитет, включващ терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, които са:

- Селищни линии, при които и двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в едно и също населено място;
- Междуселищни линии, при които едната от посочените от заявителя точки е разположена в някой от 27-те административни центрове на областите в Република България, като за административен център на София-област се счита град София, а другата точка – в друго населено място, което е разположено в областта, обслужвана от този административен център.

- Междуселищни линии, при които двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в различни населени места, намиращи се в рамките на една и съща административна област.

1.3. Определяне на географския обхват на пазара на едро на резервиран капацитет

Редът и критериите, в съответствие с националното и европейското законодателство, използвани при определяне на географски обхват на съответен пазар на електронни съобщения, са посочени в т. 5.2. по горе при определяне на географския обхват на пазара на дребно на резервиран капацитет.

За да може да предоставя услуги на пазар на дребно, предприятието, предоставящо обществени електронни съобщения, следва да разполага със собствена мрежа или трябва да закупи услуги на едро от друго предприятие, което присъства в съответния географски район. Предприятията, които купуват услуги за резервиран капацитет на едро, могат да бъдат в същото време доставчици на услуги на пазарите на дребно или на едро. Обикновено те са клиенти на пазара на услуги за резервиран капацитет на едро, когато нямат или имат частично изградена собствена инфраструктура, за да допълнят елементите, необходими за предоставяне на услуги на други доставчици, на пазара на едро, или на крайни ползватели на пазара на дребно.

Покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи

Предвид, че услугите на дребно, както и тези на едро се предоставят чрез една и съща инфраструктура, описанията на изградените мрежи в т. 4 “Развитие на националната инфраструктура“ по-горе, както и заключенията относно националния обхват на разглеждания пазар на дребно в т. 5.2. „Определяне на географския обхват на дефинирания пазар на дребно на резервиран капацитет“ са относими и към съответния пазар на едро.

Наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги

Както е посочено в т. 5.2. „Определяне на географския обхват на дефинирания пазар на дребно на резервиран капацитет“, в съответствие с разпоредбите на ЗЕС, предприятията, имащи намерения да стартират дейност по предоставяне на обществени електронни съобщения чрез услугата „линии под наем“ и услугата „MAN достъп“, са задължени да подадат уведомление до КРС за осъществяване на дейността на територията на България и това изискване е валидно за всички предприятия в страната. Не съществуват териториални различия по отношение на законовите и регулаторните изисквания и това е относимо и към предоставянето на услугите на пазара на едро.

Оценка на конкурентните условия

Съгласно Насоките за пазарен анализ „съответният пазар се състои от район, в който разглежданите предприятия участват в търсенето и предлагането на съответните продукти или услуги, в който условията на конкуренция са достатъчно еднородни и

който може да бъде разграничен от съседни райони, в които преобладаващите условия на конкуренция са значително по-различни“.⁷¹

Индикатор за наличието на различни условия в определените географски единици може да бъде показателят пазарен дял на участниците на пазара в тези географски единици и неговото изменение. В таблицата по-долу е представена информацията относно пазарните дялове на основните доставчици на услугата на едро, чийто общ сумарен пазарен дял, изчислен на база линии на национално ниво, възлиза на 80,5% за 2020 г. Останалите предприятия са представени в група „Други“. За да се отчете динамиката в периода на настоящия анализ, са представени данни и за 2015 г. - последната година на предходния пазарен анализ. По отношение на БТК и „Цетин България“ ЕАД за 2020 г., по аналогия с таблица 11 по-долу, са представени агрегираните пазарни дялове по области, като при изчислението на агрегирания пазарен дял на БТК, са включени и данните на „Нет“ 1 ЕООД, „Нетуоркс България“ ЕООД и „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД. За „Цетин България“ ЕАД също е изчислен агрегиран пазарен дял по области с включени данните на „София Комюникейшънс“ ЕАД. За целите на географския анализ при изчислението на пазарните дялове на предприятията на ниво област са отчетени крайните точки на линиите, които всъщност са точки на предоставяне на услугата от предприятията в съответните области.

⁷¹ Насоки за пазарен анализ на ЕК, т. 48

Таблица 9 (Търговска тайна)

Пазарни дялове на основните участници на пазара на резервиран капацитет на едро за 2015 г. и 2020 г. по административни области.

[illegible]

Таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна.
Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от представените данни, във всички административни области се наблюдават изменения в пазарните далове на участниците на пазара през 2020 г. в сравнение с 2015 г. В повечето области пазарният дял на БТК е намалял през 2020 г. в сравнение с 2015 г. и е под 40%, като изключение правят само две области. Но следва да се отчете, че в тези области, в края на периода на анализа, услуги на едро предоставят някои от основните участници на разглеждания пазар като „Нетера“ ЕООД, „Телехаус“ АД и А1. При агрегирания дял на БТК, изчислен за 2020 г., (включващ данни за „Нет“ 1 ЕООД, „Нетуоркс България“ ЕООД и „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД) в още една област пазарният дял на предприятието е над 40%, но остава под 50%, като в тази област също услуги предоставят големи доставчици на резервиран капацитет на едро, като „Нетера“ ЕООД, „Новател“ ЕООД и „Телехаус“ АД. Т.е. не може да се отделят зони, които да се характеризират с устойчиви хомогенни условия на конкуренция, значително по-различни от останалите, което да предполага формирането на отделни географски пазари.

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство и отчитайки националните особености на разглеждания пазар, както и изводите по отношение на географския обхват на свързания пазар на дребно, КРС счита, че географският обхват на определения по-горе продуктов пазар на едро е национален.

Въз основа на изследването на критериите по-горе комисията счита, че географският обхват на пазара на едро на резервиран капацитет може да бъде определен като национален, обхващащ територията на Република България.

1.4. Заключение

КРС определя пазара на едро на резервиран капацитет, който обхваща всички терминиращи сегменти на линии под наем и MAN достъп, предоставяни на едро.

Географският обхват на пазара е територията на Република България.

2. Анализ и оценка на пазара на едро на резервиран капацитет

2.1. Въведение

В раздел III КРС стигна до заключение, че пазарът на дребно на резервиран капацитет в определено местоположение, при липса на регулация на свързания пазар на едро, продължава да се характеризира с устойчива във времето конкуренция. Въз основа на това заключение и съгласно преамбюла на Препоръката за съответните пазари⁷², КРС може да приеме, че не е необходима по-нататъшна регулация на ниво на едро.

В Препоръката за съответните пазари от 2020 г. пазарът на едро на резервиран капацитет е определен като един от двата пазара, подлежащи на ex-ante регулиране. По отношение на тези пазари в т. 2 от Препоръката е посочено: „Когато се смята, че някой

⁷² „Крайната цел на регулаторната намеса е да бъдат постигнати ползи за крайните ползватели от гледна точка на цени, качество и избор чрез постигане на устойчива конкуренция на пазарите на дребно. В действителност, когато пазарите на дребно са реално конкурентоспособни без регулиране на пазарите на едро, националните регулаторни органи следва да направят заключението, че на съответните пазари на едро вече не е необходимо регулиране.”

от пазарите, включени в списъка в приложението, не подлежи на регулиране *ex ante* при конкретните национални обстоятелства, националните регулаторни органи следва да извършат проверка по трите критерия и да докажат, а Комисията следва да се увери, че не е изпълнен поне един от трите критерия, посочени в чл. 67, параграф 1 от Директива (ЕС) 2018/1972. В съответствие с тази разпоредба, по-долу КРС е извършила проверка дали теста на трите критерия е изпълнен по отношение на пазара на едро на резервиран капацитет, отчитайки специфичните национални условия. При неизпълнението на изискванията на един от трите критерия, съгласно чл. 152, ал. 6 от ЗЕС, КРС може да не извършва анализ на пазара.

Преди да пристъпи към оценка на теста на трите критерия комисията следва да отчете състоянието и развитието на пазара в периода след предходния кръг на анализ.

2.2. Състояние и развитие на пазара на едро на резервиран капацитет

През 2020 г., на пазара на едро на резервиран капацитет в определено местоположение дейност осъществяват общо 60 предприятия, при 45 през 2015 г. В периода на настоящия анализ пет предприятия, активни през 2015 г., са преустановили дейност по предоставянето на услуги на едро на резервиран капацитет и не са декларирали такава дейност за 2020 г. Същевременно през 2020 г. дейност са декларирали 20 предприятия, които не са били активни през 2015 г., като само за последната година новонавлезлите на пазара са 4 предприятия. Списък с предприятията, предоставящи услуги на пазара в периода 2015-2020 г., е представен в таблица 10.

Таблица 10

Проект!
Приложение към проект на решение след обществено обсъждане
(Процедура, приключена с Решение № 115/07.04.2022 г. на КРС)

Предприятие	Правно-организационна форма	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Брой предприятия		45	52	58	63	60	60
А1 БЪЛГАРИЯ	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
АЙ ТИ ЕН ЕС ГЛОБАЛ	ЕООД	✓		✓	✓	✓	✓
АСНЕТ - АЛТАН ХАЛИМ	ЕТ		✓	✓	✓	✓	✓
АСПИЛИНК	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
БДИН БГ КОМ	ООД		✓	✓	✓	✓	✓
БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД	ЕАД	✓	✓				
БОЛ БГ ИЗТОК	ООД						✓
БУЛГАРТЕЛ	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
БУРГАСНЕТ	ООД			✓	✓	✓	
БУРДЕНИС-НЕТ	ООД				✓	✓	✓
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВАРНА НЕТ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВАСИЛКА КОВАЧЕВА - ВИМ-Х	ЕТ				✓	✓	
ВЕСТИТЕЛ БГ	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВИДА ОПТИКС-ТВВ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВИДЕОСАТ 21 ВЕК	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ВНГ ГРУП	ООД		✓	✓			
ГЛОБАЛ НЕТ КОНСУЛТ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ГЛОБЪЛ КОМУНИКЕЙШЪН НЕТ	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ГЛОБЪЛ КОМУНИКЕЙШЪН ТВ	ЕООД			✓	✓	✓	✓
ГТС ТЕЛЕКОМ СРЛ (GTS TELECOM SRL)	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ДЕВИН НЕТ	ООД	✓					
ДЕЛТА МОБАЙЛ	ЕООД				✓	✓	
ДИЛИС ГРУП	ЕООД		✓	✓	✓	✓	✓
ЕН БИ АЙ СИСТЕМИ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ЕНДЖЪЛСОФТ*	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ЕНДЖЪЛСОФТ - АНГЕЛ ГАРОВ - КИРИЛ ГАРОВ*	ЕТ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ЗУУМ	АД	✓	✓	✓	✓		
ИКОМ СЪРВИЗ	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ИНТЕРКОМ.БГ	ЕООД			✓	✓	✓	✓
КАБЕЛ САТ-ЗАПАД	ООД	✓	✓	✓	✓		
КОМНЕТ БЪЛГАРИЯ ХОЛДИНГ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
КОРЕС НЕТУЪРКС	ЕООД				✓	✓	✓
КТВ ИСТЪР	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
КУЛБОКС	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ЛАФН	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
М САТ КЕЙБЪЛ	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НАСТЕК	ООД		✓	✓	✓	✓	✓
НЕТ 1	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЕТ ПЛЮС 100	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЕТ СЪРВИС БГ**	ЕООД			✓	✓	✓	✓
НЕТГАРД	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЕТЕРА	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НИКЕМ НЕТ	ООД				✓	✓	✓
НОВАТЕЛ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
НЮ ТЕЛЕКОМ	ЕООД		✓	✓	✓	✓	✓
ОПТИККОМ - БЪЛГАРИЯ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ОРЛАНДОНЕТ	ООД			✓	✓	✓	✓
ПЕРНИК ЛАН	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ПЛАДИ КОМПЮТЪРС	ООД	✓	✓	✓			
ПРОНЕТ ТЕЛЕКОМ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
РЕЙЗЪР НЕТ	ЕООД						✓
РОКАДА	ООД		✓	✓	✓	✓	✓
РОКАДА ИНВЕСТ	ООД		✓	✓	✓	✓	✓
САТЕЛИТНИ СИСТЕМИ	ООД		✓	✓	✓	✓	✓
САТНЕТ КАРЛОВО	ЕООД						✓
СОФИЯ КОМУНИКЕЙШЪНС	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕА	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕА ПЛОВДИВ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛЕКАБЕЛ	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА	ЕАД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ	ЕАД				✓	✓	
ТЕЛЕХАУС	АД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛИА КЕРИЪР БЪЛГАРИЯ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТЕЛНЕТ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ТОПНЕТ-2003	ЕООД						✓
ТЮРК ТЕЛЕКОМ ИНТЕРНЕТЪНЪЛ БГ	ЕООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ФАЙБЪР.БГ	ЕООД				✓		
ФАСТ УЕБ	ООД			✓	✓	✓	
ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ	ЕАД						✓
ЦИФРОВА КАБЕЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ	ООД	✓	✓	✓	✓	✓	✓

*ЕТ "Енджълсофт - Ангел Гаров - Кирил Гаров", ЕИК: 206324064 е правопреемник на ЕТ "Енджълсофт - Ангел Гаров", ЕИК: 825319234 считано от 10.12.2020 г. От 13.12.2021 г. „Енджълсофт“ ООД, ЕИК: 202800466 е правопреемник на ЕТ „Енджълсофт – Ангел Гаров – Кирил Гаров“, ЕИК: 206324064.

**"Нет Сървис БГ" ЕООД, ЕИК: 206029498 е правопреемник на "Нет Сървис" ЕООД, ЕИК: 201979105, последното е с прекратена дейност от 26.02.2020 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

На следващата фигура са представени данни за общия брой линии на пазара на едро за резервиран капацитет и реализираните приходи (в млн. лв) за периода 2015-2020 г.

Източник: Данни, постъпили в КРС

Фигура 9

В рамките на изследвания период продажбата на линии за предоставяне на резервиран капацитет на едро се движи в границите от 4,6 хил. линии през 2018 г. до 5,6 хил. линии през 2020 г. През 2017 г. и 2018 г. е отчетен спад, който е компенсиран през 2020 г., когато броят на предоставените линии се връща на нивото от 2016 г. Нарастването на броя на линиите, предоставени през последната година, се дължи както на увеличение на общия брой на клиентите (в сравнение с предходната година с 9,4%), така и на по-голямото потребление от страна на някои от големите доставчици на пазара като А1 и БТК. Влияние върху отчетения ръст в потреблението през 2020 г. оказва и стартирането на дейност на предприятието „Цетин България“ ЕАД, което освен доставчик на услуги за резервиран капацитет се явява и клиент на разглеждания пазар, като закупува услуги на едро от други доставчици.

Видно от графиката, общият обем на реализираните приходи следва тенденцията на изменение на броя на предоставените линии. След спад за периода 2016-2018 г., през 2019 г. и 2020 г. се отчита ръст със съответно 11,2% и 19,3% спрямо предходните години.

Структурата на пазара по отношение на вида на предоставените линии за висококачествен достъп на едро следва тенденциите, установени през предходния кръг анализ, както и структурата на свързания пазар на дребно. На следващата фигура е представена структурата на пазара на едро от гледна точка на вида на предоставените линии в периода 2015 – 2020 г.

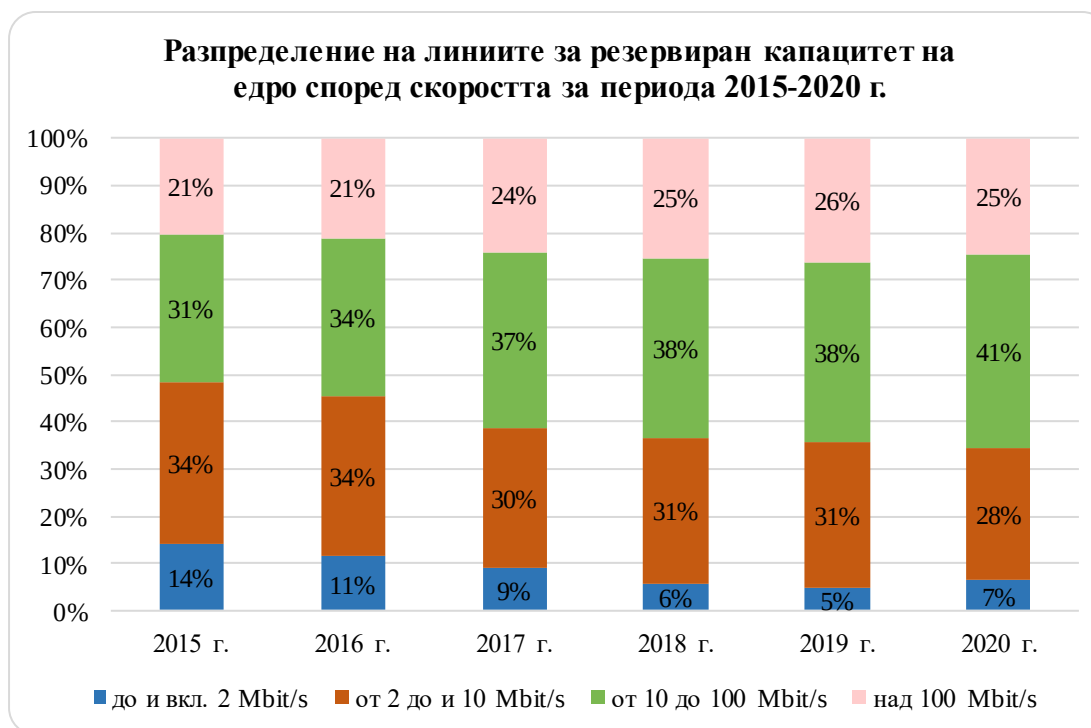

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 10

През 2020 г. спрямо 2015 г. в абсолютна стойност броят на традиционните линии е намалял с 84,9%. При алтернативните линии се отчита спад с 11,7%, въпреки, че през 2019 г. и 2020 г. се наблюдава ръст със съответно 6,3% и 5% спрямо предходните години. При MAN достъпа се наблюдава увеличение с 60,1% през 2020 г. спрямо 2015 г. При относителните дялове в общата структура на пазара измененията са следните: дялът на традиционните линии от 14,5% през 2015 г. спада на 2,1% през 2020 г.; за същия период изменението при алтернативните линии е както следва – спад от 48,5% на 41,1%; изменението при MAN достъпа е в посока на нарастване на дела от 37,0% на 56,8%.

По отношение на разпределението на линиите с различен капацитет също се потвърждават общите тенденции, установени в предходните пазарни анализи, а именно насочването на потреблението към линии с по-висок капацитет. На фигурата по-долу е представена структурата на пазара от гледна точка на разпределението на линии с различен капацитет в периода 2015-2020 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 11

През 2015 г. най-голям дял от 34% в структурата на пазара формират линиите със скорости от 2 до и вкл. 10 Mbit/s. През 2016 г. в абсолютна стойност броят на линиите със скорости в интервала от 10 до и вкл. 100 Mbit/s нараства с 11% и също достига до 34% от пазара. За периода 2015-2020 г. броят на тези линии нараства с най-голям темп (с 37%) и делът им за 2020 г. съставлява 41% от пазара. След тях в абсолютна стойност най-съществено се увеличава броят на линиите със скорости над 100 Mbit/s – с 25% за периода 2015-2020 г. Наполовина спада (с 52,0%) броят на линиите със скорости до и вкл. 2 Mbit/s, като това се отразява и на техния дял в структурата на пазара, който от 14% през 2015 г. намалява на 7% през 2020 г.

2.3. Прилагане на теста на трите критерия

Първият критерий включва анализ относно наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулационни бариери за навлизане на пазара на резервиран капацитет.

2.3.1. Наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара

Бариерите за навлизане на пазара⁷³ са събирателен термин на няколко различни фактора, влияещи върху пазарната сила на предприятието. Ако бариерите за навлизане на даден пазар са ниски и ако са налице възможности за реализиране на печалба, то тогава този пазар би бил привлекателен за нови предприятия. И обратно – наличието на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара води до отслабване или предотвратяване

⁷³ Чл. 81 от Насоките за извършване на пазарни анализи

на потенциална конкуренция на пазара, което има отрицателен ефект върху крайните ползватели.

Съгласно чл. 14, ал. 2 от Методиката правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара са тези, които не се основават на икономически условия, а са резултат от законодателни или административни изисквания, които в някаква степен ограничават достъпа до пазара на потенциални конкуренти или тяхното бъдещо поведение. На разглежданите пазари на дребно и на едро осъществяването на дейност се извършва след подаване на уведомление до регулатора, като не се изисква разрешение за ползване на ограничен ресурс. Предвид това КРС е на мнение, че не са налице правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара на резервиран капацитет.

Относими към разглеждания пазар са другият вид бариери, а именно структурните бариери. Структурна бариера може да бъде налице когато за предоставяне на услугата е необходима инфраструктура, която не може лесно да бъде изградена или изграждането ѝ е свързано с твърде високи разходи, което прави я прави нерентабилна. Структурни бариери могат да бъдат необходимите значителни първоначални невъзстановими разходи или икономии от мащаба и обхвата, както и вертикална интеграция, които да затрудняват или възпрепятстват навлизането на нови участници на него. Основните фактори, които са относими към разглеждания пазар и може да се разглеждат като структурни бариери за навлизане на него са:

2.3.1.1. Контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана

Мрежовата инфраструктура е от съществено значение за наличието и развитието на пазара на едро на резервиран капацитет. Притежаването на добре развита мрежова инфраструктура осигурява на предприятията значително предимство при предоставяне на услуги както на дребно, така и на едро, спрямо предприятията, които не притежават собствена такава или имат ограничено покритие. Предвид развитието на пазара и мигрирането към услуги за резервиран капацитет с по-високи скорости е необходимо да се отбележи и продължилото и в периода след предходния кръг анализ изграждане на мрежова инфраструктура от страна на участниците на пазара.

Информация относно изградената мрежова инфраструктура в България е описана в т. 4 „Развитие на националната инфраструктура“ по-горе.

В предходия пазарен анализ, въз основа на отчетената тенденция на миграция от традиционни към алтернативни линии под наем и към услугата „MAN достъп от вида „точка-много точки“, КРС направи заключение, че значението на исторически изградената мрежа за достъп на БТК (изградена на базата на усукана метална двойка), като бариера за навлизане и разширяване на пазара е намаляло и вече не представлява безусловна бариера, която не може да бъде преодоляна за навлизане на разглеждания пазар.

И за периода, обхванат от настоящия анализ се запазва тенденцията към замяна на традиционните линии с алтернативни линии и MAN достъп, което се очаква да продължи и в бъдеще. Т.е., към настоящия момент и в перспектива, конкуренцията между участниците на разглеждания пазар ще се влияе в голяма степен от изграждането на оптични мрежи, по отношение на които всички предприятия, предоставящи услуги на

разглеждания пазар на едро, са изправени пред едни и същи бариери за навлизане на пазара.

Видно от списъка с предприятия, предоставящи услуги на разглеждания пазар на едро в периода на анализа (Таблица 10), в края на 2020 г. има активни 60 предприятия, като 20 от тях са стартирали дейност след 2015 г., последната година от предходния кръг на анализ. Т.е. необходимостта от изграждане на мрежова инфраструктура, което по принцип е бариера за навлизане на пазар на електронни съобщителни мрежи и услуги, не е достатъчно висока и непреодолима бариера, за да предотврати навлизането на нови участници на разглеждания пазар.

2.3.1.2. Разходи за навлизане на пазара, които не могат лесно да се възстановят при неговото напускане (sunk costs)

Разходите за навлизане на пазара, които не могат лесно да се възстановят при неговото напускане е една от най-важните бариери за навлизане на пазарите на електронни съобщителни мрежи и услуги, тъй като изграждането на мрежова инфраструктура е свързано със значителни инвестиции.

В периода 2016-2020 г. общата сума на инвестициите, вложени във фиксирани мрежи, възлиза на 681 млн. лв., като от тях 48,5% са инвестиции в мрежи за достъп от следващо поколение (NGA). Най-голям ръст в общия обем на инвестициите във фиксирани мрежи (с 10%) и в тези в NGA мрежи (с 31%) на годишна база се отчита в началото на разглеждания период – през 2017 г. спрямо 2016 г. През 2018 г. спрямо 2017 г. увеличение има само при инвестициите в мрежи за достъп от следващо поколение – с 18%.

За разглеждания петгодишен период, дялът на инвестициите във фиксирани мрежи на най-големите участници на пазара - предприятията с индивидуални пазарни дялове над 1%, изчислени на база брой предоставени линии на едро през 2020 г., в общия обем на инвестициите във фиксирани мрежи, възлиза на 78,5%. Съответно, дялът им по отношение на инвестициите в мрежи за достъп от следващо поколение (NGA) за този период съставлява 76,9% от общия обем на тези инвестиции.

Въпреки че през 2019 г. и 2020 г. се наблюдава спад в общият обем на инвестициите във фиксирани мрежи и в NGA мрежи, предприятията, които не попадат в групата на най-големите участници на разглеждания пазар или не предоставят услуги за резервиран капацитет, са инвестирали с близо 2% повече средства във фиксирани мрежи и с 25,4% повече в NGA мрежи през 2020 г. спрямо 2019 г. За периода 2016-2020 г. дялът на инвестициите в NGA мрежи на тези предприятия съставлява 23,1% от общите инвестициите в NGA мрежи.

Към края на 2020 г. всички предприятия, участници на съответния пазар (с изключение на две), предоставят и други електронни съобщителни услуги, предимно услуги за пренос на данни и за достъп до интернет. Освен обстоятелството, че тези предприятия реализират икономии от обхвата чрез предоставянето на повече от една услуга посредством мрежовата си инфраструктура, те понижават и риска от реализиране на невъзстановими разходи (sunk costs) при напускане на разглеждания пазар. Ако предприятието се откаже да предоставя услугите, включени в обхвата на разглеждания

пазар, то може да продължи да използва изградената си мрежа за предоставяне на други електронни съобщителни услуги.

2.3.1.3. Вертикална интеграция

Наличието на вертикална интеграция може да представлява бариера за навлизане на нови конкуренти на съответните пазари, да създава преимущества пред съществуващите конкуренти на тези пазари и да е потенциална възможност за прехвърляне на пазарно въздействие от единия на другия пазар. Възможността на някой от участниците на този пазар да действа като доставчик на услуги на пазара на едро и същевременно да предлага услуги на крайни ползватели на пазара на дребно (като на пазара на дребно се конкурира с ползвателите на предлаганите от него услуги на пазара на едро) зависи от изградената мрежа, както и от наличието на моментното търсене.

В периода след последния кръг на анализ броят на предприятията, декларирали дейност на едро и на дребно, варира между 17 бр. през 2017 г. да 20 бр. през 2018 г. През 2020 г. осемнадесет предприятия, предоставящи услуги за резервиран капацитет на едро, са декларирали дейност и на свързания пазар на дребно – на крайни ползватели.

В тази връзка КРС счита, че на пазара на едро на резервиран капацитет всеки от участниците, който е изградил мрежа за достъп, би могъл да се възползва от предимствата на вертикалната интеграция.

2.3.1.4. Икономии от мащаба и/или обхвата

Наличието на предприятия, които реализират икономии от мащаба и/или обхвата, може да представлява бариера за навлизане на нови конкуренти на пазара, както и да създава преимущества пред съществуващите конкуренти.

Икономии от мащаба са налични за дадено предприятие, когато в резултат на нарастване на обема на предоставяните електронни съобщителни услуги намаляват средните разходи за единица предоставена услуга.

При икономии от обхвата намаление на разходите може да бъде постигнато, когато дадено предприятие използва общ капацитет за предоставяне на няколко услуги.

Наличието на изградена инфраструктура е предпоставка за реализиране на икономии от обхвата и/или мащаба. Степента, до която тези икономии дават преимущество на предприятията, зависи от фактори като: обем на продажбите, покритие на мрежата, възможността да се предоставя широк спектър от услуги и др. По отношение на разглеждания пазар предприятията, които са в състояние в най-голяма степен да реализират икономии от мащаба са участниците с най-големи пазарни дялове, изчислени на пазара на едро и на съответния пазар на дребно, но това не ги поставя автоматично в позиция да притежават и упражняват значително въздействие на съответния пазар. Годишните данни на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения, за дейността им през 2020 г. сочат, че почти всички участници на съответния пазар, предоставят поне още една електронна съобщителна услуга, различна от линии под наем и MAN достъп през 2020 г. Основната част от предприятията, предоставящи услуги на разглеждания пазар (53 на брой от общо 60), предоставят и услуги за достъп до интернет и пренос на данни на дребно и/или на едро. Други услуги в определено местоположение, които се предоставят от доставчиците на резервиран капацитет на едро са: гласови услуги (8 предприятия), кабелна телевизия и/или IPTV (17 предприятия).

Заключение

Въз основа на изложеното, КРС счита, че на пазара на едро за резервиран капацитет в определено местоположение, бариерите за навлизане на пазара, изразяващи се в контрол върху инфраструктура, която не може да бъде дублирана, разходи за навлизане на пазара, които не могат да бъдат възстановени при неговото напускане, както и икономии от обхвата и мащаба и наличие на вертикално интегрирани предприятия, не представляват високи и непреходни бариери до степен да възпрепятстват навлизането на нови участници на пазара.

2.3.2. Структурата на пазара не предполага постигане на ефективна конкуренция в рамките на съответен времеви хоризонт, като се отчита състоянието на конкуренцията по отношение на инфраструктурата и други източници на конкуренция отвъд бариерите за навлизане

В рамките на втория критерий, КРС разглежда тенденциите в развитието на пазара и наличието на конкурентни ограничения, имащи отношение към разглеждания пазар; пазарните дялове и тяхното изменение в рамките на периода на пазарния анализ, както и дали поведението на доставчиците на пазара може да бъде повлияно от наличието на купувачи с възможност да въздействат върху условията на конкуренция.

2.3.2.1. Тенденции в развитието на пазара и наличие на конкурентен натиск

В рамките на предходния кръг на пазарен анализ на пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение (пазар 4 от Препоръка 2014/710/ЕС), чийто продуктов обхват включва терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, КРС установи наличие на ефективна конкуренция на съответния пазар⁷⁴. В резултат на това отмени всички специфични задължения, наложени с Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС на „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД в рамките на първия кръг на пазарен анализ.

Настоящият анализ разглежда тенденциите в развитието и конкурентните условия на пазар, на който в периода на анализ не са били наложени специфични регулаторни задължения на предприятие / предприятия, участници на пазара.

В т. 6.2 на Раздел III е извършена оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на резервиран капацитет в периода 2015-2020 г., която показва, че разглежданият пазар се характеризира с устойчива във времето конкуренция при липса на регулация на свързания пазар на едро. Видно от представените данни, пазарът на дребно следва установените, в предходния кръг на анализ, тенденции към миграция от традиционни към алтернативни линии и към линии за MAN достъп, съответно и към линии с по-високи скорости. Основната част от предоставените линии на пазара на дребно са линии за MAN достъп – за разглеждания период техният дял нараства от 86,1% през 2015 г. на 93,3% през 2020 г. Свързаният с него пазар на едро следва същата тенденция, но с по-слаби темпове – делът, който обхващат линиите за MAN достъп в общия брой линии на едро, нараства от 37,0% през 2015 до 56,8% през 2020 г. По отношение на разпределението по скорости на линиите на дребно и на едро също се наблюдават сходни тенденции – през

⁷⁴ Решение № 412/11.08.2016 г.

разглеждания период на пазара на едро линиите със скорости от 2 до и вкл. 10 Mbit/s намаляват своя дял от 34% на 28%, същевременно нараства делът на линиите със скорости от 10 до и вкл. 100 Mbit/s, както следва – от 31% през 2015 г. на 41% през 2020 г. За същия период, при линиите на дребно тенденциите към мигриране към по-високи скорости са още по-отчетливи – най-съществено е намалението на линиите със скорости до и вкл. 2 Mbit/s, при които се отчита спад от над 3 пъти в периода 2015-2020 г., а относителният им дял намалява до 11% през 2020 г. от 40% през 2015 г. Изменението на дела на линиите със скорости в интервала от 2 до и вкл. 10 Mbit/s е от 36% на 38%, а на тези със скорости от 10 до и вкл. 100 Mbit/s – от 20% на 45%.

Конкурентен натиск от страна на изградена инфраструктура, за предоставяне на услуги за резервиран капацитет:

Предвид установените тенденции, може да се очаква, че степента на конкурентния натиск на разглежданите пазари на дребно и на едро ще зависи до голяма степен от изграждането и развитието на мрежова инфраструктура, най-вече MAN мрежа, както от настоящите, така и от потенциални участници на пазарите. Видно от посоченото в т. 4 „Развитие на националната инфраструктура“ от Раздел III, през 2020 г. в почти всяка от областите има поне едно предприятие, което е потенциален конкурент с MAN мрежа.

Конкурентен натиск от страна на услуги, които не са част от пазара на резервиран капацитет

Съгласно изследваната взаимозаменяемост в т. 5.1 от Раздел III, предвид характеристиките на услугите, предназначени за различни категории бизнес клиенти, стандартните услуги за достъп до интернет, предназначени за малки и средни бизнес клиенти не могат да удовлетворят изискванията на големите бизнес клиенти и същите не могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето на висококачествените услуги за свързаност, като линии под наем и MAN достъп. Въпреки това, някои от тези услуги, като например услуги за достъп до интернет, предоставяни чрез влакнесто-оптични мрежи, комбинирани с услуги за виртуални частни мрежи (IP VPN) биха могли, в ограничена степен и при определени условия да окажат конкурентен натиск върху част от пазара на дребно на големи бизнес клиенти и по този начин да въздействат и върху търсенето на свързания пазар на едро на резервиран капацитет.

2.3.2.2. Пазарни дялове на участниците на пазара на едро и тяхното изменение

Пазарният дял е важен показател за оценка на пазарната мощ на участниците на съответен пазар, който дава силна индикация за това дали дадено предприятие притежава значително въздействие върху пазара. Съгласно Методиката, предприятия, които имат голям и устойчив във времето пазарен дял – над 50%, е вероятно да притежават значително въздействие върху пазара. За целите на анализа е необходимо да се вземе предвид и динамиката в размера на пазарните дялове на участниците на пазара за изминалия период, както и потенциалните възможности за тяхното изменение в бъдещ период.

Отчитайки специфичния начин на ценообразуване при предоставяне на тази услуги, включени в продуктовия обхват на пазара (за всеки индивидуален клиент, според специфичните му потребности и изисквания) КРС е на мнение, че пазарните дялове,

изчислени на база приходи, не биха били подходящи индикатори за оценка на конкуренцията на пазара. Следователно, за целите на анализа на пазара, изчисляването на пазарните дялове следва да бъде извършено на база брой линии. Въз основа на горепосоченото, в изложението по-долу е направен анализ за развитието на определения пазар на едро на резервиран капацитет за периода 2015-2020 г. на база брой линии.

През 2021 г. на пазара на електронни съобщения в България се извършиха няколко сделки за концентрация, предмет на които са предприятия, участници на разглеждания пазар. В тази връзка в таблицата по-долу е представена информацията относно агрегираните пазарни дялове на БТК⁷⁵, с включени линии на „Нет 1“ ЕООД, Нетуоркс – България“ ЕООД и „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД, агрегирани дялове на „Цетин България“ ЕАД⁷⁶ и „София Комюникейшънс“ ЕАД, и агрегираните дялове на ЕТ „Енджълсофт – Ангел Гаров – Кирил Гаров“ и „Енджълсофт“ ООД⁷⁷.

Таблица 11

Пазарни дялове на доставчици на пазара на едро за резервиран капацитет с индивидуални пазарни дялове над 1% за 2020 г., изчислени на база брой линии, за периода 2015-2020 г.

Предприятия		2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2020 г. (агрегиран)
НОВАТЕЛ	ЕООД	12%	14%	16%	13%	14%	13%	///
НЕТЕРА	ЕООД	5%	4%	4%	3%	4%	11%	
НЕТ 1	ЕООД	10%	10%	12%	10%	10%	8%	
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ	ЕАД	17%	13%	13%	11%	9%	8%	16%
КОМНЕТ БЪЛГАРИЯ ХОЛДИНГ	ООД	4%	5%	5%	6%	6%	7%	///
ТЕЛЕХАУС	АД	1%	1%	4%	8%	7%	6%	
СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС	ЕАД	14%	13%	12%	11%	12%	10%	
ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ	ЕАД	///					6%	16%
КУЛБОКС	АД	6%	7%	7%	6%	6%	4%	///
А1 БЪЛГАРИЯ	ЕАД	3%	3%	4%	4%	4%	4%	
М САТ КЕЙБЪЛ	ЕАД	4%	3%	3%	4%	4%	3%	
ТЕЛЕКАБЕЛ	АД	2%	3%	3%	4%	4%	3%	
ТЕЛНЕТ	ООД	2%	2%	3%	3%	3%	2%	
ЕНДЖЪЛСОФТ-АНГЕЛ ГАРОВ-КИРИЛ ГАРОВ	ЕТ	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
АСПИЛИНК	ООД	1%	1%	1%	2%	2%	2%	///
ОСТАНАЛИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ		16%	19%	12%	13%	12%	11%	10%

Източник: Данни, подадени в КРС

Данните, относно пазарните дялове на основните участници на пазара показват известна динамика в разпределението на разглеждания пазар. Основните конкуренти на пазара (предприятията с индивидуални пазарни дялове над 1% за 2020 г.) в края на разглеждания период формират общ дял от 89%, който в сравнение с края на предходния

⁷⁵ БТК е едноличен собственик на капитала на „Нет 1“ ЕООД от 28.05.2021 г. „Цифрова кабелна телевизия“ ЕООД се е вляло в БТК и е заличено на 21.07.2021 г. С решение № 690/01.07.2021 г. Комисията за защита на конкуренцията разреши концентрация между предприятия, която ще се осъществи чрез придобиване от страна на БТК на пряк едноличен контрол върху „Нетуоркс-България“ ЕООД и непряк контрол върху „Онлайн Директ“ ЕООД.

⁷⁶ „Цетин България“ ЕАД е едноличен собственик на капитала на „София Комюникейшънс“ ЕАД от 15.07.2021 г.

⁷⁷ „Енджълсофт“ ООД е правопреемник на ЕТ „Енджълсофт – Ангел Гаров – Кирил Гаров“ считано от 13.12.2021 г.

кръг на анализ отчита нарастване с 6 процентни пункта. При седем от тези предприятия – „Новател“ ЕООД, „Нетера“ ЕООД, „Комнет България Холдинг“ ООД, „Телехаус“ АД, А1, „Телекабел“ АД и „Аспилинк“ ООД се отчита ръст както в пазарните дялове, така и в абсолютна стойност на броя предоставени линии на едро. В периода на настоящия анализ делът на БТК следва тенденция на спад, като в края на периода намалява до 8%, а намалението в абсолютни стойности на броя на линиите, предоставени от историческото предприятие, е с 53% през 2020 г. спрямо 2015 г. При „София Комюникейшънс“ ЕАД също се отчита спад – броят на линиите намалява с 26%, а делът – с 4 процентни пункта. През 2020 г. „Новател“ ЕООД предоставя с 8% повече линии в сравнение с 2015 г., а делът на предприятието варира в границите от 12% през 2015 г. до 16% през 2017 г. При „Нет 1“ ЕООД за разглеждания период се отчита спад в броя на линиите с 15% и с близо 2 процентни пункта в пазарния дял.

Изчислените агрегирани данни по отношение на БТК и Цетин са изключително близки по стойност и показват, че в перспективата двете предприятия биха били основни конкуренти на разглеждания пазар, следвани с малки разлики от „Новател“ ЕООД и „Нетера“ ЕООД.

При оценка на условията за конкуренция на съответния пазар следва да се отчете и степента на пазарна концентрация. Индексът на Херфиндал-Хиршман (ННН)⁷⁸, изчислен на база брой линии на пазара на едро на резервиран капацитет, има стойност 710 през 2020 г., което говори за нормален конкурентен пазар с ниско ниво на концентрация. Показателят, изчислен при агрегирани данни за БТК и за Цетин за 2020 г., възлиза на 971, което също е индикатор за ниско ниво на концентрация.

Видно от представените данни относно пазарните дялове, разглежданият пазар на линии на едро за резервиран капацитет е динамичен и не са налице предприятия, които да задържат високи пазарни дялове през периода на настоящия анализ. Може да се очаква известно преразпределяне на пазарните дялове на основните участници на пазара вследствие на извършените сделки за концентрация, но предвид стойностите на агрегираните дялове, изчислени на база брой линии за 2020 г., това не би следвало да доведе до увреждане на условията на конкуренция на пазара на едро.

2.3.2.3. Липса на или недостатъчна пазарна сила на купувача на пазара на едро

При оценка съгласно този критерий се отчита дали дадено предприятие има ползватели (клиенти и крайни ползватели) със силни позиции при водене на преговори, които упражняват значително въздействие върху конкуренцията и ограничават способността на предприятието да следва поведение независимо от своите ползватели. Такава покупателна способност е налице, когато тези ползватели закупуват голям дял от предлаганите от предприятието електронни съобщителни мрежи и/или услуги, реализират значителна част от постъпленията на предприятието, добре са информирани за алтернативни предприятия, предлагащи сходни електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към електронни съобщителни мрежи и/или услуги, предлагани от други предприятия и/или дори да започнат сами да предоставят съответните електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Ако се установи, че дадено предприятие няма ползватели, за които са налице изброените

⁷⁸ Чл. 30 от Методиката

характеристики, може да се приеме, че ползвателите на предприятието имат недостатъчна или слаба покупателна способност⁷⁹.

КРС анализира дали на разглеждания пазар съществуват условия за упражняване на значително въздействие върху конкуренцията от страна на ползвателите на услугата, които да могат да ограничат способността на доставчик с висок пазарен дял да следва поведение, независимо от своите ползватели.

През 2020 г. ползватели на услуги на изследвания пазар са 302, предприятия, осъществяващи електронни съобщения, които са с близо 37% повече в сравнение с края на периода, обхванат от предходния анализ. През 2020 г. предприятието с най-много на брой клиенти на пазара на резервиран капацитет е БТК, което е предоставяло услугата на 26% от клиентите на пазара (за 2015 г. този дял е възлизал на 48%), като над 37% от клиентите на БТК ползват услугата и от други доставчици. След БТК, на второ място по брой клиенти със съпоставим дял от 24% се нарежда „Нетера“ ЕООД, следвани от „Телехаус“ АД – с 16%. През 2020 г. 16 от клиентите на пазара закупуват услуги както от БТК, така и от „Нетера“ ЕООД, като половината от тях са клиенти и на А1.

В следващата таблица са представени данни относно предприятията-клиенти, закупили най-много линии през 2020 г. Предвид техния значителен брой (302) са представени предприятия-клиенти, чийто закупени линии представляват над 1% от общия брой линии, предоставени на пазара.

Таблица 12

⁷⁹ Чл. 31, т. 4 от Методиката

Предприятие, наело линии през 2020 г.	Относителен дял в общо наетите линии	Брой доставчици
А1 БЪЛГАРИЯ	18%	38
НОВАТЕЛ	7%	23
ЕВОЛИНК	7%	18
ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ	6%	6
НЕТ 1	6%	13
ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ	5%	7
БТК	5%	22
ТИ.КОМ	5%	3
ДЖИТИТИ БЪЛГАРИЯ	3%	12
НЕТЕРА	3%	27
БТ БЪЛГАРИЯ	2%	2
ТЕЛЕХАУС	2%	14
T-MOBILE CZECH REPUBLIC	2%	3
ORANGE BUSINESS COMMUNICATION TECHNOLOGY LIMITED (ОВСТ)	2%	1
РАККОМ	2%	2
VERIZON UK	2%	1
ЕКУАНТ БЪЛГАРИЯ	1%	2
MAGYAR TELEKOM	1%	3

Източник: Данни, подадени в КРС

Както през 2015 г., така и през 2020 г. А1 е най-големият клиент на разглеждания пазар. През 2020 г. по данни на предприятията, предоставящи линии за резервиран капацитет на едро, предприятието е ползвало услуги от общо 38 доставчика. „Нетера“ ЕООД и „Новател“ ЕООД ползват услуги от съответно 27 и 23 предприятия, а 22 предприятия са посочили, че предоставят линии на БТК през годината.

Общите данни показват, че през 2020 г. 70 от клиентите на пазара са ползвали линии от повече от един доставчик, както следва: 55 клиента ползват от 2 до 5 доставчика, като броят на тези линии съставлява 21,6% от пазара; 7 клиента са ползвали услугите на от 6 до 9 доставчика и са наели общо 12,9% от линиите; близо 17,6% от линиите на пазара са наети от 4-ма клиента, които са ползвали услуги на от 10 до 20 доставчика; четирима са клиентите, които ползват над 20 доставчика през 2020 г. и наетите от тях линии съставляват 32,4% от общия брой.

Видно от представената информация, предприятията, закупуващи услуги на едро на пазара на резервиран капацитет, са добре информирани за възможностите за закупуване на услугата на разглеждания пазар на едро и са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към услуги на едро за резервиран капацитет, предлагани от конкурентни доставчици.

В допълнение, част от посочените в таблицата по-горе предприятия, освен клиенти на разглеждания пазар са и доставчици на услуги на същия пазар, като

притежаваният от тях общ пазарен дял е близо 57% през 2020 г. Също така, предприятията, които предоставят услуги на свързания пазар на дребно на резервиран капацитет и имат изградени собствени мрежи да започнат в кратки срокове да предоставят услуги и на съответния пазар на едро.

Заклучение

Въз основа на анализа по-горе, КРС счита, че разглежданият критерий не е изпълнен по отношение на пазара на резервиран капацитет, тъй като:

- структурата и тенденциите на пазарите на дребно и на едро на резервиран капацитет показват, че те се характеризират с устойчива във времето конкуренция, при липса на *ex ante* регулиране;
- в периода на анализа се наблюдава динамика в стойностите на пазарните дялове на участниците на пазара и не са налице предприятия с високи пазарни дялове на пазара на едро;
- критерият „липса на или недостатъчна пазарна сила на купувача“ не е изпълнен на разглеждания пазар на едро.

2.3.3. Недостатъчната ефективност на конкурентното право за преодоляване на установените проблеми на пазара

Предвид, че първите два критерия не са изпълнени, КРС счита, че оценката на третия критерий не би променила изводите по отношение на приложения тест на трите критерия, тъй като, за да се определи един пазар за подлежащ на *ex ante* регулиране е необходимо критериите от теста да са изпълнени кумулативно.

2.4. Заклучение

С оглед на обстоятелството, че на разглеждания пазар не са идентифицирани високи и непреодолими бариери за навлизане и анализа на структурата, и развитието на пазара показват наличие на ефективна конкуренцията, КРС стигна до извода, че пазарът на едро на резервиран капацитет не подлежи на *ex-ante* регулиране, тъй като изследваните критерии не са изпълнени.

V. Приложения

Приложение № 1

Становища от проведеното обществено обсъждане съгласно Решение № 413/09.12.2021 г. на КРС: